

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE
OBČANSKÉ PRŮKAZY, CESTOVNÍ DOKLADY A
RODNÁ ČÍSLA

2012

ALEŠ ŠKAŘUPA

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra správního práva

Diplomová práce

Občanské průkazy, cestovní doklady a rodná čísla

Zpracoval: Aleš Škařupa

Konzultant diplomové práce: JUDr. Václav Henych

Plzeň, 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Občanské průkazy, cestovní doklady a rodná čísla“ zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil všechny prameny, z nichž jsem pro svoji práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Praze, březen 2012

Aleš Škařupa

PODĚKOVÁNÍ

Velmi rád bych poděkoval JUDr. Václavu Henychovi, vedoucímu mé diplomové práce, za jeho cenné rady, odborné konzultace a náměty, které mě během jejího zpracování poskytl.

V Praze, březen 2012

Aleš Škařupa

Obsah

Obsah.....	1
Úvod.....	3
1. Vymezení základních pojmů	4
1.1 Veřejná správa.....	4
1.2 Vnitřní správa.....	4
1.3 Veřejná listina	5
1.4 Osobní údaj	6
1.5 Evidence obyvatel	6
1.6 Občanský průkaz.....	7
1.7 Cestovní doklad.....	7
1.8 Rodné číslo.....	7
1.9 Přestupek.....	8
2. Vývoj právní úpravy osobních dokladů a rodných čísel na území České republiky	9
2.1 Vývoj právních předpisů na úseku občanských průkazů	9
2.1.1 Občanské průkazy mezi léty 1918 – 1948	9
2.1.2 Občanské průkazy mezi léty 1953 - 1957	11
2.2. Vývoj právní úpravy na úseku cestovních pasů.....	13
2.2.1 Cestovní doklady mezi léty 1919- 1928	13
2.2.2 Cestovní doklady mezi léty 1965 - 1991	14
2.3. Vývoj právní úpravy na úseku rodných čísel.....	15
2.3.1 Rodné číslo mezi léty 1946 – 1948	16
2.3.2 Rodné číslo mezi léty 1976 – 1977	16
3. Právní úprava de lege lata.....	18
3.1 Občanské průkazy.....	18
3.1.1 Správní orgány na úseku občanských průkazů	20
3.1.2 Vydávání občanských průkazů	24
3.1.3 Údaje zapisované do občanského průkazu.....	26
3.1.4 Potvrzení o občanském průkazu.....	29
3.1.5 Povinnosti občana a jiných osob	30
3.1.6 Jednotlivé typy občanských průkazů a jejich platnost	32
3.1.7 Informační systém na úseku občanských průkazů a poskytování údajů z této evidence.....	36
3.1.8 Přestupky a správní delikty na úseku občanských průkazů	38
3.2 Cestovní doklady	40
3.2.1 Správní orgány na úseku cestovních dokladů	43
3.2.2 Údaje zapisované do cestovního dokladu	47
3.2.3 Jednotlivé druhy cestovních dokladů	48
3.2.4 Vydávání cestovních dokladů	52
3.2.5 Ukončení platnosti cestovních dokladů	55
3.2.6 Povinnosti držitelů cestovních dokladů a jiných osob	56

3.2.7 Informační systém evidence cestovních dokladů, diplomatických a služebních pasů	57
3.2.8 Přestupky a správní delikty na úseku cestovních dokladů	59
3.2.9 Cestovní doklady vydávané cizím státním příslušníkům.....	61
3.3 Rodná čísla.....	64
3.3.1 Pojem rodného čísla a jeho struktura	64
3.3.2 Přidělování rodných čísel.....	65
3.3.3 Výdejová místa.....	68
3.3.4 Doklad o přiděleném rodném čísle	70
3.3.5 Ověřování rodného čísla	71
3.3.6 Osvědčování rodného čísla	72
3.3.7 Přestupky a jiné správní delikty v oblasti rodných čísel.....	72
4. Vybrané problémy na úseku osobních dokladů a rodných čísel	75
4.1 Ztráta občanského průkazu	75
4.2 Zadržení cestovního dokladu	75
4.3 Změna rodného čísla	76
5. Závěr a úvahy de lege ferenda	79
6. Seznam použité literatury.....	81
7. Seznam příloh	87
8. Přílohy	88
9. Cizojazyčné resumé.....	104

Úvod

Cílem mé diplomové práce na téma „Občanské průkazy, cestovní doklady a rodná čísla“ je provést rozbor platné úpravy těchto institutů, poukázat na některé z problémů, jež mohou při jejich uplatnění nastat a zároveň najít jejich vhodné řešení. Práce je rozdělena do pěti kapitol, jež jedna z těchto se zabývá historickým vývojem těchto institutů.

Občanské průkazy, cestovní doklady a rodná čísla mají ve své struktuře více společných prvků, než by se na první pohled mohlo zdát. Jako první ze společných rysů, jež je těmito institutům společný, je skutečnost, že těmito disponují téměř všichni obyvatelé České republiky. Dalším společným prvkem, které tyto instituty spojuje, jsou orgány, které je vydávají. V neposlední řadě lze za společný rys považovat údaje v nich obsažené, jež jsou si velice podobné, ne-li takřka stejné. Při zveřejňování těchto údajů, jež osobní doklady či rodná čísla obsahují, je třeba dbát nejvyšší možné opatrnosti, jelikož se jedná o údaje, které jsou ve své povaze chráněny zákonem. Tato skutečnost rovněž představuje další společný rys těchto institutů. Také na úseku správně právní odpovědnosti bychom našli prvky, které jsou pro tyto instituty totožné. Při dalším seznamování se s osobními doklady a rodnými čísly by vycházely najevo další podobné ne-li totožné rysy, avšak na úvod byly vymezeny jen ty z nejdůležitějších, které mají tyto identifikátory fyzických osob společné.

Za cíl této diplomové práce jsem si stanovil podat soudobý a ucelený pohled na systém právní úpravy občanských průkazů, cestovních dokladů a rodných čísel, seznámit se hlouběji s danou problematikou a zamyslet se nad případnou budoucí úpravou těchto institutů.

1. Vymezení základních pojmů

Před započítím konkrétního zpracování této diplomové práce, se nejprve zaměřím na výklad základních pojmů, jež je nutné pro další pochopení daného tématu objasnit. Tato kapitola je tedy věnována základní charakteristice pojmů, a to konkrétně pojmu veřejné správy, vnitřní správy, veřejné listiny a osobního údaje. Dále je zde nastíněn pojem evidence obyvatel, občanského průkazu, cestovního dokladu, rodného čísla, přestupku na úseku zpracovávaného tématu.

Takto definované pojmy jsou obsaženy v celé diplomové práci a poslouží zároveň jako její základ, a to nejen pro vymezení hranic zákonné úpravy, ve které se v dané problematice budeme pohybovat.

1.1 Veřejná správa

Pojem veřejná správa představuje jeden z ústředních pojmů správního práva. Z obecného hlediska lze říci, že „veřejnou správou se rozumí správa veřejných záležitostí, realizována jako projev výkonné moci ve státě“¹. Tato pravomoc náleží především státu jako primárnímu vykonavateli. Avšak úkoly, které dříve na tomto úseku monopolně vykonával stát, jsou částečně delegovány na jiné nositele veřejné správy, mezi nimiž zvláštní místo zaujímají samosprávné svazky.² V této souvislosti musíme ovšem zmínit, že tato delegace je prováděna na základě zákona.

1.2 Vnitřní správa

„Vnitřní správa představuje jedno z tradičních, klasických odvětví veřejné správy, zahrnující v sobě několik dílčích úseků.“³ Jsou to především úseky týkající se osobního stavu obyvatelstva, a to zejména problematika nabytí a pozbytí státního občanství, otázky týkající se azylů a pobytu cizinců na území České republiky, dále oblast matrik, jména a příjmení, evidence obyvatel, občanských průkazů a cestovních dokladů. Do okruhu vnitřní správy lze zařadit i otázky týkající se práva sdružovacího a

---

¹ PRŮCHA, P., POUPEROVÁ, O., *Lexikon - správní právo: zvláštní část* : (vybrané kapitoly). Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 2002, str. 574

² HENDRYCH, D., POUPEROVÁ, O., *Správní právo: obecná část*, 7. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, str. 5

³ JURNÍKOVÁ, J., SKULOVÁ, S., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., SEDLÁČEK, S., KADEČKA, S., KOLMAN, P., KLIKOVÁ, A., *Správní právo: zvláštní část*. 6. dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, str. 8

shromažďovacího, územního členění států, archivnictví, sčítání lidu a problematiku státních symbolů.

Vnitřní správa je jednou z obvyklých odvětví veřejné správy, vedle správy justiční, zahraniční, vojenské a finanční. Nejvýznamnějším orgánem, který řídí a vede úsek vnitřní správy, je Ministerstvo vnitra České republiky. V přenesené působnosti se na úseku vnitřní správy podílejí taktéž úřady krajů a obcí, a rovněž výkonnou složkou na úseku vnitřní správy je Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“). Po roce 2003, kdy došlo ke zrušení okresních úřadů, přešly některé významné kompetence na úseku vnitřní správy na obecní úřady obcí s rozšířenou působností (dále jen „obecní úřady s rozšířenou působností“).

„Vnitřní správu můžeme tedy vymezit, jako odvětví zahrnující problematiku, která nespadá do jiných věcně specializovaných odvětví veřejné správy, jež jsou profilována společenskými znaky předmětu své úpravy a zpravidla specializovanými orgány v daných odvětvích působícími“.⁴

1.3 Veřejná listina

Konkrétní definice veřejné listiny je v českém právním řádu obsažena hned v několika právních předpisech. Například zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“)⁵. Výkladem právních předpisů však můžeme obecně dovodit, že veřejná listina je „jakákoliv listina vydaná státním orgánem nebo jiným orgánem k tomu oprávněným a požívající veřejné víry pokud jde o její autentičnost a obsah.“⁶

Do těchto platně vydaných listin vedenými orgány veřejné moci, má veřejnost právo nahlížet a právo požadovat z nich vyhotovení výpisů. Účelem takto vydaných veřejných listin je prokázání skutečností v nich uvedených.

---

⁴ JURNÍKOVÁ, J., SKULOVÁ, S., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., SEDLÁČEK, S., KADEČKA, S., KOLMAN, P., KLIKOVÁ, A., *Správní právo: zvláštní část*, 6. dopl. Vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, str. 8

⁵Dle § 81 odst. zákona o matrikách, se veřejnou listinu podle tohoto zákona považuje listina, která osvědčuje skutečnosti o narození, uzavření manželství, vzniku partnerství, úmrtí a osobním stavu, pokud byla vydána matričním úřadem, soudem nebo jiným státním orgánem České republiky v mezích jeho pravomoci, nebo listina, která byla zvláštním právním předpisem za veřejnou listinu prohlášena, anebo listina, která se za veřejnou považuje podle zvláštního právního předpisu nebo podle mezinárodní smlouvy.

⁶ HENDRYCH, D., POUPEROVÁ, O., *Právní slovník: zvláštní část : (vybrané kapitoly)*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, str. 386

1.4 Osobní údaj

Dle ust. § 4 zákona č. 101/2002 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o osobních údajích“) se za osobní údaj považuje jakákoliv informace týkající se určitého nebo neurčitého počtu subjektů údajů. Takový to subjekt se považuje za určitý nebo za neurčitý, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat, zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.

Definujeme-li pojem osobního údaje je nutno zdůraznit i požadavek na jeho zákonnou ochranu, jež je z hlediska výjimečnosti tohoto data právem opodstatněný. V prvé řadě musíme říct, že ochrana osobních údajů je součástí práva na soukromí, které vychází z čl. 10 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“) a čl. 8 zákona č. 209/1992 Sb., Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Aby takovýto údaj spadl pod ochranu zákona, musí splňovat zákonem danou definici. Pokud jde o osobní údaj, zákon o osobních údajích nám vymezuje podrobnější vymezení tohoto údaje. Jedná se např. o citlivý osobní údaj nebo anonymní údaj.⁷

1.5 Evidence obyvatel

Pojem evidence obyvatel představuje ucelený souhrn zákonem stanovených informací o obyvatelích, které jsou určitým předepsaným způsobem uchovávány. Takto vytvořená evidence se vztahuje nejen na občany České republiky, ale taktéž na cizí státní občany, kterým byl povolen pobyt na území naší republiky, nebo kterým byl udělen azyl, ale také na osoby bez státního občanství.

Dle ust. § 1 odst. 1 zákona č. 133/1999 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“), se v evidenci obyvatel vedou údaje o státních občanech České republiky, osobách, které pozbyly státní

---

⁷ Srov. BARTÍK, V., POUPEROVÁ, O., *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem: zvláštní část* : (vybrané kapitoly). 3., podstatně rozš. vyd. Olomouc: Anag, 2010, str. 31, dle § 4 písm. a) citlivým údajem je osobní údaj vypovídající o národnostním rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektů údajů; dle § 4 písm. b) je anonymním údajem takový údaj, který buď v původním tvaru nebo po provedeném zpracování nelze vztáhnout k učenému nebo neurčenému subjektu údajů

občanství České republiky a o cizincích, kteří jsou matkou otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana.

1.6 Občanský průkaz

Primárním právním předpisem, který upravuje oblast občanských průkazů na úseku státní správy je zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o občanských průkazech“)

„Občanský průkaz je veřejná listina, kterou občan prokazuje své jméno, popřípadě jména, příjmení, podobu a státní občanství České republiky, jakož i další údaje v ní zapsané podle tohoto zákona.“⁸

Občanský průkaz obsahuje povinné údaje, dále údaje zapsané na žádost občana, digitální zpracování fotografie občana a jeho podpisu. Občanské průkazy, které obsahují strojově čitelnou zónu, jejíž konkrétní charakteristika je rozvedena v kapitole týkající se občanských průkazů, mohou občané České republiky rovněž použít jako cestovní doklad k cestě do členských států Evropské unie.

1.7 Cestovní doklad

Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cestovních dokladech“), definuje cestovní doklad tímto způsobem:

„Cestovní doklad je veřejná listina opravňující občana k překračování státních hranic České republiky přes hraniční přechod, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána. Cestovním dokladem občan prokazuje své jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné číslo, podobu, státní občanství České republiky a další údaje zapsané nebo zpracované v cestovním dokladu podle tohoto zákona.“⁹

1.8 Rodné číslo

Dle ust. § 13 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších zákonů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“), rodné číslo je identifikátorem fyzické osoby v informačním systému. Rodné číslo není pouze sled náhodně seřazených čísel, je to specifický identifikátor fyzické osoby, který se vydává individuálně pro každou fyzickou osobu zvláště a ze kterého můžeme přečíst datum narození a pohlaví dané osoby.

---

⁸ § 1 odst. 1., zákona o občanských průkazech

⁹ § 1 odst. 1., zákona o cestovních dokladech

V České republice je rodné číslo považováno za osobní údaj¹⁰ a je mu přiznán statut ochrany zákona.

1.9 Přestupek

Na úseku občanských dokladů, cestovních dokladů a rodných čísel dochází fyzickými osobami k jednání, jenž naplňuje skutkovou podstatu přestupku. „Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelných podle zvláštních předpisů anebo o trestný čin.“ Za tyto přestupky mohou být fyzickým osobám uloženy sankce, které vyplývají ze zákona č. 200/1999 Sb., o přestupcích (dále jen „zákon o přestupcích“).

---

¹⁰ Viz. HEJLÍK, L., MATOUŠOVÁ, M., *Osobní údaje a jejich ochrana: Osobní údaje, identifikační údaje*, ASPI [online], 2003, č. 50 [cit. 2012-03-21]

2. Vývoj právní úpravy osobních dokladů a rodných čísel na území České republiky

Historický vývoj osobních dokladů a rodných čísel je oblast velmi rozsáhlá. Z tohoto důvodu bych se chtěl v této kapitole zabývajícím se historickým vývojem výše uvedených institutů zmínit o základních právních předpisech, které měly zcela zásadní význam již na samotném zavedení osobních dokladů a rodných čísel tak na pozdější úpravu těchto základních identifikačních dokladů a údajů zavedených na území České republiky.

2.1 Vývoj právních předpisů na úseku občanských průkazů

2.1.1 Občanské průkazy mezi léty 1918 – 1948

Zákon Národního výboru československého č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého

Dne 28. října roku 1918 vznikla na našem území Československá republika, která se stala zcela nezávislou na Rakousko–Uhersku, jehož byla dříve součástí. Aby byla zachována souvislost dosavadního právního řádu s nově vzniklým stavem, a aby byl upraven poklidný přechod k novému právnímu životu, nařídil Národní výbor jménem československého národa, že veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti. Na základě zákona č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého, byly všechny samosprávné úřady, státní a župní, ústavy státní, zemské, okresní i krajské podřízeny Národnímu výboru a postupovaly podle doposud platných právních zákonů a nařízení, které byly převzaty z rozpadajícího se Rakousko–Uherska.

Nařízení vlády Československé republiky č. 481/1919 Sb.,

Co se týče občanských průkazů, první právním předpisem, který upravoval tuto oblast tohoto dokladu totožnosti v nově vzniklé republice, bylo nařízení vlády Československé republiky č. 481/1919 Sb., dle kterého mohl každý československý občan žádat o vydání všeobecné občanské legitimace. Takto přijaté nařízení ve své podstatě vycházelo z císařského nařízení č. 31 ze dne 9. února 1857, které platilo na území bývalého Rakousko–Uherska. Nařízení z roku 1919 opravňovalo všechny občany

žádat na politickém úřadě nebo na státním policejním úřadě podle místa svého bydliště o vydání dokladu totožnosti. Tímto nařízením byl občanským průkazům přiznán statut veřejných listin, které mimo jiné musely obsahovat úředně ověřený podpis jeho držitele, jeho fotografii, razítko a označení úřadu, který jej vyhotovil. Je třeba říci, že tento první typ občanského průkazu, který platil na území Československé republiky, byl vydáván na dobu neomezenou, což je ve srovnání s dnešní dobou odlišné.

Tehdejší Československá republika se ovšem neskládala pouze z nynější České republiky. Její území se členilo na Čechy, Moravu, Slezsko, Slovensko a Podkarpatskou Rus. Nařízení č. 481/1919 Sb., kterým se zavedly občanské legitimace, platilo na celém území tehdejší republiky, jen data účinnosti tohoto nařízení se na jednotlivých územích lišila. Pro Čechy, Moravu a Slezsko nabylo nařízení z roku 1919 účinnosti 1. května roku 1920 a dne 29. října roku 1921 nabylo účinností i pro Slovensko a Podkarpatskou Rus.

Doba nesvobody 30.9.1938 – 4.5.1945

Nařízením z 10. 9. 1939 (Říšský zákoník I S. 1739) byla na našem území poprvé zavedena povinnost prokazovat se osobním průkazem. V ustanovení § 2 tohoto nařízení stálo: „V oblasti Říše jsou všichni němečtí občané a příslušníci Protektorátu Čechy a Morava starší 15 let povinni na úřední výzvu prokázat se úředním průkazem s podobenkou.“ V protektorátu šlo o známou „kenkartu“, v Sudetech to byl osobní průkaz (Personalausweis).¹¹ Tyto doklady totožnosti vydávaly policejní úřady, popřípadě starosta, který vykonával i funkci policejního orgánu. Takto vydané doklady obsahovaly kromě běžných údajů, jako jsou jméno, příjmení, bydliště, datum a místo narození také jiné svým způsobem specifické údaje. Do těchto dokladů se totiž kromě obecných údajů zapisovaly i údaje speciální, týkající se fyzických parametrů jeho držitele, jako např. barva očí a vlasů, postava či tvar obličeje.

Zákon č. 198/1948 Sb., o občanských průkazech

Vládní nařízení č. 481/1919 Sb., kterým se zavedly všeobecné občanské legitimace, bylo v platnosti úctyhodných 28 let. V roce 1948 již tato úprava nevyhovovala tehdejším praktickým potřebám. To bylo patrné především z odlišné právní úpravy tohoto nařízení na území Slovenska. Vyhláškou pověřence vnitřní záležitostí z roku

¹¹ UHLÍŘ, A., *Počátky povinných občanských průkazů v českých zemích*, Britské listy [online], 2010[cit. 2012-03-21], Dostupné z: <http://blisty.cz/art/53204.html>

1946 byla na území Slovenska stanovena povinnost opatřit si a stále sebou nosit občanskou legitimaci a na výzvu bezpečnostního úřadu se touto legitimací prokázat. Na základě tohoto stavu na Slovensku, který zjevně odporoval i platnému vládnímu nařízení č. 481/1919 Sb., o zavedení všeobecné občanské legitimace byla 19. července roku 1948 přijata nová právní úprava týkající se občanských průkazů, a to zákon č. 198/1948 Sb., o občanských průkazech. Občanský průkaz vydávaný na základě tohoto zákona se dělil na dva samostatné oddíly. První oddíl, který byl obligatorní, obsahoval údaje osvědčující totožnost držitele průkazu. V druhém oddíle byly obsaženy informace o významných právních poměrech, které jeho držitel zpravidla potřeboval při styku s úřady, jako bylo např. československé státní občanství, osobní stav nebo manžel. Neomezená platnost tohoto průkazu totožnosti se jevila jako neúčelná, proto byla stanovena doba jeho platnosti na 10 let. Tato platnost 10 let, jež byla vymezena z důvodů změny podoby občana po uplynutí této doby, a tudíž by obsažená fotografie neodpovídala skutečnosti a občanský průkaz by nemohl být spolehlivou pomůckou při identifikaci jeho držitele. Vydáváním občanských průkazů byly pověřeny okresní národní výbory, případně místní národní výbory. Oprávnění podat žádost o vydání občanského průkazu měli občané Československé republiky, kteří dovršili patnáctý rok věku a na určitou dobu také osoby, které se trvale zdržovaly v Československé republice a zároveň nebyly cizími státními příslušníky či osobami pozbývající státní příslušnosti jakéhokoli státu. Součástí tohoto zákona bylo také ustanovení týkající se porušení povinností daných tímto zákonem nebo trestných činů spáchaných v souvislosti s občanskými průkazy.

2.1.2 Občanské průkazy mezi léty 1953 – 1957

Vládní nařízení č. 63/1953 Sb., o občanských průkazech

Zákon č. 198/1948 Sb., o občanských průkazech byl zrušen vládním nařízením č. 63/1953 Sb., o občanských průkazech. Tímto právním předpisem byla držitelům občanských průkazů stanovena celá řada povinností, které byli povinni dodržovat. Tato nově přijatá právní úprava stanovila povinnost občanům s trvalým pobytem na území České republiky, kteří dosáhli věku 15 let, mít ve svém držení občanský průkaz. Pro skupiny v různém věkovém rozhraní platila různá doba platnosti vydaného občanského průkazu. Nově byly občanské průkazy vydávány na dobu platnosti 5 let. Občanům, kteří nebyli schopni předložit stanovené doklady, byl vydáván občanský průkaz na kratší

dobu platnosti. Samostatnou skupinu tvořili občané, kteří dosáhli věku 55 let. Těmto občanům byl vydáván občanský průkaz na neomezenou dobu platnosti. Pravomoc vydávat tyto občanské průkazy byla svěřena okresním oddělením veřejné bezpečnosti. Tento zákon zavedl povinnost občana mít občanský průkaz neustále u sebe a na výzvu k tomu oprávněných orgánů prokázat svojí totožnost. Mezi další povinnosti, které byly tímto zákonem občanům stanoveny, bylo především chránit občanský průkaz před odcizením, ztrátou, poškozením nebo zničením a především dbát na to, aby zápisy takto provedené v občanském průkazu odpovídaly skutečnosti. V případech kdy se blížil konec platnosti občanského průkazu, byli jeho držitelé povinni předložit občanský průkaz k prodloužení doby jeho platnosti.

Zákon č. 75/1957 Sb., o občanských průkazech

V prvním desetiletí totalitní nadvlády na území České republiky došlo k další významné změně na úseku občanských průkazů. Zákonem č. 75/1957 Sb., o občanských průkazech, došlo ze zrušení doposud platného vládního nařízení č. 63/1953 Sb., o občanských průkazech. Tento právní předpis stejně jako předešlé právní předpisy vymezoval pojem občanského průkazu a povinnosti jejich držitelů. Zákon č. 75/1957 Sb., o občanských průkazech, obsahoval ve svém znění odlišnou platnost občanských průkazu než u předchozích právních předpisů. V tomto právním předpisu byla nově upravena platnost občanského průkazu, která se vztahovala na věk jeho držitele v době jeho vydání. Proto se tento občanský průkaz vydával na dobu platnosti 5 let, 10 let nebo na dobu neomezenou. Tento právní předpis výslovně předepisoval nevydávání občanských průkazů občanům, kteří byli rozhodnutím soudu zbaveni svéprávnosti. Nově také upravoval povinnosti zaměstnavatele přezkoumat totožnost osoby, která u něj vstupovala do zaměstnání či učebního oboru. Vedením agendy občanských průkazů byly pověřeny orgány veřejné bezpečnosti. Po roce 1989 se z hlediska neefektivnosti správního systému a jeho postupného vývoje směřujícího k demokratickým hodnotám jevílo vedení agendy občanských průkazů policií jako neúčelné. Proto bylo v roce 1995 vládou přijato Usnesení č. 594, které převádělo některé správní činnosti, doposud vykonávané orgány policie na okresní úřady. Toto usnesení dalo podnět k přípravě zákona, který by shora uvedený úkol splnil a zároveň odstranil nedostatky stávající

právní úpravy, zejména ukládání povinností občanů vyhláškou, omezování občanů v právu držet občanský průkaz.¹²

Zákon č. 75/1957 Sb., o občanských průkazech byl zrušen až v roce 1999, kdy ho nahradil doposud platný zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech.

2.2. Vývoj právní úpravy na úseku cestovních pasů

Stejně jako počátky občanských průkazů tak i první zmínka o cestovních dokladech, které se vydávaly na území České republiky, se datuje k vzniku 1. Československé republiky, tedy k roku 1918. I tuto oblast z počátku upravovaly zákony převzaté z právního řádu Rakousko-Uherska. Nutnost držení cestovního dokladu se na našem území vyvinula z císařského nařízení č. 31/1857 ř. z., o zavedení pásového systému. Na toto nařízené poté navazovaly další právní předpisy jako císařské nařízení ze dne 6. listopadu 1865, č. 116 ř. z., o zrušení pasových revizí na říšských hranicích a poté ministerská vyhláška ze dne 10. května roku 1867, č. 80 ř.z., o policejné – pasových předpisech.¹³

2.2.1 Cestovní doklady mezi léty 1919- 1928

Vládní nařízení č. 87/1918 Sb., o vydávání cestovních dokladů

Právním předpisem, který upravoval oblast cestovních dokladů, bylo vládní nařízení č. 87/1919 Sb., o vydávání cestovních dokladů, které bylo přijato krátce po skončení 1. světové války. Tento právní předpis byl poznamenán vleklým válečným konfliktem, který probíhal nejen na území Evropy, ale také na území Afriky, Asie a také ve světových oceánech. Aby občan vůbec mohl požádat o vydání cestovního pasu, musel splnit dané povinnosti dané tímto zákonem. Žádost byla podmíněna předložením potvrzení vydaného od berního úřadu (nynější finanční úřad) o zaplacení všech veřejných dávek a daní. Tito občané, kteří chtěli zažádat o cestovní doklad, museli předložit nejen tento doklad, ale taktéž doklad o složené finanční částce v budoucnu splatných daní a veřejných dávek.

---

¹² Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ze dne 16. 6. 1999, ASPI ID: LIT19008CZ

¹³ Scanzen.cz [online]. [cit. 2012-03-21].

Dostupné z: <http://www.scanzen.cz/dobove-dokumenty/prukazy/cestovni-pasy/historie-cestovni-pas>

Zákon č. 55/1928 Sb., cestovních pasech

Dalším právním předpisem upravující oblast cestovních dokladů byl zákon č. 55/1928 Sb., o cestovních pasech, přijatý Národním shromážděním Československé republiky. Nabytím účinnosti tohoto zákona došlo ke zrušení všech předešlých císařských nařízení, ze kterých všechny předchozí právní předpisy vycházely. Nabytím účinnosti tohoto zákona tak došlo k úplnému osamostatnění právní úpravy v oblasti cestovních dokladů na právních předpisech Rakousko-Uherska. Zákon upravoval povinnosti nejen československých občanů, ale taktéž i povinnosti cizinců, kteří překročili hranice Československa. Podle ust. § 3 odst. 2 tohoto zákona mohla být manželka a děti mladší 15 let zapsány v pase osoby, s níž cestovaly. Nicméně tento zákon se snažil zavést pravidlo, že pro každou osobu má být vydán zvláštní pas. V tomto ohledu se současná právní úprava podobá zákonu č. 55/1928 Sb., o cestovních dokladech, neboť i dnešní právní úprava se snaží zavést cestovní doklad pro každou osobu. Cestovní doklady vydávaly československým občanům politické úřady, dle místa bydliště žadatele o cestovní pas. Co se týče československých občanů bydlících v zahraničí, tito mohli požádat o vydání cestovních pasů zastupitelské úřady Československé republiky. V tomto zákoně byla také upravena působnost Ministerstva zahraničí, které vydávalo diplomatické pasy, a to osobám, které na ně měly nárok podle mezinárodní smlouvy.

2.2.2 Cestovní doklady mezi léty 1965 - 1991

Zákon č. 63/1965 Sb., o cestovních dokladech

V roce 1960 byla na území tehdejšího Československa přijata nová Ústava, která mimo jiné změnila název státu, a to z dosavadní Československé republiky na Československou socialistickou republiku. Dne 18. června roku 1965 byl přijat nový zákon upravující oblast cestovních dokladů. Tento zákon jako první zavedl pojem cestovního dokladu. Dále definoval, že tyto doklady mohly být vydávány v českém nebo slovenském jazyce a v jednom nebo dvou cizích jazycích. Neobvyklým právem, kterým disponovaly státní orgány v případech cesty občana do ciziny, jehož cesta nebyla v souladu se státními zájmy¹⁴ nebo občané, kteří při pobytu v zahraničí pošpinili

---

¹⁴ K tomu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu čj. 13787/31 ze dne 26. 9. 1931. Odpírá-li úřad cestovní pas z důvodu, že žadatelova cesta by mohla ohrozit důležité zájmy státní bezpečnosti, musí se v rozhodnutí uvést konkrétní skutečnosti, na jejichž základě se k tomuto rozhodnutí dospělo.

dobré jméno Československé republiky, byla možnost odepřít nebo zcela odejmout cestovní doklad, případně krátit dobu jeho platnosti.

Zákon č. 216/1991 Sb., o cestovních dokladech a cestování do zahraničí

V roce 1990 byla Československá socialistická republika přejmenována na Českou a Slovenskou Federativní Republiku. Oblast cestovních dokladů upravoval zákon Federativního shromáždění České a Slovenské republiky č. 216/1991 Sb., o cestovních dokladech a cestování do zahraničí, jenž ve svém § 1 umožňoval občanům právo svobodně vycestovat do zahraničí a právo na svobodný návrat do České a Slovenské Federativní Republiky. Tento zákon upravoval různé typy cestovních dokladů, jejich vydávání, povinnosti občanů a také oblast, týkající se přestupků v souvislosti s cestovními doklady. Po vzniku samostatné České republiky v roce 1993 byla tato oblast upravena zákonem ze dne 9. července č. 214/1993 Sb. o označování některých cestovních dokladů a o zkrácení doby jejich platnosti v souvislosti se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky.

Zákon č. 216/1991 Sb., o cestovních dokladech a o cestování do zahraničí byl společně se zákonem č. 214/1993 Sb., o označování některých cestovních dokladů a o zkrácení doby jejich platnosti v souvislosti se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky, zrušen doposud platným právním předpisem č. 329/1999 Sb., zákonem o cestovních dokladech, kterému se budu podrobněji věnovat v následující kapitole.

2.3. Vývoj právní úpravy na úseku rodných čísel

Rodné číslo nebylo ve svých počátcích nijak právně upraveno. Rodné číslo začalo být postupně využíváno ve všech situacích, kdy bylo potřeba jednotlivce jakkoli identifikovat, a to i v situacích docela banálních, kdy identifikace jedince nebyla ani nutná či potřebná.¹⁵ Postupným vývojem se rodné číslo začalo pro svou technickou strukturu stále více používat. Rodné číslo je částečně spojeno s postupným vývojem občanských průkazů, proto jednotlivé právní předpisy upravují oblast jak rodného čísla tak oblast občanských průkazů.

---

¹⁵ BARTÍK, V., JANEČKOVÁ, E., *Ochrana osobních údajů v aplikační praxi: vybrané otázky*, 2. vyd. Praha: Linde, 2010, str. 113

2.3.1 Rodné číslo mezi léty 1946 – 1948

Zákon č. 29/1946 Sb., kterým se zavádějí pracovní průkazy

Historie rodného čísla se na našem území datuje k roku 1946, kdy byly zákonem č. 29/1946 Sb., zavedeny pracovní průkazy. Každý takto vyhotovený pracovní průkaz měl své identifikační číslo, které bylo složeno z kombinace čísel narození jeho držitele. Z tohoto důvodu můžeme zcela jistě říci, že zpočátku se takto vytvořené rodné číslo zcela vztahovalo k pracovnímu průkazu než ke konkrétně určené osobě. Takto vytvořené číslo se postupem času ukázalo jako spolehlivý údaj, podle kterého lze identifikovat fyzickou osobu od dalších fyzických osob. Postupem času byla takto vytvořená rodná čísla používána i v jiných oblastech státní správy. Především bylo rodné číslo používáno na úseku sociálního zabezpečení, kde sloužilo jako identifikační údaj osoby, při výplatě důchodu.

Zákon č. 198/1948 Sb., o občanských průkazech

Rok 1948 byl významným mezníkem v oblasti rodného čísla. V tomto roce došlo ke sjednocení sociálních pojišťoven a tak se rodné číslo začalo přidělovat i osobám, které doposud nebyly pojištěny. Zákonem č. 198/1948 Sb., o občanských průkazech se stanovilo, že českoslovenští občané starší 15 let a osoby, které se přechodně zdržují na území Československé republiky, mají nárok na vydání občanského průkazu. Číslo takto vydaného občanského průkazu se ztotožňovalo s číslem pracovního průkazu, tj. rodným číslem. Pokud ovšem žadatel nebyl doposud držitelem pracovního průkazu, bylo mu toto číslo přiděleno Národním výborem, který občanský průkaz vydával ve spolupráci s Ústřední národní pojišťovnou.

2.3.2 Rodné číslo mezi léty 1976 – 1977

Vyhláška Federálního statistického úřadu č. 55/1976 Sb., o rodném čísle

Tento právní předpis můžeme považovat za první mezník, který upravoval rodné číslo jako pojem. V tomto právním předpise je poprvé definován samotný pojem rodného čísla v té podobě, jak je známe v dnešní době. Vyhláška Federálního statistického úřadu č. 55/1976 Sb., o rodném čísle, která byla vydána na základě zákona č. 21/1971 Sb., o jednotné soustavě sociálně ekonomických informací, nabyla účinnosti 1. června 1976 a poprvé tak stanovila, z jakých částí se rodné číslo složeno, kdo jej přiděluje a podle jakých pravidel je rodné číslo přidělováno. Poprvé byl také definován

doklad o rodném čísle a také instituce, které byly oprávněny k provádění oprav a změn vydaných rodných čísel.

Vyhláška Federálního Ministerstva vnitra č. 22/1977 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách

Tato vyhláška, která nabyla účinnosti 1. července roku 1977 a navazovala na předešlou vyhlášku Federálního statistického úřadu č. 55/1976 Sb. o rodném čísle, blíže definovala činnost matričních úřadů. Cílem této vyhlášky bylo stanovit, kde a kam má být ze zákona povinně zapisováno rodné číslo. Po nabytí účinnosti této vyhlášky bylo stanoveno zapisovat rodné číslo jako jeden z povinných údajů zapisovaných do matričních knih při narození, smrti nebo sňatku.

3. Právní úprava de lege lata

3.1 Občanské průkazy

Základním právním předpisem, který podrobněji upravuje správu na úseku občanských průkazů, je zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech. Tento právní předpis obsahuje úpravu vydávání občanských průkazů státním občanům České republiky, způsob prokazování totožnosti a vedení agendového informačního systému evidence občanských průkazů. Předchozím právním předpisem, jenž upravoval oblast občanských průkazů, byl zákon číslo 75/1957 Sb., o občanských průkazech. Tento zákon byl na našem území platný celých 42 let, ovšem s nabytím účinnosti nového zákona z roku 1999 byl tento zákon z roku 1957 zrušen. Cílem zákona, ať již toho předešlého nebo současného, bylo především stanovit povinnost občanů disponovat občanským průkazem a stanovit podmínky pro vydávání občanských průkazů, včetně náhradního dokladů. Cílem bylo také vytvořit evidenci občanských průkazů, vytvořit podmínky pro přechod od jednotlivých občanských průkazů k jednotným strojově čitelných identifikačních průkazům, vytvořit technické parametry a předpoklady pro využití občanského průkazu jako cestovního dokladu, s nímž občané budou moci překračovat hranice států, převést agendu občanských průkazů z útvarů policie na obecní úřady s rozšířenou působností, jenž nyní občanské průkazy občanům vydávají a v neposlední řadě také sjednotit právní úpravu občanských průkazů s právními předpisy upravujícími evidenci obyvatel, cestovní doklady a právní předpisy upravující oblast matrik.

Občanský průkaz je unikátním dokladem totožnosti občana. Jeho unikátnosti spočívá v tom, že v České republice neexistuje žádný jiný podobný doklad, který by svým rozsahem údajů nahrazoval občanský průkaz. Občanský průkaz slouží především k identifikaci občana a má obsahovat základní údaje o občanovi. Tato identifikace souvisí se základními právy a svobodami občana, a tak zákon stanoví přesný rozsah údajů, které mají být do občanského průkazu zapisovány. Týká se to údajů povinných, tak i údajů, které si občan přeje, aby byly do občanského průkazu zapsány. Občanský průkaz je povinen mít každý občan České republiky, který dovršil 15. rok svého věku. Občané, kterým byla rozhodnutím soudu omezena způsobilost k právním úkonům, mají taktéž povinnosti vlastnit občanský průkaz. Na druhou stranu tuto povinnost nemají

občané, kterým byla pravomocným rozhodnutím soudu zcela zbavena způsobilost k právním úkonům. V jejich případě však zákon umožňuje vydat občanský průkaz na žádost jím přiděleného opatrovníka. Důvodem proč i těmto osobám, které jsou rozhodnutím soudu zbaveny způsobilosti k právním úkonům, je v určitých případech přidělen občanský průkaz, je jejich snazší identifikace při prokazování totožnosti u osob, které například docházejí do zaměstnání nebo samostatně bydlí.

Povinnost mít občanský průkaz ve své podstatě neznamena mít jej neustále u sebe. Pod touto povinností má zákonodárce na mysli fyzicky disponovat tímto dokladem. V případech zákonné výzvy policisty České republiky o prokázání totožnosti¹⁶ občana, nemusí nepředložení dokladu totožnosti znamenat jednání mající znaky přestupku proti veřejnému pořádku. V tomto případě je důležité, aby osoba, vůči níž byla tato oprávněná výzva projevna, poskytla policistovi dostatečnou součinnost a snažila se prokázat svou totožnosti jinak než předložením občanského průkazu.

Určité způsoby nakládání s občanským průkazem jsou zákonem zakázány. Zakázáno je ponechávat nebo přijímat občanský průkaz jako zástavu, nebo jej odebírat při vstupu do objektů, či na pozemky. Zakázáno je také pořizovat, a to jakýmikoliv prostředky kopie občanského průkazu bez souhlasu občana, kterému občanský průkaz patří, pokud tedy mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána nebo jiný platící právní předpis nestanoví jinak.

Občanovi České republiky, který má trvalý pobyt na území České republiky, se vydává:

- a) občanský průkaz se strojově čitelnými údaji a s kontaktním elektronickým čipem;
- b) občanský průkaz se strojově čitelnými údaji;
- c) občanský průkaz bez strojově čitelných údajů.

Charakteristikou jednotlivých typů vydávaných občanských průkazů se zabývám v podkapitole této části diplomové práce pod číslem 4.1.6.

---

¹⁶ HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B., *Zákon o Policii České republiky*. Praha: EUROUNION, 2005, str. 54 dle odst. 1 Prokázání totožnosti znamená prokázání jména, příjmení, data narození a trvalého .popř. přechodného pobytu osoby. Důvod ke zjišťování totožnosti určuje míru spolehlivosti, s níž se zjištění provádí.

3.1.1 Správní orgány na úseku občanských průkazů

Do okruhu správních orgánů, které se ve své působnosti zabývají agendou občanských průkazů, patří:

- a) Ministerstvo vnitra České republiky;
- b) Policie ČR;
- c) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností a matriční úřady.

Ministerstvo vnitra České republiky

Ústředním orgánem státní správy, který se zabývá záležitostmi týkajícími se občanských průkazů, je Ministerstvo vnitra České republiky. Mezi jeho úkoly patří především oblast evidence obyvatel, rodných čísel, občanských průkazů a cestovních dokladů. Ministerstvo vnitra jako nejvyšší řídicí orgán taktéž plní úlohy spočívající v metodické a kontrolní činnosti vůči podřízeným orgánům. Zabezpečuje činnost, která souvisí s centrální výrobou občanských průkazů a zabývá se také vývojem vzorů občanských průkazů v rámci zvyšování jejich bezpečnosti. Ve své struktuře se ministerstvo dělí na jednotlivé odbory, které se zabývají jednotlivými oblastmi činnosti. Odbor, který plní úkoly vyplývající na úseku občanských průkazů, je odbor správní činnosti Ministerstva vnitra. Tento odbor se následně člení na jednotlivá oddělení, jimiž jsou:

- a) oddělení rodných čísel;
- b) oddělení evidence obyvatel;
- c) oddělení občanských průkazů a cestovních dokladů;
- d) oddělení koordinace předpisů a kontroly vývoje dokladů;
- e) oddělení digitalizace dat.

Ministerstvo vnitra České republiky poskytuje údaje z evidence občanských průkazů, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis nebo mezinárodní smlouva, jenž je součástí českého právního řádu a Česká republika je touto smlouvou vázána, a to v rozsahu stanoveným způsobem v nich vymezených. „Pokud fyzické nebo právnické osoby nakládají s údaji z evidence občanských průkazů na základě zvláštního souhlasu ministerstva v souvislosti s výrobou dokladu, jsou povinny s údaji, které nemají povahu osobního údajů podle zvláštního právního předpisu, nakládat výlučně způsobem a v rozsahu, které určí ministerstvo“.¹⁷

---

¹⁷ § 18 odst. 2 zákona o občanských průkazech

Ministerstvo vnitra je na základě své zákonné působnosti oprávněno vydat vlastní správní předpis, konkrétně vyhlášku, kterou stanoví:

- a) vzor občanského průkazu a požadavku na technické provedení fotografie pro vydání občanského průkazu;
- b) vzor potvrzení o občanském průkazu;
- c) vzor potvrzení o změně údajů zapisovaných do občanského průkazu;
- d) vzor žádosti;
- e) podmínky a technický způsob zasílání digitální fotografie prostřednictvím datové schránky fotografa;
- f) technické parametry digitální fotografie.

Policie ČR

Vedení agendy týkající se občanských průkazů nespadlo vždy pod obecní úřady s rozšířenou působností, ale v minulosti bylo svěřeno Policii ČR. S postupným vývojem demokratického charakteru státní správy se vedení této agendy jeví jako zcela neúčelné. Proto vláda přijala usnesení č. 594 z roku 1995 a rozhodla se převést některé správní činnosti z útvarů policie na odlišné orgány státní správy. Toto usnesení rovněž dalo podnět k přípravě nového zákona, který by odstranil nedostatky předešlé právní normy a vyhlášek, které upravovaly otázky občanských průkazů.

Policie ČR ovšem nebyla tímto usnesením zcela zbavena působnosti týkající se oblasti občanských průkazů a nadále v této oblasti plní důležitou roli. Policie ČR je ve své působnosti zcela oprávněna zadržet neplatný občanský průkaz nebo je oprávněna zadržet občanský průkaz, u kterého je důvodné, že se stane neplatný, a to především proto, že je poškozen do takové míry, že zápisy v něm provedené jsou nečitelné nebo je porušena celistvost občanského průkazu. Dále je Policie ČR oprávněna zadržet občanský průkaz z důvodu neoprávněných změn v něm obsažených, dále z důvodu uvedení nesprávného údaje, anebo u občana došlo k podstatné změně jeho podoby a jeho současná podoba neodpovídá fotografii vyhotovené na občanském průkazu. Policie ČR přijímá podněty o odcizeném občanském průkazu, nebo je na její služebně odevzdán nalezený občanský průkaz. U takto zadržovaných nebo odcizených občanských průkazů vydá policie osobě potvrzení o občanském průkazu. V rámci součinnosti správních orgánů odešle nebo oznámí příslušnému obecnímu úřadu s rozšířenou působností, který občanský průkaz vydal, tyto skutečnosti a současně mu sdělí čísla

vydaného potvrzení o občanském průkazu. Takto obdobně postupuje Policie ČR i v případech, kdy ji byl odevzdán nalezený občanský průkaz.

Obecní úřady s rozšířenou působností a matriční úřady

Zákon o občanských průkazech podává výčet orgánů, které se zabývají problematikou občanských průkazů a které jsou oprávněny vydat tento doklad totožnosti. Dle § 4 odst. 1, zákona o občanských průkazech, občanský průkaz vydává:

- obecní úřad obce s rozšířenou působností, v hlavním městě Praze úřad městské části určený Statutem hlavního města Prahy, v jehož obvodu je občan hlášen k trvalému pobytu;
- obecní úřad obce s rozšířenou působností, příslušný podle místa posledního trvalého pobytu na území České republiky, nemá-li občan trvalý pobyt na území České republiky;
- Magistrát města Brna, neměl-li občan trvalý pobyt na území České republiky nebo jej nelze zjistit;
- Obecní úřad obce s rozšířenou působností, v hlavním městě Praze úřad městské části, ve městech Brno, Ostrava, a Plzeň magistráty těchto měst, příslušné podle místa trvalého pobytu občana, který nabytí státní občanství udělením a bezprostředně poté požádal o vydání prvního občanského průkazu, popřípadě Úřad městské části Praha 1, nemá-li nebo neměl-li občan trvalý pobyt na území České republiky.

Obecní úřady mohou tedy vydávat občanské průkazy na základě přenesené působnosti, která jim byla zákonem nebo na jeho základě udělena. Matriční úřady nedisponují oprávněním vydávat občanské průkazy, ale jejich povinnosti a oprávnění týkající se občanských průkazů jsou taktéž značně široká. Zejména oprávnění týkající se zadržení občanského průkazu nebo přijetí oznámení týkající se ztráty, odcizení poškození nebo zničení občanského průkazu jsou stejná jako u obecních úřadů s rozšířenou působností.

Obecní úřady s rozšířenou působností jsou příslušné k přijetí žádosti a následně k vydání občanského průkazu, v jejichž správním obvodu má osoba, které se občanský průkaz vydává, trvalý pobyt. Oprávněním, kterým disponuje matriční a obecní úřad s rozšířenou působností, jsou např. převzít občanský průkaz do své úschovy v případě, že jeho držitel se bude po dlouhou dobu zdržovat v zahraničí. Dále je oprávněn zadržet občanský průkaz, který je neplatný nebo, o kterém má obecní úřad s rozšířenou

působností důvodné podezření, že se stane neplatným občanským průkazem podle ustanovení § 11 odst. 2 zákona o občanských průkazech, které již bylo zmíněno výše v kapitole týkající se pravomocí Policie ČR.

V případech, kdy obecní úřad s přenesenou působností zadrží občanský průkaz, je povinen jeho držiteli vystavit již zmiňované potvrzení o občanském průkazu. Vydané potvrzení o občanském průkazu slouží jako dočasný doklad, který nahrazuje občanský průkaz do doby, než jeho držiteli bude vyhotoven občanský průkaz nový. Toto potvrzení nepožívá statut veřejné listiny. Jelikož plně nenahrazuje občanský průkaz, nejsou s touto listinou spjatý všechny práva a povinnosti jako je tomu u občanských průkazů. Potvrzení o občanském průkazu se vydává na dobu platnosti 2 měsíců v případě osob, u nichž bylo prokázáno, že jim doklad totožnosti byl vydán neoprávněně, u osob, kterým byl odevzdán nalezený občanský průkaz či domněle ztracený a dále také u osob, kterým byla pravomocným rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům. Co se týče ohlášení ztráty, odcizení, poškození nebo zničení občanského průkazu vydá obecní úřad s rozšířenou působností taktéž potvrzení o občanském průkazu. V případech, kdy byl odevzdán nalezený občanský průkaz po osobě zemřelé, po osobě, která byla pravomocným rozhodnutím soudu prohlášena za mrtvou a v případech kdy držitel občanského průkazu ukončil trvalý pobyt na území České republiky nebo pozbyl státní občanství, vydá obecní úřad s rozšířenou působností potvrzení o občanském průkazu s neomezenou dobou platnosti. Tento obecní úřad je příslušný i k projednání přestupku, jenž byl spáchán v souvislosti s občanským průkazem.

Obecní úřad s rozšířenou působností zpracovává pro Ministerstvo vnitra České republiky údaje, které jsou obsaženy v občanských průkazech, dále vede evidenci vydaných občanských průkazů a evidenci jejich držitelů, která je součástí informačního systému občanských průkazů, jehož provozovatelem a současným správcem je Ministerstvo vnitra České republiky. Další pravomocí obecního úřadu s rozšířenou působností je poskytnutí informací občanům o údajích, které jsou obsaženy v evidenci o občanských průkazech, pokud tak stanoví zákon nebo mezinárodní smlouva obsažená v českém právním řádu, kterou je Česká republika podle mezinárodního práva vázána.

3.1.2 Vydávání občanských průkazů

Vydávání občanských průkazů náleží zcela do pravomoci obecních úřadů s rozšířenou působností. V návaznosti na ustanovení § 5 zákona o občanských průkazech, je občanský průkaz vydáván nastanou-li tyto okolnosti:

1) Vydání prvního občanského průkazu

- při dovršení věku 15 let¹⁸;
- při ukončení pobytu v cizině anebo po nabytí státního občanství udělením,¹⁹ nebo občanovi, který nemá na území České republiky trvalý pobyt²⁰;
- občanovi, jehož způsobilost k právním úkonům byla rozhodnutím soudu omezena tak, že není způsobilý požádat o vydání občanského průkazu²¹;
- občanovi zbaveného způsobilostí k právním úkonům²².

2) Vydání nového občanského průkazu občanovi, který již občanský průkaz měl, a to obvykle z důvodů

- skončení platnosti v něm vyznačené, ztrátou, odcizením, zničením, pozbytím právní moci rozhodnutí o zrušení údaje o místu trvalého pobytu²³;
- poškozením jeho celistvosti a nečitelností, obsahuje neoprávněné změny nebo nepravdivé údaje, nebo podstatnou změnou jeho držitele²⁴.

Důvody, proč zákon takto rozlišuje jednotlivé situace vydávání občanského průkazu, lze snadno dovodit z odlišností konkrétních situací, pro jejichž existenci je žádost o vydání občanského průkazu předkládána. Obecně platí, že občan může podat

---

¹⁸ § 5 odst. 1 zákona o občanských průkazech

¹⁹ K tomu Rozsudek Městského soudu v Praze čj. 9 Ca 12/2007-45 ze dne 30. 10. 2008, dle kterého je osvědčení o státním občanství České republiky pouze deklaratorním správním aktem, kterým se nezakládá státoobčanský vztah dané osoby k České republice, ale pouze potvrzuje existenci takového státoobčanského vztahu, vzniklého na základě jiných skutečností stanovených zákonem, osvědčuje. Samotným osvědčením se státní občanství nenabývá, ale pouze prokazuje, stejně jako občanským průkazem nebo cestovním dokladem.

²⁰ § 5 odst. 2 zákona o občanských průkazech

²¹ § 5 odst. 3 zákona o občanských průkazech

²² § 5 odst. 4 zákona o občanských průkazech

²³ § 11 odst. 1 písm. a, b, d zákona o občanských průkazech

²⁴ § 11 odst. 2 písm. a, b, c zákona o občanských průkazech

žádost o vydání občanského průkazu u kteréhokoliv obecního úřadu s rozšířenou působností.²⁵ U osob mladších 15 let žádá o vydání dokladu totožnosti jeho zákonný zástupce. V případech kdy je osoba zbavena nebo omezena způsobilosti k právním úkonům, předkládá tuto žádost její soudem ustanovený opatrovník. S touto žádostí musí být předkládány doklady v originálním provedení nebo v úředně ověřených opisech či kopiích. Dle § 4a odst. 2 zákona o občanských průkazech, obecní úřad s rozšířenou působností zkontroluje správnost podané žádosti. V případech, kdy obecní úřad s rozšířenou působností zjistí rozpory mezi skutečnými údaji a údaji uvedenými na žádosti, vyzve žadatele o občanský průkaz, aby tyto nedostatky odstranil nebo doložil listiny prokazující správnost uvedených údajů. Pro ověření údajů uvedených na žádosti o vydání občanského průkazu, využívají obecní úřady s rozšířenou působností taktéž informace uvedené v informačním systému evidence obyvatel, kde si následně mohou tyto uvedené informace ověřit. Na základě řádně vyplněné žádosti je poté občanský průkaz vyhotoven ve lhůtě do 30 dnů ode dne předložení žádosti.

Takto vyhotovený občanský průkaz si je občan povinen převzít osobně na obecním úřadě s rozšířenou působností, který tento doklad totožnosti vydal nebo na jiném obecním úřadě s rozšířenou působností, jestli o to tato osoba požádala při podání žádosti o vyhotovení. Velmi zásadní je nutno zdůraznit, že k tomuto převzetí nelze zmocnit žádnou jinou osobu, neboť držitel občanského průkazu převzetí potvrdí svým podpisem. Účelem osobního převzetím je eliminace samotné možnosti zneužití občanského průkazu. Při osobním převzetí mohou zaměstnanci obecního úřadu s rozšířenou působností ihned vizuálně zkontrolovat skutečnou podobu žadatele, s podobou vyhotoveno na občanském průkazu. Převzetí občanského průkazu potvrdí jeho držitel svým podpisem na žádosti o převzetí občanského průkazu, a jestliže je žadateli vydáván občanský průkaz se strojově čitelnými údaji nebo občanský průkaz se strojově čitelnými údaji a s kontaktním elektronickým čipem, je společně s podpisem povinen uvést bezpečnostní kód, který si zvolil.²⁶ Jiná forma převzetí občanského průkazu funguje u osob, kterým byla rozhodnutím soudu omezena způsobilost k právním úkonům, nebo byli této způsobilosti zcela zbaveni. Za tyto osoby přebírá a

²⁵ Viz. VÁLKOVÁ, H., *Úřady začaly vydávat elektronické občanky, systém zkolaboval, IDNES* [online]. 2. 1. 2012[cit. 2012-03-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/urady-zacaly-vydavat-elektronicke-obcanky-system-kolaboval-plb-/domaci.aspx?c=A120102_134035_domaci_hv

²⁶ § 8a odst. 1 zákona o občanských průkazech

Bezpečnostní osobní kód („BOK“)

(1) Bezpečnostní osobní kód, který slouží k autentizaci při elektronické identifikaci držitele průkazu při komunikaci s informačními systémy veřejné správy, je kombinací nejméně 4 a maximálně 10 číslic, kterou si občan zvolí při převzetí občanského průkazu uvedeného v § 2 odst. 2 písm. a) nebo b)

stvrzuje svým podpisem převzetí ustanovený opatrovník. Zákon o občanských průkazech také pamatuje na případy, kdy si osoba ze závažných důvodů nemůže převzít občanských průkaz osobně. Zejména toto nastává v případech závažných dlouhodobých zdravotních problémů nebo je-li osoba ve výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody či soudem nařízené ústavní léčbě, výchovy nebo ochranné výchovy.²⁷ V těchto vyjmenovaných případech zajistí předání občanského průkazu obecní úřad s rozšířenou působností, v jehož obvodu se občan zdržuje.

3.1.3 Údaje zapisované do občanského průkazu

Zákon o občanských průkazech stanoví v § 3, které informace musí občanský průkaz obsahovat, a které v něm mohou být zapsané. Jedná se tedy o povinné údaje, údaje zapsané na žádost občana, digitální zpracování fotografie občana a jeho podpisu. Občanský průkaz bez strojově čitelných údajů obsahuje taktéž údaje stanovené zákonem o občanských průkazech a fotografií občana.

Mezi povinné údaje zapisované do občanského průkazu patří:

- jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení;
- pohlaví;
- rodné číslo;
- státní občanství;²⁸
- datum, místo a okres narození;
- adresa místa trvalého pobytu;
- rodinný stav nebo registrované partnerství^{29, 30};
- u občanů narozených v cizině se zapisuje pouze stát narození, místo a okres narození se u nich nezapisuje;

---

²⁷ Viz. VÁLKOVÁ, H., *Nemohoucí nezvládnou zadat PIN nové občanky, vnitro musí zákon změnit*, IDNES [online]. 3. 2. 2012[cit. 2012-03-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nemohouci-nezvladnou-zadat-pin-nove-obcanky-vnitro-musi-zakon-zmenit-1ei-/domaci.aspx?c=A120201_131142_domaci_hv

²⁸ K tomu Nález Ústavního soudu České republiky čj. 277/96 ze dne 22. 10. 1996. Pro účely registrace kandidátů pro volby do Senátu Parlamentu ČR je dostatečným dokladem občanský průkaz, neboť tento doklad slouží k prokázání státního občanství České republiky.

²⁹ § 3 odst. 4 zákona o občanských průkazech

Pokud občan sdělí, že si nepřeje zapsání údaje o rodinném stavu nebo partnerství, tento údaj se do občanského průkazu nezapíše.

³⁰ Viz. VÁLKOVÁ, H., *Údaj ženatý/vdaná z nových občanek zmizel, lidé ho musí doložit jinak*, IDNES [online]. 28. 2. 2012[cit. 2012-03-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vymazani-rodneho-stavu-z-obcanky-si-rozmyslete-f58-/domaci.aspx?c=A120228_103445_domaci_hv

- u občanů, kteří nejsou hlášeni k trvalému pobytu na území České republiky, se trvalý pobyt do občanského průkazu nezapisuje;
- datum skončení platnosti, číslo a datum vydání a označení úřadu, který jej vydal;
- do strojově čitelné zóny jsou zapisovány strojově čitelné údaje a to v tomto pořadí: typ dokladu, kód vydávajícího státu, příjmení a jméno občana, číslo a série občanského průkazu, státní občanství, datum narození, pohlaví, doba platnosti občanského průkazu, část rodného čísla za lomítkem a kontrolní číslice, které jsou číselným vyjádřením vybraných údajů ve strojově čitelné zóně;
- do 2D kódu: číslo občanského průkazu; 2D kódem se rozumí dvojdimenzionální čárový kód s vysokou informační hodnotou a schopností detekce a oprav při jeho porušení.

Údaji zapisovanými na žádost občana do občanského průkazu jsou:

- označení absolventa vyšší odborné školy, akademický titul, stavovské označení, jiný titul absolventa vysoké školy, označení „docent“ nebo „profesor“ nebo vědecká hodnost. Titul nebo vědecká hodnost se uvádějí ve zkratce.

Nelze-li z důvodů nedostatku místa ve vymezené části občanského průkazu zapsat všechny nepovinné údaje požadované občanem, určí tento, které z nich se zapíší.³¹

Podpis

Kromě povinných a nepovinných údajů, které mají být či mohou být obsaženy v občanském průkazu, obsahuje občanský průkaz taktéž naskenovaný podpis držitele průkazu. Tímto se rozumí provedení podpisu držitele průkazu vlastní rukou a písemné vyjádření jména příjmení, popřípadě pouze příjmení.

Co se týká digitálně zpracovaného podpisu na občanském průkazu, naskýtá se zde otázka, zda je nutností, aby občanský průkaz obsahoval podpis jeho držitele. Tato nezbytnost má své jasné odůvodnění, a to především hledisko bezpečnostní. Už při

---

³¹ § 3 odst. 5 zákona o občanských průkazech

ztrátě občanského průkazu se totiž nálezci dostává do rukou podpisový vzor oprávněného držitele občanského průkazu, aby se vyhnulo možnému zneužití. Dle sdělení kompetentních osob z praxe, které pracují na úseku občanských průkazů, nejsou nijak výjimečné případy, kdy si orgány činné v trestním řízení vyžádají žádosti o vydání občanské průkazu občana, které jsou poté dále podrobeny další kriminalistické expertíze. Na druhou stranu lze namítat, zda obsažení digitálně zpracovaného podpisu na občanském průkazu je dostačujícím znakem bližší identifikace jeho držitele.

Fotografie

Ačkoli by se mohlo zdát, že zpracování fotografie na občanském průkazu bude zdánlivě obyčejný a v praxi bezproblémový postup, není tomu tak. Primárně digitální zpracování provádí Ministerstvo vnitra České republiky. Digitální zpracování fotografie může však provést i obecní úřad s rozšířenou působností, který občanské průkazy vydává, pod podmínkou vlastnictví technického zařízení, které toto digitální provedení umožňují. Na tuto digitálně zpracovanou fotografii jsou kladeny velmi vysoké požadavky, které jsou blíže specifikovány v § 5 vyhlášky č. 400/2011 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.³² V praxi jde tedy především o to vyvarovat se situaci, že fotografie na první či druhý pokus není zdařilá, což by sebou mohlo přinést dlouhé čekací doby na podání žádosti o občanský průkaz. Ale zhotovení fotografie není pouze

---

³² § 7 vyhlášky 400/2011 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech

- (1) Fotografie nebo obdobný obrazový záznam (dále jen „fotografie“) připojovaná k žádosti má hladký povrch a je v černobílém nebo barevném provedení. Fotografie je obdélníkového tvaru o rozměrech 35 mm x 45 mm, postavená na kratší stranu, s rovnými nebo zaoblenými rohy s poloměrem $r = 3 \text{ mm} \pm 0,5 \text{ mm}$, o tloušťce od 0,13 mm do 27 mm.
- (2) Fotografie zobrazuje hlavu a horní část ramen zobrazované osoby, a to v předním čelním pohledu tak, aby středová vertikální rovina obličeje byla prodloužením vertikální roviny objektivu snímací soustavy a horizontální rovina obličeje tvořená očima byla prodloužením horizontální roviny objektivu snímací soustavy.
- (3) Fotografie musí odpovídat podobě zobrazované osoby v době podání žádosti. Pohled přes rameno, pootočená nebo nakloněná hlava nejsou přípustné. Zobrazovaná osoba musí mít neutrální výraz a zavřená ústa, oči musí být otevřené a nesmí být překryté vlasy. Brýle osoby na fotografii nesmí zakrývat oči a vytvářet odlesky. Pokrývka hlavy z náboženských nebo zdravotních důvodů nesmí na obličeji vytvářet stíny.
- (4) Mezi horním okrajem hlavy a horním okrajem fotografie je vzdálenost minimálně 2 mm. Výška obličejové části hlavy, která je tvořena vzdáleností od očí k bradě, je minimálně 13 mm.
- (5) Pozadí na zobrazovanou osobu je bílé až světlemodré, popřípadě světlešedé barvy, přičemž je přípustný plynulý přechod těchto barev. Fotografie je bez odlesků, které by skryly nebo výrazně změnilly charakteristické identifikační znaky osoby, jimiž jsou zejména tvar a umístění obočí, očí, nosu, úst, brady a celkový tvar obličeje. Nelze provádět retuše ani jiné úpravy negativu ani pozitivu fotografie, popřípadě digitálního zpracování zobrazené podoby občana ani jeho tisku.

jediným důvodem těchto dlouhých čekacích lhůt. Dalším důvodem je, že obecní úřady s rozšířenou působností přijímají žádosti o vydání občanského průkazu pouze v úřední dny, ale to bych neviděl jako zásadní problém. Dle mého názoru za dlouhé čekací lhůty na obecních úřadech s rozšířenou působností si mohou občané ve většině případů zcela sami. Většina občanů nechává vyřízení nového občanského průkazu vždy na poslední chvíli, jako tomu bylo např. u výměny starých občanských průkazů za nové. Proto se není čemu divit, že s koncem lhůt pro podání žádosti o vydání nového občanského průkazu se na obecních úřadech s rozšířenou působností tvoří nekonečné řady žadatelů. Toto vidím jako hlavní důvod, proč občané s nechutí a značnou dávkou odporu navštěvují orgány státní správy, i když si za to do značné míry mohou vlastně sami.

3.1.4 Potvrzení o občanském průkazu

„Občanovi se vydává potvrzení o občanském průkazu při

- ohlášení ztráty, odcizení, poškození nebo zničení občanského průkazu;
- zadržení neplatného občanského průkazu;
- nevydání občanského průkazu z důvodu nepředložení některého dokladu potřebného pro jeho vydání;
- odevzdání občanského průkazu z důvodů, že pozbyl státní občanství nebo ukončil trvalý pobyt na území České republiky, anebo požádal o jeho úschovu při dlouhodobém pobytu v zahraničí;
- odevzdání občanského průkazu opatrovníkem nebo jiným zákonným zástupcem za občana, který byl rozhodnutím soudu zbaven způsobilosti k právním úkonům;
- odevzdání občanského průkazu nalezeného, po zemřelém nebo prohlášeném za mrtvého.“³³

Potvrzení o občanském průkazu tedy plně nenahrazuje občanský průkaz. Jak je stanoveno v § 9 odst. 6 zákona o občanských průkazech, potvrzení o občanském průkazu není veřejnou listinou, a tudíž není ani identifikačním průkazem jeho dočasného držitele. V daném smyslu se dá tvrdit, že toto potvrzení určuje pouze důvod

---

³³ § 9 odst. 1 zákona o občanských průkazech

proč a z jakého důvodu nemá osoba doklad totožnosti. Potvrzení o občanském průkazu může držiteli přinést řadu nesnází v běžném životě. Například obyčejné převzetí doporučeného dopisu, výplaty peněz nebo žádosti o úvěr se s pouhým potvrzením o občanském průkazu jeví jako nemožné.

V případě ohlášení ztráty, odcizení, poškození, zničení, zadržetí neplatného občanského průkazu nebo nevydání občanského průkazu z důvodu nepředložení některého z potřebných dokladů pro vydání nového občanského průkazu, vydá obecní úřad s rozšířenou působností nebo matriční úřad potvrzení o občanském průkazu na dobu platnosti 2 měsíců. Takovéto potvrzení o občanském průkazu je oprávněna vydat i Policie ČR, ale jen v případech pokud jí bylo učiněno ohlášení o odcizení občanského průkazu, při neoprávněně provedených změnách nebo zápisech do občanského průkazu a při podstatné změně podoby jeho držitele.

Potvrzení o občanském průkazu se vydává na dobu neomezenou, jestliže jej vydá obecní úřad s rozšířenou působností nebo matriční úřad, a to v případech kdy držitel odevzdá občanský průkaz z důvodů pozbytí státního občanství České republiky, ukončení pobytu na území ČR, požádal o úschovu občanského průkazu, z důvodů dlouhodobého pobytu držitele občanského průkazu v zahraničí, po zemřelém, osobě prohlášené za mrtvou nebo v případech, kdy opatrovník či jiný zákonný zástupce odevzdá občanský průkaz za občana, který byl rozhodnutím soudu zbaven způsobilosti k právním úkonům.

Ministerstvo vnitra vede evidenci platných, neplatných, odcizených nebo ze zákona neplatných občanských průkazu na svých internetových stránkách, kde si občané mohou ověřit platnost jejich občanského průkazu.³⁴

3.1.5 Povinnosti občana a jiných osob

Zákon definuje povinnosti občana, kterému byl občanský průkaz vydán. Tímto se snaží zákonodárce předcházet případům, které by již vydaný občanský průkaz znehodnotily. V prvé řadě je občan povinen chránit občanský průkaz před poškozením, zničením, ztrátou, odcizením nebo zneužitím. Jestliže některá z takto vyjmenovaných situací nastane, je občan nepochybně povinen tuto skutečnost ohlásit kterémukoliv

---

³⁴ Ministerstvo vnitra České Republiky, *Neplatné doklady*, [online]. 23. 3. 2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/neplatne-doklady/>

obecnímu úřadu s rozšířenou působností nebo matričnímu úřadu, v případě odcizení občanského průkazu je možno tuto skutečnost ohlásit též Policii ČR.

Mezi další povinnosti občana patří zejména požádat o vydání nového občanského průkazu, a to do 15 pracovních dnů následujících po dni, kdy došlo k uplynutí platnosti občanského průkazu, nebo došlo k obdržetí oddacího listu nebo dokladu o partnerství či úmrtního listu manžela nebo partnera, nabytím právní moci rozhodnutí soudu o rozvodu manželství nebo o zrušení partnerství, nebo kterým bylo změněno jméno, případně jména, příjmení, nebo bylo přiděleno nové rodné číslo, nebo rozhodnutím soudu byla občanovi omezena způsobilost k právním úkonům. Taktéž mezi povinnosti občana patří odevzdat občanský průkaz do 15 pracovních dnů obecnímu úřadu s rozšířenou působností, který jej vydal, popřípadě matričnímu úřadu podle místa trvalého pobytu, jestliže občanovi skončil pobyt na území České republiky, pozbyl-li státní občanství, nebo mu byl vydán občanský průkaz neoprávněně. Občan je povinen při převzetí nového dokladu totožnosti odevzdat dosavadní doklad, potvrzení o občanském průkazu, nebo o změně místa trvalého pobytu, či změně údajů, které se zapisují do občanského průkazu. V neposlední řadě je také nutno zmínit, že občan má povinnost dostavit se na výzvu k obecnímu úřadu s rozšířenou působností nebo matričnímu úřadu za účelem provedení úkonů související s vydáním nového občanského průkazu.³⁵

Ovšem povinnosti nemají držitelé občanských průkazu jen vůči svým vlastním dokladům. V praxi se může stát, že osoba nalezne cizí doklad totožnosti. V tomto případě se najednou z osoby, jež nalezla cizí doklad totožnosti, stává osoba s celou řadou povinností. Každý kdo nalezne občanský průkaz, potvrzení o občanském průkazu, změně trvalého pobytu nebo změně údajů zapisovaných do občanských průkazů, je povinen tyto doklady odevzdat neprodleně obecnímu úřadu s rozšířenou působností nebo matričnímu úřadu, případně Policii České republiky. Tuto povinnost má samozřejmě i občan, který odcizení nebo ztrátu svého občanského průkazu ohlásí, jestliže dosavadní doklad totožnosti nalezne nebo jej získá zpět i jiným způsobem. Za osoby zemřelé nebo prohlášené na mrtvé, odevzdává občanský průkaz nejbližšímu obecnímu úřadu s rozšířenou působností nebo matričnímu úřadu osoba, která jej má v držení.³⁶

---

³⁵ § 14 zákona o občanských průkazech

³⁶ § 15 odst. 1 a 2 zákona o občanských průkazech

3.1.6 Jednotlivé typy občanských průkazu a jejich platnost

Zákon o občanských průkazech v aktuálním znění upravuje problematiku dvou forem základních občanských průkazů, které mohou být na našem území pověřenými orgány vydávány. Prvním typem občanského průkazu, který smí být vydán, je občanský průkaz se strojově čitelnými údaji, ve kterém může být nově obsažen elektronický čip. Druhým typem občanského průkazu, jenž jsou pověřené orgány oprávněny vydávat, jsou občanské průkazy bez strojově čitelných údajů.

Občanské průkazy se strojově čitelnými údaji

Tento typ občanských průkazu se strojově čitelnými údaji je vydáván pověřenými orgány od roku 2000, nepodléhá výměně a platí po dobu v něm uvedenou. Termín strojově čitelné údaje představuje soubor znaků, číslic a písmen, které obsahují např. jméno jeho držitele, jeho národnost a číslo občanského průkazu a slouží tak k identifikaci a zároveň usnadňuje komunikaci s informačními systémy veřejné správy. Občanské průkazy se strojově čitelnými údaji mohou nově obsahovat také kontaktní elektronický čip³⁷, do něhož lze zapsat údaje, jejichž zápis a rozsah stanoví zvláštní právní předpis.³⁸

Doba platnosti tohoto typu občanského průkazu je u občanů ve věku od 15 do 20 let pětiletá. Tato krátká platnost je určena tím, že mladiství od 15. roku věku do 20. roku věku projdou velkou změnou své podoby, a z tohoto důvodu zákonodárce určil tuto krátkou dobu platnosti občanského průkazu. U občanů starších 20 let zákonodárce stanovil lhůtu platnosti tohoto občanského průkazu na dobu 10 let. V praxi však nastanou i situace, kdy platnost občanského průkazu skončí, i když doba platnosti tohoto občanského průkazu se strojově čitelnými údaji ještě neuplynula. Platnost tedy končí automaticky ze zákona, a to z těchto důvodů:

- ohlášením jeho ztráty, odcizením, poškozením nebo jeho zničením;
- právní mocí rozhodnutí soudu, kterým byla omezena způsobilost k právním úkonům nebo kterým byla způsobilost k právním úkonům zbavena, a tato skutečnost není vyznačena v občanském průkazu;

---

³⁷ Viz. VÁLKOVÁ, H., *Čipy v občankách mají jen jedinou funkci. A platí se za ně pětinasobek.*, IDNES [online]. 21. 1. 2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cipy-v-obcankach-maji-jen-jedinou-funkci-a-plati-se-za-ne-petinasobek-1pa-/domaci.aspx?c=A120119_170019_domaci_hv

³⁸ SLÁDEČEK, V., POUPEŘOVÁ, O., *Správní právo: zvláštní část* : (vybrané kapitoly). Praha: Leges, 2011, str. 50

- právní mocí rozhodnutí soudu, kterým byl občanovi uložen trest zákazu pobytu, a tato skutečnost není vyznačena v občanském průkazu;
- pozbytím státního občanství, úmrtím nebo právní mocí rozhodnutí soudu o prohlášení občana za mrtvého;
- nabytím právní mocí rozhodnutí o zrušení údaje o místu trvalého bydliště.³⁹

Praxe sebou přináší i další důvody skončení platnosti občanského průkazu se strojově čitelnými údaji, jež nestanoví zákon. K takové zániku platnosti dochází na základě rozhodnutí příslušného úřadu v takovéto věci jednat. Orgánem, který je příslušný v této oblasti jednat a rozhodovat, je obecní úřad s rozšířenou působností, jenž je oprávněný vydat občanský průkaz. O skončení platnosti občanského průkazu se strojově čitelnými údaji rozhodne tehdy, když

- občanský průkaz obsahuje neoprávněné změny a nesprávné údaje, které jsou v něm uvedeny;
- u držitele občanského průkazu se strojově čitelnými údaji došlo k podstatné změně jeho podoby.

Co se však děje v případě, kdy tento občanský průkaz obsahuje v jistém smyslu nesprávné údaje, ke kterým došlo změnou skutečností držitele občanského průkazu, a tyto změny se týkají povinných údajů zapisovaných do občanského průkazu? Typickým příkladem je změna rodinného stavu v důsledku uzavřeného manželství. V těchto případech se nejedná o pozbytí platnosti občanského průkazu. Z tohoto důvodu je tento občanský průkaz vybaven specifickými částmi, které se v takto uvedeném případě oddělí. Tyto specifické části občanského průkazu jsou jeho dva horní rohy, které jsou barevně označené na zadní straně písmeny A a B. Který z rohů bude odstraněn, zcela závisí na druhu změny jeho držitele, který nastal. Příkladem jen, že pokud jeho držitel změnil místo svého trvalého bydliště, odstraní se část rohu s označením A. V případě, že došlo ke změnám skutečností, které jsou povinně zapisovány do občanského průkazu, odstraní se roh občanského průkazu označená písmenem B. Takto odstranit části občanského průkazu, mohou učinit jen orgány k tomu oprávněné a zároveň to není chápáno jako poškozování nebo ničení občanského průkazu.

Orgány, jež mohou takto odstranit určené části občanského průkazu, jsou:

---

³⁹ BARTÍK, V., JANEČKOVÁ, E., *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009, str. 301

- matriční úřady, které jsou příslušné k přijetí žádosti o vstupu do partnerství nebo v případě změny osobního stavu vzniklé partnerstvím;
- obecní úřady obce s rozšířenou působností nebo matriční úřad v případech změny jména, popřípadě jmen, nebo příjmení; zániku manželství v důsledku rozhodnutí soudu o prohlášení manželství za neplatné, rozhodnutí soudu o neexistenci manželství, smrtí jednoho z manželů nebo rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého jednoho z manželů, rozhodnutím soudu o rozvodu manželství; zánikem partnerství v důsledku rozhodnutí soudu o prohlášení partnerství za neplatné, rozhodnutím soudu, o tom, že partnerství nevzniklo, smrtí jednoho z partnerů anebo rozhodnutím soudu o prohlášení jednoho z partnerů na mrtvého nebo rozhodnutím soudu o zrušení partnerství; změnou rodného čísla;
- úřad nebo orgány církve oprávněné k uzavírání manželství v případech změny rodinného stavu.

Občanské průkazy bez strojově čitelných údajů

Občanské průkazy bez strojově čitelných údajů jsou původním typem občanských průkazů, které byly vydávány na území České republiky. Od druhé poloviny roku 2000 je na našem území vydávána nová generace občanských průkazů se strojově čitelnými údaji. To však neznamená, že od tohoto data jsou všechny předešlé občanské průkazy, které neobsahují strojově žitelnou zónu, neplatné. Na území České republiky jsou doposud platné i občanské průkazy bez strojově čitelné zóny. V současné době by již téměř všichni občané měli vlastnit občanský průkaz se strojově čitelnými údaji⁴⁰. Je však nutné zdůraznit, že občanské průkazy bez strojově čitelných údajů se

---

⁴⁰ § 24 odst. 2 zákona o občanských průkazech

Občanské průkazy bez strojově čitelných údajů, vydané do 31. prosince 2003, pozbývají platnosti nejpozději do 31. prosince 2008, s výjimkou občanských průkazů vydaných občanům narozených před 1. lednem 1936, pokud není v těchto občanských průkazech doba ukončení platnosti vyznačena konkrétním datem. Vláda stanoví nařízením lhůty, v nichž jsou občané povinni provést výměnu občanských průkazů bez strojově čitelných údajů, a to podle doby vydání občanských průkazů. Platnosti občanských průkazů podle věty první končí vždy nejpozději dnem, který je stanoven jako konečný den lhůty pro provedení jejich výměny s výjimkou občanských průkazů vydaných občanům narozeným před 1. lednem 1936, pokud není v těchto občanských průkazech doba ukončení platnosti vyznačena konkrétním datem.

vydávají i v dnešní době, ale to jen ve zcela výjimečných případech, které stanoví zákon o občanských průkazech. Orgány oprávněné k vydání občanského průkazu, mohou občanům vydat tyto občanské průkazy bez strojově čitelné zóny ve třech datech jejich platnosti. Takto omezená platnost je stanovena dobu 6 měsíců, 3 měsíců nebo 1 měsíce.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mohou vydávat občanské průkazy bez strojově čitelných údajů s dobou platnosti 6 měsíců, jestliže

- a) došlo k technické závadě na zařízení zabezpečujícím zpracování a přenos dat nebo technologií trvajících déle než 7 kalendářních dnů, nebo
- b) v důsledku katastrofy nebo jiné mimořádné události nelze vydávat občanské průkazy se strojově čitelnými údaji.⁴¹

Občanské průkazy bez strojově čitelných údajů na dobu platnosti 3 měsíců jsou vydávány podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona o občanských průkazech, obecními úřady s rozšířenou působností, které je vydávají v případech, kdy občan požádá o vydání občanského průkazu bezprostředně po nabytí státního občanství. Občanský průkaz bez strojově čitelných údajů se do doby vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji nevydává opakovaně.⁴²

Občanské průkazy bez strojově čitelných údajů na dobu platnosti 1 měsíce vydávají obecní úřady s rozšířenou působností v případech, kdy občan žádá o vydání občanského průkazu v souvislosti s výkonem volebního práva nebo z důvodu ztráty, odcizení, poškození nebo zničení občanského průkazu, a to na žádost občana, který žádá o vydání občanského průkazu bez strojově čitelných údajů s dobou platnosti na 1 měsíc od jeho vydání. Žádost o vydání občanského průkazu bez strojově čitelných údajů se podává současně s žádostí o vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji. Občanský průkaz bez strojově čitelných údajů se do doby vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji nevydává opakovaně.⁴³

Co ovšem nastane, pokud občan mající občanský průkaz bez strojově čitelných údajů s platností 3 nebo 1 měsíc tento ztratí a do vydání nového občanského průkazu se strojově čitelnými údaji nelze zažádat o nový občanský průkaz bez strojově čitelných údajů a nemá ve vlastnictví ani jiný doklad totožnosti (např. cestovní pas), kterým by svou totožnost prokázal? Takovýto občan, jenž nemá v držení žádný jiný doklad, kterým by prokázal svou totožnost, se pak bude moci prokazovat pouze potvrzením o

---

⁴¹ § 24a zákona o občanských průkazech

⁴² § 24b odst. 1 a 2 zákona o občanských průkazech

⁴³ § 24c odst. 1 a 2 zákona o občanských průkazech

občanském průkazu. Jak již bylo zmiňováno, potvrzení o občanském průkazu však nemá statut veřejné listiny, tudíž občan bude nucen do doby, než mu bude vydán občanský průkaz se strojově čitelnými údaji, uskutečnit řadu právních úkonů, které se váží na prokázání jeho totožnosti. Dle výpovědí pracovníků obecních úřadů s rozšířenou působností pracujících na úseku rodných čísel jsou občané, jimiž se takto vydává občanský průkaz bez strojově čitelných údajů, na tyto skutečnosti dostatečně upozorňováni a nezdá se, že tento doklad totožnosti bez strojově čitelných údajů ztratí.

3.1.7 Informační systém na úseku občanských průkazů a poskytování údajů z této evidence

Postupným vývojem společnosti a její narůstající modernizací, začalo být uchovávání a zajišťování získaných informací v oblasti problematiky občanských průkazů prakticky nezbytné. S jistotou můžeme říci, že objem a kvalita získaných informací stále narůstá a v budoucnu se dá předpokládat, že tento nárůst bude i nadále stoupat. Moderní informační systémy nás již dnes obklopují na každém našem kroku, a proto zapojení informační techniky do sféry evidence občanských průkazů, ale i obecně do vnitřní a veřejné správy, bylo prakticky nevyhnutelné. Obecně můžeme říci, že toto zapojení sebou přineslo více kladů než záporů. Mezi klady zajisté patří např. zrychlení správy, možnosti větší informovanosti, vyřešení vzniklých problémů z pohodlí domova. Nutné je však zdůraznit i případné záporné aspekty spočívající v možnosti zkolabování systému evidence údajů, ztrátou uložených dat a v neposlední řadě také odcizení osobních údajů internetovými piráty, a jejich následné zneužití.

Údaje o občanských průkazech a jejich držitelích jsou tedy zpracovávány v evidenci občanských průkazů. Jsou vedeny prostřednictvím výpočetní techniky a jejich zpracovatelem jsou obecní úřady s rozšířenou působností. Dozor nad těmito orgány vykonává Ministerstvo spravedlnosti⁴⁴, které také plní funkci správce této evidence. Na úseku občanských průkazů je pracováno i s evidencí některých citlivých údajů⁴⁵ občanů, proto je poskytování údajů z této evidence podmíněno zvláštním

---

⁴⁴ § 22 odst. 1 zákona o občanských průkazech

Ministerstvo kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku občanských průkazů u obecních úřadů s rozšířenou působností.

⁴⁵ § 4 odst. b zákona o ochraně osobních údajů

právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána a poskytnutí stanovených údajů lze jen v rozsahu v nich uvedených.

Údaje uvedené v evidenci občanských průkazů můžeme rozdělit do 3 kategorií.

První kategorie se týká držitelů občanských průkazů a obsahuje:

- jméno; příjmení; rodné příjmení; rodné číslo občana; místo a okres narození a u občana, který se narodil v cizině, pouze stát narození; digitální zpracování fotografie a podpisu občana; údaj o omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům; jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné číslo a adresu místa trvalého pobytu opatrovníka; u občana zbaveného způsobilosti k právním úkonům, je-li opatrovník ustanoven orgán místní správy, uvede jeho název a sídlo; místo zákazu pobytu a dobu jeho trvání; jméno, příjmení a rodné číslo manžela nebo partnera a dětí zapsaných v občanském průkazu; titul nebo vědeckou hodnost občana, zapsané v občanském průkazu.

Druhá kategorie se týká samotného občanského průkazu a obsahuje:

- číslo, popřípadě sérii občanského průkazu; datum vydání občanského průkazu a označení úřadu, který občanský průkaz vydal; dobu platnosti občanského průkazu; čísla, popřípadě série ztracených, odcizených, poškozených, zničených nebo neplatných občanských průkazů a datum ohlášení ztráty, odcizení, poškození nebo zničení občanského průkazu; čísla vydaných potvrzení o občanských průkazech a pro každé potvrzení o občanském průkazu dobu jeho platnosti a označení úřadu, který jej vydal; čísla vydaných potvrzení o změně místa trvalého pobytu.

Třetí kategorie se týká údajů o přístupu do tohoto informačního systému a obsahuje:

- přidělené uživatelské jméno a příjemce údajů; den, měsíc, rok a čas poskytnutí; důvod přístupu do evidence a obsahu dotazu.

Informační systém občanských průkazů neslouží jen jako databáze údajů do ní zapisovaných, ale rovněž jako zdroj informací pro občany. Občané takto mohou zažádat o poskytnutí údajů, které jsou vedeny v této evidenci. Stále je však nutné mít na paměti, že příslušné orgány mohou údaje z této evidence poskytnout jen na základě zákona nebo mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, a to v rozsahu a způsobem v nich uvedeným. Z jiných než takto uvedených důvodů nelze informace poskytnout. Ministerstvo vnitra nebo obecní úřad s rozšířenou působností jsou oprávněny poskytnout údaje osobě starší 15 let na základě písemné žádosti, která musí obsahovat

jeho písemně ověřený podpis. Úředně ověřeného podpisu není třeba v případě, kdy občan požadující informace, podepíše žádost o poskytnutí informací přímo před orgánem poskytující tyto údaje a zároveň předloží svůj doklad totožnosti. Požádat o poskytnutí informací, které jsou uvedeny v této evidenci, mohou i další subjekty než samotní občané. Tyto subjekty jsou ve své podstatě specifické, jelikož tyto žádají o poskytnutí informací především v případech bezpečnosti státu, obrany, veřejné bezpečnosti, při předcházení, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů nebo v případech významného či hospodářského zájmu České republiky nebo Evropské unie.

3.1.8 Přestupky a správní delikty na úseku občanských průkazů

Přestupky

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listiny ve svém ustanovení Hlavy I. článku 2. odst. 3. říká, že „Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“. Projev tohoto principu a právní úpravy přestupku, jenž je obsažen v zákoně o občanských průkazech stanoví občanovi určitá práva a povinnosti, která mají být dodržována. Původně byly skutkové podstaty týkající se právní úpravy přestupku upraveny obecně v zákoně č. 200/1990 Sb., zákona o přestupcích. Novelou zákona č. 559/2004 Sb., která nabyla účinnosti 1. 1. 2005, se změnil zákon č. 328/1999 Sb. zákona o občanských průkazech. Touto novelou byl do zákona o občanských průkazech včleněn taxativní výčet skutkových podstat přestupků fyzických osob. Dle § 16a odst. 1 zákona o občanských průkazech se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že:

- a) poruší povinnost mít občanský průkaz podle § 2 odst. 3 zákona o občanských průkazech;
- b) poruší povinnost chránit občanský průkaz před ztrátou, odcizením, poškozením, zničením nebo zneužitím;
- c) nepožádá o vydání nového občanského v průkazu v případech uvedených v §14 odst. 1 písm. c zákona o přestupcích;
- d) ani po opakované výzvě nepřevzme osobně občanský průkaz;
- e) neprodleně neohlásí poškození, zničení, ztrátu, odcizení nebo zneužití občanského průkazu;
- f) poruší zákaz provádět zápisy, změny nebo opravy v občanském průkazu, v potvrzení o občanském průkazu, v potvrzení o změně místa trvalého

pobytu nebo v potvrzení o změně údajů zapisovaných do občanského průkazu;

- g) ani po opakované výzvě nedoloží údaje uváděné v žádosti
- h) v zákonem stanovené lhůtě nesplní povinnost provést výměnu svého občanského průkazu bez strojově čitelných údajů;
- i) úmyslně zničí, poškodí, odcizí nebo zneužije občanský průkaz nebo potvrzení o občanském průkazu;
- j) požaduje nebo přijme občanský průkaz jako zástavu nebo odebere občanský průkaz při vstupu do objektu nebo na pozemek;
- k) pořídí kopii občanského průkazu a neprokáže souhlas občana podle § 2 odst. 5 zákona o přestupcích⁴⁶;
- l) nepožádá o vydání prvního občanského průkazu do 30 dnů ode dne, kdy dosáhl věku 15 let;
- m) neoprávněně požádá o vydání občanského průkazu pro jinou osobu;
- n) prokazuje údaje občanským průkazem, jehož ztrátu, odcizení nebo zničení nahlásil;
- o) neoprávněně pozmění, předá, zveřejní, zablokuje, zlikviduje nebo jinak neoprávněně zpracovává strojově čitelné údaje vedené v občanském průkazu nebo
- p) neoprávněně zapíše, předá, zveřejní, zablokuje, zlikviduje nebo jinak neoprávněně zpracovává údaje vedené v kontaktním elektronickém čipu.

K projednání přestupku na úseku občanských průkazů jsou v přenesené působnosti v prvním stupni příslušné obecní úřady s rozšířenou působností, v hlavním městě Praze úřady městských částí určené Statutem hlavního města Prahy, v jehož územním obvodu je občan hlášen k trvalému pobytu a na jehož území se přestupku dopustil. K řízení za přestupek podle písm. o) a p), je v prvním stupni příslušný Úřad pro ochranu osobních údajů. Za spáchané přestupky podle písm. a) a n) lze uložit pokutu do výše 15.000,- Kč. Za přestupek podle písm. b) až m) může správní orgán uložit pokutu do výše 10.000,- Kč. Za spáchané přestupky, kde je k řízení v prvním příslušný Úřad pro ochranu osobních údajů, lze uložit pokutu až do výše 100.000,- Kč. Z obecného hlediska lze říci a rovněž to potvrzují pracovníci zabývající se agendou občanských průkazů, že v případě přestupků a ukládání pokut jsou obecní úřady trochu

---

⁴⁶ Viz. *Kopírování dokladů z pohledu zákona o ochraně osobních údajů*, Věstník ÚOOÚ. 2004, roč. 2004, č. 35, str. 2316

benevolentnější. Jak vypovídají tyto osoby, v případě prvního přestupku se osobám pokuty v drtivé většině neukládají. V takovémto případě je osobě poskytnuto řádné vysvětlení a tato odchází jen s domluvou a napomenutím. V případech, kdy se osoba dopouští přestupků pravidelně, úřední osoby neváhají uložit těmto osobám pokuty i opakovaně, a to často i v maximálních částkách, které jim zákon dovoluje.

Správní delikty

Správního deliktu na úseku občanských průkazů se mohou dopustit pouze právnické nebo podnikající fyzické osoby, a to protiprávním jednáním spočívajícím v neoprávněném zapisování údajů do kontaktního elektronického čipu, který je obsažen v občanském průkazu. Za tento správní delikt lze uložit pokutu až do výše 1.000.000,- Kč. Správní orgán, který je příslušný k projednání spáchaného správní deliktu je Úřad pro ochranu osobních údajů, který je povinen při posuzování spáchaného deliktu zohlednit závažnost a způsob spáchání správního deliktu, a také následky a okolnosti, za nichž byl tento správní delikt spáchán.

Pokud ovšem právnická nebo podnikající fyzická osoba prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo zapotřebí, aby ke spáchání správního deliktu nedošlo, není za spáchaný delikt odpovědná. Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezahájí řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy byl spáchán.⁴⁷

3.2 Cestovní doklady

Cestovní doklady patří do skupiny osobních dokladů, na jejichž základě dochází k samotnému ověření toho, zda osoba, která se jimi prokazuje, je skutečně tou osobou, za kterou se vydává. Především právní úprava, která upravovala oblast cestovních dokladů před vznikem samostatné České republiky, byl zákon č. 216/1991 Sb., o cestovních dokladech a cestování do zahraničí. Od doby účinnosti tohoto zákona však prošla oblast cestovních dokladů podstatným vývojem, který sebou přinesl i požadavek na změnu právní úpravy, jelikož ta především vykazovala znaky, které s postupným rozvojem demokratické společnosti na území nově vytvořené České republiky byly takřka nepřijatelné. Zejména bylo nutností upravit zákonného omezení práva svobodně opustit

---

⁴⁷ § 16c odst. 3 zákona o občanských průkazech

území České republiky, tak jak je to stanoveno v článku 14 Listiny.⁴⁸ Dle tohoto článku je svoboda pohybu a pobytu zaručena.^{49, 50} Ovšem svoboda pohybu nepatří mezi neomezitelná práva. Toto omezení je předvídáno v čl. 14 odst. 3 Listiny. Na tomto základě lze poté odejmout cestovní pas jeho držiteli z důvodů trestního stíhání, jak je zakotveno v zákoně o cestovních dokladech.⁵¹ Ve své podstatě však předešla právní úprava vyžadoval tolik změn, že jen případné přijetí novel, by se jevilo jako neúčelné a nedostatečné. Z tohoto důvodu zákonodárny sbor rozhodl o přijetí nové právní úpravy zabývající se oblastí cestovních dokladů, jež je platná dodnes, a to konkrétně zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cestovních dokladech“). Rovněž rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky bylo taktéž důvodem k přijetí nové právní úpravy na úseku cestovních dokladů. Tato právní úprava přijatá v roce 1999 plně odstranila nedostatky, které obsahovala právní úprava předešlá. Nově přijatý zákon o cestovních dokladech vymezuje samotný pojem cestovního dokladu jako veřejné listiny, která opravňuje jeho držitele k opuštění území České republiky. Cestovním dokladem občan prokazuje svou totožnost, státní občanství a také další údaje, které cestovní doklad obsahuje. Ve svém obsahu zákon o cestovních dokladech také nově upravuje oblast týkající se speciálních procesních ustanovení. Jedná se o zvláštní důvod zastavení řízení, pokud osoba oprávněná podat žádost nepředloží ani ve lhůtě stanovené rozhodnutím o přerušení řízení podklady potřebné k rozhodnutí o vydání cestovního dokladu.⁵² Okruhy osob oprávněné podat žádost o vydání cestovního dokladu za občana mladšího 15 let byly v předešlé právní úpravě

---

⁴⁸ Čl. 14 Listiny

- 1) Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.
- 2) Každý, kdo se oprávněně zdržuje na území Česká a Slovenské Federativní Republiky, má právo svobodně je opustit.
- 3) Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení bezpečnosti veřejného pořádku, ochrany zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.
- 4) Každý občan má právo na svobodný vstup na území České a Slovenské Federativní Republiky. Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.
- 5) Cizinec může být vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem.

⁴⁹Viz. *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu: Svoboda pohybu a pobytu*, Brno: Ústavní soud, 2002, pub. č. 136/2003, str. 181

⁵⁰ K tomu Nález Ústavního soudu České republiky čj. Pl. ÚS 4/02-1 ze dne 30.10.2002, dle kterého je zřejmé, že svobodou pohybu se rozumí oprávnění nejen občana, ale každého pohybovat se po území České republiky vymezeném jejími státními hranicemi a navštěvovat jednotlivá místa s výjimkou těch, pro která zákon ve smyslu ustanovení čl. 14 odst. 3 Listiny stanoví omezení.

⁵¹ Viz. HERCZEG, J., *Odnětí cestovního pasu obviněnému*, Právní rádce, 2004, č. 5., str. 53

⁵² Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky ze dne 16. 6 1999, ASPI ID: LIT19017CZ

nedostatečně vymezeny. Proto jej současná právní úprava rozšířila o osoby, které o osobu mladší 15 let pečují namísto jeho zákonného zástupce. Jedná se především osoby, jež jsou ustanoveni jako pěstouni nebo vedoucího ústavu, ve kterém osoba mladší 15 let vykonává ústavní výchovu.

Současná právní úprava nově vymezuje okruh osob, kterým se vydávají diplomatické nebo služební pasy. Nově také upravuje oblast případů, kdy se občané ocitnou v cizině bez platného cestovního dokladu a občanů kteří doposud nemají způsobilost k právním úkonům z důvodů nedostatku věku, nebo jim tato způsobilost byla omezena rozhodnutím soudu. Otázky týkající se ochrany cestovních dokladů, povinností občanů, přestupků, vedení evidence cestovních dokladů jsou taktéž včleněny do aktuální právní úpravy. Současný právní předpis, taktéž stanovuje vydávání některých cestovních dokladů s tzv. strojově čitelnou zónou. Tento bezpečnostní prvek je nevyhnutelným požadavkem na zvýšení ochrany cestovních dokladů a také nezbytným předpokladem pro urychlení odbavování osob na hraničních přechodech. V důsledku zavedení strojově čitelné zóny mohly některé státy zrušit svou vízovou povinnost, které mají vůči občanům České republiky cestujícím na jejich území. Zákon o cestovních dokladech také definuje údaje obsažené v cestovních dokladech jako osobní údaje, které podléhají ochraně podle zákona č. 101/2000 Sb. zákona o osobních údajích.

Předchozí platná právní norma svěřila úkoly týkající se cestovních dokladů do rukou okresních ředitelství Policie ČR. Dle současné právní normy však agenda cestovních dokladů přešla na okresní úřady. V roce 2003, kdy okresní úřady zanikaly, byla svěřena agenda týkající se cestovních dokladů obcím s rozšířenou působností.

Významným mezníkem se stal rok 2004, kdy Česká republika přistoupila ke státům Evropské unie. Od tohoto dne je možné k cestování do států Evropské unie použít občanský průkaz namísto cestovního dokladu. Další výhodou, jež vyplývá z přistoupení České republiky ke státům Evropské unie, je členství v Schengenském prostoru v roce 2007, který umožnil občanům České republiky překračovat hranice států Evropské unie bez kontroly cestovních dokladů na hraničních přechodech.⁵³

Zákon o cestovních dokladech č. 329/1999 Sb., ve svém § 2 odst. 1 definuje cestovní doklad jako veřejnou listinu opravňující občana k překračování státních hranic

---

⁵³ Viz. JURMAN, M., *Odstraňování kontrol na státních hranicích*, Právní rádce. 2003, roč. 2003, č. 4., str. 47

České republiky přes hraniční přechod⁵⁴, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva⁵⁵, jíž je Česká republika vázána. Podle mezinárodních smluv je možné vycestovat i bez platného cestovního dokladu, zejména v případě ochrany života, majetku nebo při plnění pracovních nebo služebních úkolů podle těchto smluv.⁵⁶ Cestovním dokladem občan prokazuje své jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné číslo, podobu, státní občanství České republiky a další údaje zapsané nebo zpracované v cestovním dokladu podle tohoto zákona.

Cestovní doklady, jako doklady sloužící osobám k překračováním hranic mezi státy lze členit z několika různých hledisek. Nejběžnější členění cestovních dokladů, spočívá v hledisku, kterým osobám jsou tyto cestovní doklady vydávány, a to buď cestovní doklady vydávané občanům České republiky, občanům cizí státní příslušnosti nebo občanům bez státní příslušnosti. Co se týká obsahu cestovních dokladů, můžeme cestovní doklady dělit na cestovní doklady se strojově čitelnými údaji a cestovní doklady bez strojově čitelných údajů.

3.2.1 Správní orgány na úseku cestovních dokladů

Správními orgány, které vykonávají působnost na úseku cestovních dokladů, jsou:

- 1) Ministerstvo vnitra České republiky;
- 2) Ministerstvo zahraničních věcí České Republiky;
- 3) Zastupitelské úřady České republiky;
- 4) Úřad pro ochranu osobních údajů;
- 5) Policie ČR;
- 6) Obecní úřady s rozšířenou působností a matriční úřady

---

⁵⁴ § 4 zákona o cestovních dokladech

Hraničním přechodem se pro účely tohoto zákona stanoví

- a) místo vymezené mezinárodní smlouvou určené k překračování státních hranic,
- b) mezinárodní letiště, které je vnější hranicí podle zvláštního právního předpisu, pokud splňuje tyto podmínky:
  1. bylo jako mezinárodní letiště určeno podle zvláštního právního předpisu,
  2. provozovatel letiště splnil bezpečnostní podmínky stanovené ve zvláštním právním předpisu
- c) vnitřní hranice, anebo
- d) prostor mezinárodního vlaku nebo paluba plavidla mezinárodní osobní nebo nákladní vodní dopravy v době, kdy je v tomto prostoru prováděna kontrola cestovních dokladů.

⁵⁵ Takovou to mezinárodní smlouvou je např. Smlouva o přistoupení České republiky k Evropské unii, na jejímž základě mohou občané s českým státním občanstvím cestovat v rámci Evropské unie bez cestovního dokladu.

⁵⁶ SLÁDEČEK, V., POUPEŘOVÁ, O., *Správní právo: zvláštní část* : (vybrané kapitoly). Praha: Leges, 2011, str. 66

Ministerstvo vnitra České republiky

Ministerstvo vnitra je považováno za ústřední orgán působící na úseku cestovních dokladů. Spíše než samotným vydáváním cestovních dokladů se Ministerstvo vnitra zabývá činností, bez které by se úsek cestovních dokladů prakticky neobešel. Úkolem Ministerstva vnitra je tedy především stanovit ve svém sdělení, které je dále publikováno ve Sbírce zákonů, seznam hraničních přechodů a rozsah provozu na těchto přechodech; svým právním předpisem stanovit vzory jednotlivých cestovních dokladů a vytvářet tiskopisy žádosti cestovního dokladů, žádosti o provedení změny nebo doplnění údajů v cestovních dokladech; společně s Ministerstvem zahraničních věcí vydává vyhlášku, ve které stanoví technické podmínky pro postup při pořizování a dalším zpracování biometrických údajů, včetně postupu při pořizování biometrických údajů u občanů s neobvyklými anatomickými či fyziologickými předpoklady pro zobrazení obličeje nebo pořízení otisků prstů na pravé a levé ruce; na žádost zastupitelského úřadu potvrzuje správnost údajů, které jsou uváděny na žádosti o vydání cestovního průkazu nebo o vydání náhradního cestovního dokladu Evropské unie, nebo sděluje zastupitelskému úřadu doplňující údaje o občanovi, který nemůže příslušnými doklady prokázat pravdivost uváděných údajů. Ve své působnosti je Ministerstvo vnitra také správcem informačního systému evidence cestovních dokladů a v případech, které stanoví zákon nebo mezinárodní smlouva, je oprávněno poskytnout informace z této evidence. Fyzickým nebo právnickým osobám může taktéž poskytnout souhlas k nakládáním s informacemi z této evidence a v neposlední řadě také poskytuje občanovi staršímu 15 let údaje z této evidence, které se týkají jeho osoby.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

Působnost Ministerstva zahraničních věcí je především na úseku diplomatických a služebních pasů. Ministerstvo zahraničních věcí stanoví vzory diplomatického a služebního pasu a vzory žádostí o tyto doklady a jako jediné je oprávněno vydat diplomatický nebo služební pas. Tyto cestovní doklady se vydávají ve lhůtě 30 dnů, je-li žádost podána u diplomatické mise České republiky nebo u konzulárního úřadu České republiky s výjimkou konzulárního úřadu vedeného honorárním konzulárním úředníkem, ve lhůtě 120 dnů.⁵⁷ Ministerstvo zahraničních věcí spolupracuje s Ministerstvem vnitra na úseku technických podmínek a postupu při pořizování a

---

⁵⁷ § 5 odst. 2 písm. d., zákona o cestovních dokladech

dalším zpracováním biometrických údajů a stejně taktéž spolupracují při postupu s biometrickými údaji osob s neobvyklými anatomickými nebo fyziologickými předpoklady při pořízení otisků prstu na levé nebo pravé ruce. Zprostředkovává přístup do informačního systému evidence obyvatel a evidence cestovních dokladů pro zastupitelské úřady. Ministerstvo zahraničních věcí vede evidenci diplomatických a služebních pasů a je oprávněno poskytnout informace obsažené v této evidenci i jiným osobám, ale jen v zákonem stanovených případech.

Zastupitelské úřady

Zastupitelské úřady především vydávají cestovní průkazy a náhradní cestovní doklady Evropské unie. Stejně jako ostatní orgány, i zastupitelské úřady přijímají žádosti o vydání cestovního dokladu nebo provedení změny či doplnění údajů v cestovním dokladu. Zastupitelský úřad je oprávněn za účelem vydání cestovního průkazu požádat ministerstvo nebo úřad obce s rozšířenou působností příslušný k vydání cestovního dokladu o potvrzení správnosti či upřesnění údajů uváděných na žádosti o vydání cestovního průkazu nebo o sdělení doplňujících údajů, pokud občan nemůže příslušnými doklady prokázat pravdivost těchto údajů.⁵⁸

Úřad pro ochranu osobních údajů

Obecně lze říci, že Úřad pro ochranu osobních údajů má nejmenší kompetenci ze všech správních orgánů působících na úseku cestovních dokladů. Jeho oprávnění spočívá především v oblasti přestupků a správních deliktů cestovních dokladů. Úřad pro ochranu osobních údajů tedy projednává v prvním stupni přestupky týkající se neoprávněného zpracování údajů v nosiči dat s biometrickými údaji⁵⁹ a dále projednává správní delikty, jestliže se fyzická osoba nebo právnická osoba dopustí neoprávněného zpracování údaje, který je uložen v nosiči dat s biometrickými údaji.⁶⁰

Policie ČR

Zákonem o cestovních dokladech, byla Policii ČR odebrána pravomoc vydávat cestovní doklady. Tato skutečnost měla přispět k tomu, aby Policie ČR jako bezpečnostní sbor lépe plnila úkoly, související s ochranou a bezpečností osob a

---

⁵⁸ §15 odst. 2., zákona o cestovních dokladech

⁵⁹ § 34a odst. 4., zákona o cestovních dokladech

⁶⁰ § 34c odst. 4., zákona o cestovních dokladech

majetku a vykonávala státní správu jen v těch oblastech, které se těchto základních úkolů týkají. Orgány Policie ČR jsou však i nadále oprávněny k přijetí neplatného cestovního dokladu, nebo k přijetí cestovního dokladu, který je zaplněn záznamy od jeho držitele. O přijetí takového cestovního dokladu vydá policejní orgán jeho držiteli písemné potvrzení. Orgány Policie ČR jsou taktéž oprávněny k přijetí cestovního dokladu, který je odevzdán jinou osobou než jeho držitelem, a to buď už z důvodu nálezu, zemře-li jeho držitel nebo při zadržení neplatného cestovního dokladu oprávněnému držiteli, který nesplnil povinnost jej odevzdat či zadržet cestovní doklad, o kterém lze předpokládat, že se stane neplatným, a to na základě rozhodnutí správního orgánu, který je oprávněn k vydání cestovního dokladu.

Obecní úřady s rozšířenou působností a matriční úřady

Jednoznačně můžeme říci, že obecní úřady s rozšířenou působností a matriční úřady patří mezi správní orgány, kterým byla svěřena největší působnost na úseku cestovních dokladů. Všechny obecní úřady s rozšířenou působností jsou oprávněny k přijetí žádosti o vydání cestovního pasu, cestovního průkazu nebo jiného cestovního dokladu na základě mezinárodní smlouvy a žádosti o provedení změn nebo doplnění údajů v těchto cestovních dokladech, pokud ovšem nejde o cestovní pas se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji.⁶¹ Obecní úřady s rozšířenou působností taktéž vydávají jiné cestovní doklady na základě mezinárodní smlouvy a jsou oprávněny k přijetí neplatného cestovního dokladu, a to na základě mezinárodní smlouvy nebo z důvodů, že jsou cestovní doklady zaplněny záznamy. K takovému to přijetí je oprávněn i matriční úřad. Stejně jako obecní úřad s rozšířenou působností je i matriční úřad oprávněn k přijetí cestovního dokladu, který odevzdává jiná osoba, než jeho držitel, taktéž je oprávněn přijmout ohlášení o ztrátě, odcizení nebo nálezu cestovního dokladu. Obecní úřady s rozšířenou působností jsou navíc oprávněny zadržet neplatný cestovní doklad jeho držiteli, který nesplnil povinnosti jej odevzdat, případně má obecní úřad s rozšířenou působností důvodné podezření, že se cestovní doklad stane neplatným. Obecní úřady s rozšířenou působností projednávají v prvním stupni přestupky na úseku cestovních dokladů, kterých se dopustili občané, jež jsou hlášeni k trvalému pobytu na území obce s rozšířenou působností a v neposlední řadě také

---

⁶¹ BARTÍK, V., JANEČKOVÁ, O., *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009, str. 328

poskytují občanovi staršímu 15 let údaje, které jsou o jeho osobě vedeny v informačním systému evidence cestovních dokladů.

3.2.2 Údaje zapisované do cestovního dokladu

Cestovní doklad jako všechny veřejné listiny musí mít ve svém obsahu zapsány všechny nezbytné údaje, které jsou stanoveny zákonem o cestovních dokladech nebo přímo použitelnými právními předpisy Evropského společenství⁶², podpis občana a jeho fotografie. Rozsah povinných údajů zapisovaných do cestovních dokladů se liší od jednotlivých druhů vydávaných cestovních dokladů. Cestovní doklady, které jsou vydávány oprávněnými orgány na dobu platnosti delší než 1 rok, obsahují vždy biometrické⁶³ a strojově čitelné údaje, které jsou stanoveny zákonem o cestovních dokladech, včetně digitálního zpracování podpisu občana a jeho fotografie. Tyto biometrické údaje se využívají výhradně k ověření pravosti cestovního dokladů a k ověření totožnosti držitele jeho držitele.

Povinnými údaji zapisovanými do cestovního dokladu jsou

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné číslo, pohlaví, státní občanství, datum a místo narození, a jde-li o diplomatický nebo služební pas, i diplomatická nebo služební hodnost (funkce), přičemž název místa narození se zapisuje podle aktuálního stavu, u občanů narozených v cizině se zapisuje pouze kód státu narození, místo narození se u nich nezapisuje;
- b) úřední záznamy obsahující nezkrácenou podobu jména, popřípadě jmen a příjmení;
- c) územní a časová platnost cestovního dokladu, číslo dokladu, datum jeho vydání a označení úřadu, který jej vydal;

---

⁶² Nařízení Rady (ES) č. 2252/2004, ze dne 13. prosince 2004, o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech vydávanými členskými státy, v platném znění.

⁶³ V návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské společenství č. 2252/2004, v platném znění, byl přijat zákon č. 197/2009 Sb., ze dne 28. května 2009, o certifikaci veřejných dokladů s biometrickými údaji a o změně některých zákonů.

Dle tohoto zákona se v § 2 rozumí

- a) veřejným dokladem s biometrickými údaji veřejná listina obsahující nosič dat s biometrickými údaji, v níž je uvedeno jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, popřípadě údaj umožňující identifikovat osobu, která veřejný doklad předkládá, jako jeho oprávněného držitele,
- b) biometrickým údajem údaj o zobrazení obličeje a údaj o otiscích prstů rukou zpracovaný v nosiči dat,

- d) strojově čitelné údaje zapisované do strojově čitelné zóny cestovního pasu, diplomatického pasu nebo služebního pasu v tomto pořadí: typ dokladu, kód vydávajícího státu, příjmení, jméno, popřípadě jména občana, číslo cestovního dokladu, státní občanství, datum narození, pohlaví, datum skončení platnosti cestovního dokladu, rodné číslo a kontrolní číslice, které jsou číselným vyjádřením vybraných údajů ve strojově čitelné zóně.⁶⁴

Výjimku z povinnosti zapisovaných údajů do cestovního dokladu představuje situace, kdy se občan, který se narodil v zahraničí, vrací zpět na území České republiky. U tohoto občana nemusí jeho cestovní doklad obsahovat rodné číslo. Co ale nastane v situacích, kdy občan má dvě jména, popřípadě dvě příjmení a tato jména nejde z nedostatku místa zapsat do cestovního dokladu? V takovém to případě se povinně do cestovního dokladu zapíše první jméno, které je jako první uvedeno v občanově rodném listě a místo druhého je zapíše jeho počáteční písmeno s tečkou. Takto obdobně postupují správní orgány i při zápisu příjmení občana skládající se z více slov.

Povinné údaje zapisované do občanských průkazů a cestovních dokladů jsou velmi podobné. Rozdílné u těchto osobních dokladů je ovšem to, že na rozdíl od občanských průkazů, kde žádné změny provést nemůžeme, lze do cestovních dokladů doplnit údaje, případně provést i další změny. Takovou to změnou je např. změna údaje o časové platnosti cestovního dokladu, pokud tímto cestovním dokladem je cestovní průkaz. Změny zapsaných údajů nebo jejich případně doplnění lze také provést u dokladů, jež jsou vydávány na základě mezinárodní smlouvy, avšak v případě kdy to tato mezinárodní smlouva umožňuje. K provedení změny zapsaných údajů nebo jejich případných doplnění je příslušný orgán, který je oprávněn tyto cestovní doklady vydat. V zahraničí tato úloha spadá na zastupitelský úřad.

3.2.3 Jednotlivé druhy cestovních dokladů

Zákon o cestovních dokladech ve svém obsahu upravuje více druhů cestovních dokladů. V § 5 zákona o cestovních dokladech jsou konkrétně vyjmenovány jednotlivé typy cestovních dokladů, které jsou vydávány. Těmito cestovními doklady jsou:

- cestovní pas;
- diplomatický pas;
- služební pas;

---

⁶⁴ § 6 odst. 3 zákona o cestovních dokladech

- cestovní průkaz;
- náhradní cestovní doklad Evropské unie;
- jiný cestovní doklad na základě mezinárodní smlouvy.

Cestovní pas

Cestovní pas můžeme právem považovat za jeden ze základních typů cestovního dokladu, který je na území České republiky vydáván. Jeho univerzálnost spočívá v tom, že ostatní druhy cestovních dokladů jsou vydávány jen za určitým účelem, kdež to cestovní pas je vydáván všem občanům, kteří o něj zažádají.

Cestovní pas je cestovní doklad, na nějž může občan cestovat do všech zemí světa.⁶⁵ Tento cestovní doklad vydá občanovi obecní úřad s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze úřad městské části určený Statutem hlavního města Prahy, příslušný podle místa trvalého pobytu žadatele. Nemá-li občan trvalý pobyt na území, vydá cestovní pas obecní úřad s rozšířenou působností příslušný podle místa jeho posledního trvalého pobytu v České republice. Pokud občan neměl trvalý pobyt v České republice nebo pokud jej nelze zjistit, vydá cestovní pas Magistrát města Brna.⁶⁶

Diplomatický pas

Tento typ cestovního dokladu je především vydáván jen za určitým účelem. Vydává se především zákonem vymezenému okruhu osob, zejména ústavním činitelům.⁶⁷ Jediným orgánem, který je oprávněn vydávat diplomatické pasy je Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Osoby, kterým je tento cestovní doklad vydáván, jsou poslanci a senátoři, členové vlády, prezident České republiky, soudci Ústavního soudu, předseda Nejvyššího soudu, předseda Nejvyššího správního soudu, diplomatický pracovník Ministerstva zahraničních věcí. Dále je tento cestovní doklad také vydáván manželu prezidenta České republiky, manželu předsedy Poslanecké sněmovny a manželu předsedy Senátu, manželu člena vlády, manželu předsedy Ústavního soudu, manželu předsedy Nejvyššího soudu a předsedy Nejvyššího správního soudu. Jiným osobám než těm, které jsou výše uvedeny, může být diplomatický pas vydán jen se souhlasem ministra zahraničních věcí.

---

⁶⁵ HORZINKOVÁ, E., *Správní právo: zvláštní část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, str. 86

⁶⁶ § 12odst. 1 a 2 zákona o cestovních dokladech

⁶⁷ SLÁDEČEK, V., POUPEŘOVÁ, O., *Správní právo: zvláštní část : (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, str. 67

Služební pas

Stejně jako u diplomatického pasu je k vydání služebního pasu oprávněno Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Služební pas slouží pouze k cestě do zahraničí. Po návratu ze zahraničí je povinností jeho držitele jej neprodleně odevzdat zpět Ministerstvu zahraničí. Ministerstvo zahraničních věcí je tedy oprávněno vydat služební pas:

- a) nejvyššímu státnímu zástupci, náměstkovi ministra, místopředsedovi Nejvyššího soudu, náměstkovi nejvyššího státního zástupce, viceprezidentovi Nejvyššího kontrolního úřadu, vedoucímu Úřadu vlády, vedoucím Kanceláře prezidenta republiky, vedoucímu Kanceláře Poslanecké sněmovny a vedoucímu Kanceláře senátu;
- b) zaměstnanci Ministerstva zahraničních věcí k cestám při plnění pracovních úkolů v zahraničí, není-li držitelem diplomatického pasu;
- c) zaměstnanci zastupitelského úřadu, pokud není držitelem diplomatického pasu, a jeho manželu a nezaopatřenému dítěti, pokud s ním žijí ve společné domácnosti v místě působení.⁶⁸

Jiným osobám, než výše uvedeným, může být služební pas vydán se souhlasem ministra zahraničních věcí na základě žádosti potvrzené vedoucím Kanceláře prezidenta republiky, vedoucím Kanceláře Poslanecké sněmovny, vedoucím Kanceláře Senátu, předsedou Nejvyššího soudu, předsedou Nejvyššího správního soudu, ministrem anebo vedoucím jiného ústředního orgánu státní správy, pokud cestují do zahraničí v záležitostech České republiky.⁶⁹

Cestovní průkaz

V případech kdy občan v zahraničí ztratí cestovní doklad a nemá u sebe jiný doklad, který by mu umožňoval cestovat přes hranice státu, je zastupitelský úřad oprávněn vydat tomuto občanovi cestovní průkaz. Tento cestovní průkaz lze vydat na dobu platnosti nejvýše 6 měsíců a jeho držitel je oprávněn jej použít k jednotlivé cestě s časovou a územní platností omezenou účelem cesty.

---

⁶⁸ § 14 odst. 1 písm. a), b), c) zákona o cestovních dokladech

⁶⁹ § 14 odst. 2 zákona o cestovních dokladech

Náhradní cestovní doklad Evropské unie

Občanům, jejichž domovské státy jsou členy Evropské unie, může být vydán náhradní cestovní doklad Evropské unie, a to jménem státu, jehož jsou příslušníky. Vydává se jen pro jedinou cestu do členského státu původu žadatele, ve kterém má tato osoba trvalé bydliště. V jedinečných případech může být náhradní cestovní doklad vydán také do jiného místa určení. Tento cestovní doklad může být vydán jen za předem daných okolností, kterými například jsou: občan členského státu ztratil, zničil nebo mu byl odcizen cestovní pas nebo jiný cestovní doklad, nachází se na území státu, ve kterém nemá tato osoba žádné diplomatické nebo konzulární zastoupení, atd.

Jiný cestovní doklad na základě mezinárodní smlouvy

Jiný cestovní doklad na základě mezinárodní smlouvy vydá občanovi obecní úřad s rozšířenou působností příslušný podle místa jeho trvalého pobytu.⁷⁰ Těmito cestovními doklady jsou hraniční průkaz⁷¹, cestovní příloha, průkaz pro překračování státních hranic.

Určité druhy cestovních dokladů jako jsou cestovní pas, diplomatický a služební pas obsahují strojově čitelné údaje a tzv. nosič dat, ve kterém jsou uchovávány údaje o zobrazení obličeje, otiscích prstů rukou a údaje zpracované na datové schránce cestovního dokladu, včetně dalších bezpečnostních prvků, které jsou stanoveny přímo použitelnými právními předpisy Evropského společenství.⁷² Tyto tři druhy cestovních dokladů jsou vydávány ve lhůtě 30 dnů, pokud je žádost podána u diplomatické mise České republiky nebo u konzulárního úřadu České republiky, s výjimkou konzulárního úřadu, který je vedený honorárním konzulárním úředníkem, a to v časovém období 120 dnů.

Občan je oprávněn požádat o vydání cestovního pasu ve lhůtě kratší než je 30 dní. Je-li žádost podána u zastupitelského úřadu ve lhůtě kratší než 120 dní, vydá se tomuto občanovi cestovní pas, který neobsahuje strojově čitelné údaje a nosič dat s biometrickými údaji ve lhůtě 15 dní, a je-li tato žádost podána u zastupitelského úřadu,

---

⁷⁰ § 16 zákon o cestovních dokladech

⁷¹ Takovou to mezinárodní smlouvou je např. smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v hraničních otázkách vyhlášené pod č. 96/2002 Sb. m. s. nebo Smlouva o společných státních hranicích mezi ČSSR a Rakouskou republikou vyhlášená pod č. 95/1975 Sb., ve znění Smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskou republikou, kterou se mění a doplňuje Smlouva mezi ČSSR a Rakouskou republikou o společných státních hranicích ze dne 21. prosince 1973, vyhlášené pod č. 83/2004 Sb., m. s.

⁷² Nařízení Rady (ES) č. 2252/2004, ze dne 13. prosince 2004, o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech vydávanými členskými státy, v platném znění.

vydá se tomuto žadateli cestovní doklad ve lhůtě 60 dní. Tento cestovní pas má kratší dobu platnosti a neobsahuje digitálně zpracovanou fotografii občana a jeho podpis.

Platnost cestovních dokladů

Cestovní doklady, jež obsahují strojově čitelnou zónu a nosič dat s biometrickými údaji, se vydávají s platností do všech států světa. Pro občany starší 5 let a mladší 15 let se vydávají na dobu platnosti 5 let, nebo pro občany starší 15 let se vydávají na dobu platnosti 10 let.

Cestovní doklady, které neobsahují strojově čitelnou zónu a nosič dat s biometrickými údaji se vydávají s platností do všech států světa na dobu 6 měsíců.

Doba platnosti výše uvedených cestovních dokladů nelze podle zákona o cestovních dokladech prodloužit.

3.2.4 Vydávání cestovních dokladů

V první řadě je nutno zdůraznit, že zákon o cestovních dokladech nikterak nestanovuje povinnost občanovi disponovat cestovním dokladem, pokud se nechystá překročit hranice České republiky. Jedná se tedy o právo občana, které nemůže být odepřeno. Zde je patřičný rozdíl mezi zákonem o cestovních dokladech a zákonem o občanských průkazech. Zákon o občanských průkazech přímo stanoví občanovi povinnost disponovat občanským průkazem, jakmile dovrší věku 15 let. Zákon o cestovních dokladech žádnou takovou povinnost občanovi nepředepisuje. Záleží pouze na svobodné vůli občana, zda si o vydání cestovního dokladu požádá nebo nikoli.

Cestovní doklady vydávají správní orgány příslušné k vydání cestovního dokladu dle druhu cestovního dokladu nebo zastupitelské úřady, a to na základě žádosti.⁷³ Vyplněnou žádost o vydání cestovního dokladu je občan povinen předložit oprávněnému správnímu orgánu, který vydává cestovní doklady. Tato žádost musí obsahovat již výše zmíněné povinné údaje a dále také tyto údaje:

- a) rodné příjmení a rodné číslo občana, pokud se zapisuje do cestovního dokladu;
- b) adresu místa trvalého pobytu v České republice; občan žijící v zahraničí uvádí místa svého posledního trvalého pobytu v České republice;

---

⁷³ SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O., *Správní právo: zvláštní část* : (vybrané kapitoly). Praha: Leges, 2011, str. 68

- c) jméno, popřípadě jména, příjmení a rodné číslo manžela nebo rodičů, jde-li o vydání diplomatického pasu nebo služebního pasu manželovi nebo nezaopatřenému dítěti držitele diplomatického nebo služebního pasu;
- d) odůvodnění, pokud občan žádá o vydání dalšího cestovního pasu;
- e) údaje, které jsou podmínkou vydání cestovního dokladu na základě mezinárodní smlouvy.⁷⁴

Žádost o vydání cestovního dokladu je oprávněn požádat občan starší 15 let. Nedosáhl-li tento občan ještě věku plnoletosti, je povinen k žádosti připojit písemně ověřený souhlas zákonného zástupce. V případě, že zákonný zástupce vyjádří svůj souhlas s touto žádostí, a tuto žádost podepíše před orgánem oprávněným k vydání cestovního dokladu, má se za to, že podpis byl v tomto okamžiku úředně ověřen a další ověření, již není zapotřebí. Za občana, který doposud nedosáhl věku 15 let, podává žádost jeho zákonný zástupce. Namísto zákonného zástupce je oprávněn podat žádost o vydání cestovního dokladu také pěstoun, osoba, které byla osoba mladší 15 let svěřena do výchovy nebo ředitel instituce sloužící pro výkon ústavní výchovy nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, které pečují o osoby mladší 15 let na základě soudního rozhodnutí. Tyto osoby připojují k žádosti o vydání cestovního dokladu také souhlas zákonného zástupce s ověřenými podpisy. Za občana, který byl pravomocným rozhodnutím soudu omezen, případně zbaven způsobilosti k právním úkonům, podává žádost o vydání cestovního dokladu rovněž jeho zákonný zástupce. Zvláštním orgánem, který podává žádost o vydání cestovního dokladu je Úřad pro mezinárodní ochranu dětí, a to v případě, jde-li o osvojení občana do ciziny.

Všechny údaje, které žadatel uvedl v žádosti o vydání cestovního dokladu, musí být uvedené pravdivě a jejich pravdivost je povinen žadatel prokázat. Pokud správní orgán učiní prohlášení, že uvedené údaje jsou uvedeny nepravdivě, je žadatel ze zákona o cestovních dokladech povinen předložit všechny potřebné doklady pro zjištění správnosti uvedených údajů. Jestliže správní orgán shledal podanou žádost jako oprávněnou, je tento povinen pořídít biometrické údaje o jeho žadateli, jež jsou posléze převedeny do digitálního formátu a ukládají se v centrální evidenci cestovních dokladů. Následně jsou tyto údaje v tištěné podobě uvedené v cestovním dokladu. Cestovní doklad je vyhotoven v zákonné lhůtě 30 dní ode dne podání žádosti příslušnému obecnímu úřadu s rozšířenou působností. Jestliže je tato žádost podána u

---

⁷⁴ § 20 odst. 1., zákona o cestovních dokladech

zastupitelského úřadu, činí tato zákonná lhůta 120 dní.⁷⁵ Takto vyhotovený cestovní doklad je opětovně zaslán na obecní úřad s rozšířenou působností, kde byla žádost podána.

Zákon o cestovních dokladech umožňuje občanovi převzít cestovní doklad u jiného orgánu, který je nadán pravomocí vydávat cestovní doklady za podmínky, že tuto skutečnost občana uvedl v žádosti při podání tiskopisu o vydání cestovního dokladu. Pokud občan zažádal o vydání cestovního dokladu s biometrickými údaji, lze tento cestovní doklad převzít pouze u orgánu, u kterého byla žádost podána. Okruh osob, které mohou převzít tuto veřejnou listinu, stanoví zákon o cestovních dokladech. Zákon v první řadě vyžaduje osobní převzetí⁷⁶ tohoto dokladu, a to především z toho důvodu, aby správní orgán mohl ověřit, zda podoba držitele v cestovním dokladu odpovídá jeho skutečné podobě. Výjimku zde tvoří pouze osoby, u nichž zákon o cestovních dokladech umožňuje zastupování zákonným zástupcem nebo zákonem vyjmenovanými osobami. Těmito osobami jsou:

- občané starší 15 let;
- zákonný zástupce občana, který byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jehož způsobilost k právním úkonům byla omezena;
- zákonný zástupce, pěstoun, osoba, které byl občan mladší 15 let svěřen do výchovy, ředitel zařízení pro výkon ústavní výchovy anebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, které pečují na základě soudního rozhodnutí o občana mladšího 15 let, nebo Úřad pro mezinárodní ochranu dětí;

---

⁷⁵ § 5 odst. 3., zákona o cestovních dokladech

Žádá-li občan o vydání cestovního pasu v kratší lhůtě než 30 dnů, a je-li žádost podána u zastupitelského úřadu, ve lhůtě kratší než 120 dnů, vydá se mu cestovní pas bez strojově čitelných údajů a bez nosiče dat s biometrickými údaji ve lhůtě do 15 dnů a je-li žádost podána u zastupitelského úřadu, ve lhůtě do 60 dnů. Tento cestovní pas, neobsahuje - digitální zpracování fotografie a podpisu občana.

⁷⁶ § 22 odst. 4., zákona o cestovních dokladech

Zastupitelský úřad může od požadavku osobní přítomnosti upustit a cestovní průkaz zaslat na doručenkou do vlastních rukou, jestliže osoba výše uvedená

- a) se nachází v bezprostředním ohrožení života, nebo se v takovém ohrožení nachází člen její rodiny
- b) je hospitalizována a je třeba ji urychleně dopravit zpět do České republiky
- c) je neschopna pohybu, nebo
- d) je zbavena svobody a podle rozhodnutí soudu, nebo jiného orgánu příslušného v trestním řízení má být ze státu, v němž je nachází, vyhoštěna anebo vydána k trestu stíhání v České republice.

- pověřený zástupce právnické osoby zřízené státem, jedná-li se o cestovní doklad vydaný k plnění pracovních úkolů v zahraničí podle mezinárodní smlouvy.

3.2.5 Ukončení platnosti cestovních dokladů

K ukončení platnosti cestovních dokladů může dojít dvěma způsoby, a to buď přímo ze zákona, tj. nastane-li určitá zákonem předvídaná skutečnost, dojde k ukončení platnosti cestovního dokladu automaticky bez dalšího; nebo na základě správního rozhodnutí vydaného ve správním řízení. Podle § 28 odst. 1 zákona o cestovních dokladech, dochází k ukončení platnosti cestovních dokladů z těchto důvodů:

- uplynutím doby v něm vyznačené;
- ohlášení ztráty nebo jeho odcizení;
- pozbytím státního občanství⁷⁷, úmrtím nebo nabytím právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení držitele cestovního dokladu za mrtvého;
- uplynutím doby 3 měsíců ode dne změn příjmení občana, pokud k ní došlo v souvislosti s uzavřením manželství občana.

Diplomatický nebo služební pas je neplatný také tehdy, jestliže zanikne důvod, pro který byl vydán. Jiný cestovní doklad vydaný na základě mezinárodní smlouvy je neplatný také tehdy, jestliže jeho držitel již nesplňuje podmínky stanovené touto mezinárodní smlouvou pro jeho vydání.⁷⁸

Je třeba zdůraznit, že k ukončení platnosti cestovního dokladu, dochází ze zákona automaticky. Správní orgán v těchto případech nevede ani nevydává občanovi žádný doklad prokazující neplatnost cestovního dokladu.

Druhým případem, kdy dochází k ukončení platnosti cestovního dokladu, je na základě rozhodnutí správního orgánu. Příslušný orgán, který je oprávněn k vydání cestovního dokladu, je rovněž oprávněn rozhodnout o ukončení platnosti cestovního

---

⁷⁷ ČERNÝ, J., *České státní občanství: ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*, Praha: Linde, 1996, str. 21, Mezi nejběžnější způsoby pozbytvání státního občanství patří: propuštění ze státního svazku, legitimace nemanželského dítěte, uzavření manželství, nabytí cizího státního občanství, vystěhování, odnětí státního občanství, odstoupení státního území, opce, rezignace, ztráta státní příslušnosti z důvodů stanovených zákonem, prohlášení a přesídlení obyvatelstva.

⁷⁸ § 28 odst. 4, zákona o cestovních dokladech

dokladu. O skončení platnosti cestovního dokladu oprávněný orgán rozhodne v případech, kdy:

- cestovní doklad obsahuje nesprávné údaje nebo neoprávněně provedené změny, s výjimkou nesprávného údaje o aktuálním příjmení občana, pokud ke změně příjmení došlo v souvislosti s uzavřením manželství občana;
- cestovní doklad je poškozen do takové míry, že údaje v něm zapsané jsou nečitelné nebo je porušena celistvost cestovního dokladu;
- držitel cestovního dokladu podstatně změnil svou podobu.

3.2.6 Povinnosti držitelů cestovních dokladů a jiných osob

Stejně jako zákon o občanských průkazech tak i zákon o cestovních dokladech stanoví držitelům cestovních dokladů, jiným osobám i příslušným správním orgánům vzájemná práva i povinnosti.

Cestovní doklady je zakázáno ponechávat nebo přijímat jako zástavu a odebírat je při vstupu na pozemky nebo při vstupu do objektů. Pokud se občan zdržuje v zahraničí, není taktéž oprávněn ponechávat svůj cestovní doklad jako zástavu. Rovněž je zakázáno pořizovat jakýmkoliv prostředky kopie cestovního dokladu bez souhlasu občana, kterému byl tento cestovní doklad vydán, pokud mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána nebo zvláštní zákon nestanoví jinak.

Držitelům cestovních dokladů stanoví zákon o cestovních dokladech především povinnosti s účelem předejít případům poškození, zničení, ztráty, zneužití nebo odcizení cestovního dokladu. Držitel cestovního dokladu má především povinnosti v případě ztráty, odcizení, zničení nebo nálezu cestovního dokladu tuto skutečnost neprodleně ohlásit příslušnému orgánu pověřeného vydáním cestovního dokladu, případně tuto skutečnost ohlásit matričnímu úřadu či nejbližšímu útvaru Policie ČR. Držiteli je poté tímto orgánem vydáno potvrzení o ztrátě, zničení nebo odcizení cestovního dokladu a současně je povinen tuto skutečnost neprodleně ohlásit obecnímu úřadu s rozšířenou působností. Držitele cestovního dokladu zákon o cestovních dokladech rovněž opravňuje požádat příslušný orgán k vydání cestovního dokladu o ověření funkčnosti nosiče dat a správnosti zapsaných biometrických údajů.

Kterýkoliv občan, jenž získá cestovní doklad jiného občana, je neprodleně povinen odevzdat tento doklad orgánu příslušného k jeho vydání, případně matričnímu

úřadu, nejbližšímu útvaru Policie ČR nebo zastupitelskému úřadu. Stejně jako u občanských průkazů mají tuto povinnosti i občané, kteří získají cestovní doklad od zemřelé osoby nebo od osoby, jež byla prohlášena rozhodnutím soudu za mrtvou. Občané, kteří dosáhli věku 15 let, jsou oprávněni požádat příslušné ministerstvo nebo obecní úřad s rozšířenou působností o poskytnutí údajů, týkající se jeho osoby, které jsou vedeny v evidenci cestovních dokladů.

Obecní úřady s rozšířenou působností, matriční úřady, zastupitelské úřady a Policie ČR, jsou oprávněny zadržet cestovní doklad tomu, kdo nesplnil svou povinnost neprodleně odevzdat cestovní doklad. Orgán, který takto zadržel cestovní doklad, jej musí neprodleně zaslat orgánu příslušnému k jeho vydání společně s důvodem zadržení tohoto dokladu. Správní orgán příslušný k vydání cestovního dokladu poté do 15 dnů, co mu byl cestovní doklad doručen, vrátí tento jeho držiteli za předpokladu, že cestovní doklad nepozbyl platnosti. Jestliže bylo rozhodnuto o uložení omezení spočívajícího v zákazu vycestování do zahraničí podle zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, je správní orgán povinen bezodkladně cestovní doklad zaslat orgánu činném v trestním řízení příslušného k jeho odnětí. Obdobně se postupuje i v případech, kdy je správní orgán příslušný k projednání přestupku nebo kdy Policie ČR provádějící kontrolu cestovních dokladů při překračování hranic zadrží cestovní doklad.

3.2.7 Informační systém evidence cestovních dokladů, diplomatických a služebních pasů

V České republice není zřízen pouze jeden informační systém evidence cestovních dokladů, tudíž jsou cestovní doklady, služební a diplomatické pasy vedeny v samostatných evidenčních systémech. Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí České republiky jsou zákonem o cestovních dokladech ustanoveny jako správci informačního systému cestovních dokladů.

Evidence cestovních dokladů

Evidence cestovních dokladů je informační systém spravovaný Ministerstvem vnitra, vedený v elektronické podobě, tj. na prostředcích výpočetní techniky, který

obsahuje údaje o cestovních dokladech, s výjimkou diplomatických a služebních pasů, a jejich držitelích.⁷⁹

Evidence cestovních dokladů obsahuje tyto údaje:

- a) žádost o vydání cestovního dokladu (číslo žádosti o vydání cestovního pasu, včetně údajů obsažených v této žádosti o vydání cestovního dokladu se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji a rovněž digitální zpracování podpisu žadatele, jeho fotografie a jeho biometrických údajů) ;
- b) vydání cestovního dokladu (jméno, příjmení, rodné číslo držitele; místo a okres narození občana; u občana, který se narodil v zahraničí pouze stát narození; číslo a druh cestovního dokladu; datum vydání, převzetí a skončení platnosti cestovního dokladu; označení orgánu, který cestovní doklad vydal; digitální zpracování fotografie a podpisu držitele);
- c) nosič dat s biometrickými údaji a o záznamech údajů v nosiči;
- d) evidenci ztracených, odcizených nebo neplatných cestovních dokladů;
- e) omezení spočívající v zákazu vycestovat do zahraničí;
- f) den, měsíc a rok poskytnutí údaje a označení oprávněného subjektu, kterému byl údaj poskytnut z evidence cestovních dokladů, prostřednictvím základních registrů;
- g) hodinu, den, měsíc a rok poskytnutí údaje podle tohoto zákona.

Evidence diplomatických a služebních pasů

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky vede evidenci diplomatických, služebních pasů a jejich držitelích, jehož správcem je již zmíněné Ministerstvo zahraničních věcí. Evidence diplomatických a služebních pasů je vedena zprostředkovaně pomocí výpočetní techniky a obsahuje tyto stanovené údaje:

- a) o žádosti o vydání diplomatického nebo služebního pasu;
- b) o vydání diplomatického nebo služebního pasu;
- c) o nosiči dat s biometrickými údaji a o záznamech údajů v nosiči;
- d) o ztracených, odcizených nebo neplatných diplomatických nebo služebních pasech;

---

⁷⁹ BARTÍK, V., JANEČKOVÁ, E., *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008.* 2. vyd. Praha: ASPI, 2009, str. 365

- e) o omezení spočívající v zákazu vycestování do zahraničí;
- f) den, měsíc a rok poskytnutí údaje a označení oprávněného subjektu, kterému byl poskytnut údaj z evidence cestovních dokladů prostřednictvím základních registrů;
- g) hodinu, den, měsíc a rok poskytnutí údaje podle tohoto zákona.

Pro výkon státní správy na úseku cestovních dokladů využívají Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí a obecní úřady s rozšířenou působností mimo jiné také referenční údaje ze základního registru podle zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech.

3.2.8 Přestupky a správní delikty na úseku cestovních dokladů

Zákon o cestovních dokladech umožňuje sankcionovat porušení jím stanovených povinností jednak jako přestupek a jednak jako správní delikt.⁸⁰

Přestupky na úseku cestovních dokladů

Zákon o cestovních dokladech v § 34a upravuje oblast přestupků, které se fyzické osoby mohou dopustit na úseku cestovních dokladů. To umožňuje sankcionovat nejen občany České republiky, ale také občany cizí státní příslušnosti, kteří se zdržují na území České republiky a v neposlední řadě také osoby bez státní příslušnosti. Fyzická osoba se dopustí přestupku zejména tím, že:

- a) poruší povinnost chránit cestovní doklad před ztrátou, odcizením, poškozením, zničením nebo zneužitím;
- b) neoprávněně provede zápis, změnu nebo opravu v cestovním dokladu;
- c) úmyslně se vyhne nebo se odmítne podrobit kontrole cestovních dokladů při překračování státních hranic České republiky na hraničním přechodu;
- d) při opuštění území České republiky neoprávněně překročí státní hranici bez platného cestovního dokladu;
- e) neprodleně neohlásí poškození, zničení, ztrátu, odcizení nebo zneužití cestovního dokladu;

---

⁸⁰ SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O., *Správní právo: zvláštní část* : (vybrané kapitoly). Praha: Leges, 2011, str. 72

- f) neodevzdá neplatný cestovní doklad nebo cestovní doklad, který je zaplněn záznamy;
- g) neodevzdá cestovní doklad v případě ohlášení jeho ztráty nebo odcizení, pokud jej poté nalezne nebo získá zpět jiným způsobem;
- h) úmyslně zničí, poškodí, odcizí nebo zneužije cestovní doklad;
- i) poskytne nebo přijme cestovní doklad jako zástavu nebo odebere cestovní doklad při vstupu do objektu nebo na pozemek;
- j) pořídí kopii cestovního dokladu a neprokáže souhlas občana;
- k) neoprávněně zpracovává údaje zpracované v nosiči dat s biometrickými údaji.⁸¹

Za jednání, které naplňuje skutkovou podstatu přestupku podle písm. a) až j) zákona o cestovních dokladech je možno uložit pokutu až do výše 10.000,- Kč. Příslušným správním orgánem, jenž je v prvním stupni oprávněn vést řízení o přestupku, je obecní úřad s rozšířenou působností, v jehož územním obvodu má občan trvalé bydliště. U cizích státních příslušníků, nebo osob bez státní příslušnosti, projedná spáchaný přestupek obecní úřad s rozšířenou působností podle místa jeho posledního trvalého pobytu v České republice. Nelze-li u těchto osob zjistit jejich poslední trvalý pobyt na území České republiky nebo tyto osoby trvalý pobyt na území České republiky vůbec neměly, je příslušný k projednání přestupku Magistrát města Brna.

Správním orgánem příslušným k řízení o přestupku podle písm. k) zákona o cestovních dokladech, tj. neoprávněné zpracování údajů zpracovaných v nosiči dat s biometrickými údaji je v prvním stupni Úřad pro ochranu osobních údajů. Za spáchaní tohoto přestupku lze uložit pokutu až do výše 1.000.000,- Kč.

Přestupky podle písm. c) a d) zákona o cestovních dokladech, může projednat v příkazním řízení Policie ČR provádějící kontrolu cestovních dokladů.⁸²

Správní delikty na úseku cestovních dokladů

Oblast správních deliktů spáchaných na úseku cestovních dokladů je upravena v § 34b a v §34c zákona o cestovních dokladech.

Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu zejména tím, že neoprávněně zpracovává údaje zpracované v nosiči dat s biometrickými

⁸¹ § 34a odst. 1., zákona o cestovních dokladech

⁸² § 34a odst. 5., zákona o cestovních dokladech

údaji. Za tento správní delikt, je možno právníckým nebo podnikajícím fyzickým osobám uložit pokutu až do výše 10.000.000,- Kč. Oprávněným správním orgánem, který projednává tyto delikty je Úřad pro ochranu osobních údajů. Při vyměřování pokuty za spáchaný správní delikt je povinen Úřad pro ochranu osobních údajů zohlednit závažnost spáchaného správního deliktu, a to zejména způsob jeho spáchání, okolnosti, za kterých byl spáchán a v neposlední řadě také následky, které nastaly po spáchání správního deliktu. Právnícká osoba ovšem není odpovědná za spáchaný správní delikt v případech, kdy prokáže, že vynaložila veškeré potřebné úsilí, které bylo nutné, aby k porušení povinnosti nedošlo. Pokud Úřad pro ochranu osobních údajů nezahájil řízení o správním deliktu do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl nebo nejpozději do 3 let ode dne, kdy byl spáchán, nelze právníckou osobu za tento správní delikt stíhat.

3.2.9 Cestovní doklady vydávané cizím státním příslušníkům

Cílem mé diplomové práce bylo zachytit oblast právní úpravy občanských průkazů, rodných čísel a cestovních dokladů vůči občanům České republiky. Oblast cestovních dokladů a překračování státních hranic je ovšem úzce spjata i s občany cizí státní příslušnosti, a proto je alespoň v základních bodech nutno zmínit vydávání cestovních dokladů správními orgány České republiky cizincům. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), upravuje vydávání cestovních dokladů cizím státním příslušníkům, jež se zdržují na území České republiky. Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.⁸³ Dle § 2 zákona o pobytu cizinců se tento zákon nevztahuje na cizince, kteří Českou republiku požádali o mezinárodní ochranu, a to formou azylu⁸⁴, dále pobývali na území podle zvláštního právního předpisu upravujícího přechodný pobyt ozbrojených sil⁸⁵ a dále také cizinců, kteří požádali Českou republiku o udělení oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území, nebo který se zdržuje na území na základě uděleného oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany.⁸⁶

---

⁸³ § 1 odst. 2., zákona o pobytu cizinců

⁸⁴ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁵ Zákon č. 310/1999 Sb., o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky

⁸⁶ Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců

Správní orgány jsou na základě zákona o pobytu cizinců oprávněny vydat cizím státním příslušníkům tyto cestovní doklady:

- a) cizinecký pas;
- b) cestovní průkaz totožnosti;
- c) cestovní pas vydaný Českou republikou na základě mezinárodní smlouvy.

Tyto cestovní doklady jsou rovněž jako občanský průkaz nebo cestovní doklady veřejnými listinami.

Cizinecký pas

Tento typ cestovního dokladu vydává Ministerstvo vnitra České republiky na žádost cizince, který se zdržuje na území České republiky na základě povolení k trvalému pobytu a nemá platný cestovní doklad a patřičným způsobem doloží, že si jej jiným způsobem nemůže opatřit. Cizinecký pas obsahuje nosič dat s biometrickými údaji včetně strojově čitelné zóny a vydává se na dobu platnosti 10 let. Pokud je vydáván cizinci mladšímu 15 let, doba platnosti je stanovena na 5 let. Standardně se tento cestovní doklad vydává ve lhůtě 30 dní od podání žádosti. Pokud cizinec žádá o vydání cizineckého pasu ve lhůtě kratší než 30 dnů, je mu vydán cizinecký pas, který neobsahuje biometrické a strojově čitelné údaje, včetně digitálního zpracování fotografie a jeho podpisu a to ve lhůtě do 15 dní od podání žádosti. Tento cestovní doklad je vydáván na dobu platnosti 6 měsíců.

Cestovní průkaz totožnosti

Police ČR je oprávněna vydat cestovní průkaz totožnosti k vycestování v případech, kdy:

- cizinec nemá platný cestovní doklad a nemůže si z vlastní vůle opatřit cestovní doklad jiným způsobem;
- je-li cizinec mladší 15 let hospitalizován a jeho zákonný zástupce z území České republiky vycestoval;
- je-li krátkodobé vízum cizince prohlášeno za neplatné;
- bylo-li o vyhoštění cizince pravomocně rozhodnuto a cizinec nemá jiný cestovní doklad.

Police ČR vydá cestovní průkaz totožnosti na dobu platnosti nejdéle 180 dní s územní platností do všech států světa

Ministerstvo vnitra České republiky vydá cestovní průkaz totožnosti na žádost cizince v případech:

- cizinec nemá platný cestovní doklad a nemůže si z vlastní vůle opatřit cestovní doklad jiným způsobem (platnost dokladu nejdéle na 180 dní s územní platností do všech států světa);
- kterému bylo uděleno vízum k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu na území, nebo cizinci bylo uděleno vízum k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu podle zvláštního právního předpisu⁸⁷, jestliže pobývá na území bez platného cestovního dokladu (platnost dokladu nejdéle na 365 dní s územní platností do všech států světa).

Zastupitelský úřad vydá na pokyn Ministerstva zahraničních věcí cestovní průkaz totožnosti cizinci, kterému bylo uděleno dlouhodobé vízum a je:

- manželem azylanta⁸⁸ nebo osoby požívající doplňkové ochrany, jehož manželství s azylantem nebo osobou požívající doplňkové ochrany vzniklo před vstupem na území, nebo
- nezletilým dítětem azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany anebo nezletilým dítětem manžela azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany,

pokud tento cizinec nemá platný cestovní doklad a nemůže si ho z důvodů na jeho vůli nezávislých opatřit nebo mu hrozí důvodně nebezpečí vážné újmy při použití cestovního dokladu, jehož je držitelem.⁸⁹

Cestovní doklad vydaný Českou republikou na základě mezinárodní smlouvy

Cestovní doklad vydaný Českou republikou na základě mezinárodní smlouvy se vydává pouze na žádost cizince, pokud zákon o pobytu cizinců nestanoví jinak. V této žádosti musí být uvedeno jméno, příjmení, ostatní jména, pohlaví, rodné číslo, den, měsíc a rok narození, místo a stát narození, státní občanství a místo, kde je hlášen k pobytu na území.

---

⁸⁷ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁸ §2 odst. 6, Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů:

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle tohoto zákona udělen azyl a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

⁸⁹ § 114 odst. 7., zákona o cizincích

Obdobně se tyto informace uvádějí v žádostech o vydání předešlých dvou typů cestovních dokladů.

Neplatnost cestovního dokladu

Cestovní doklad se stává neplatným, jestliže:

- skončila doba jeho platnosti;
- byl poškozen do takové míry, že zápisy v něm uvedené nejsou čitelné;
- byla porušena jeho celková celistvost;
- údaje v něm zapsané jsou nesprávné nebo jsou v něm provedeny neoprávněné změny;
- fotografie uvedená v cestovním dokladu neodpovídá skutečné podobě jeho držitele;
- držitel cestovního dokladu byl prohlášen za mrtvého nebo zemřel.

3.3 Rodná čísla

Třetí část diplomové práce je věnována úpravě oblasti rodných čísel jako jednoznačných číselných identifikátorů přidělovaných obyvatelům České republiky. „Rodné číslo však není pouze identifikátorem fyzické osoby v informačním systému evidence obyvatel, ale je jím i v některých dalších informačních systémech, resp. lze je považovat za určitý obecný identifikátor fyzické osoby, které bylo přiděleno. Lze jej považovat za osobní údaj ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů.“⁹⁰ Tyto číselné identifikátory se v mnoha dalších státech používají obdobným způsobem, shodný formát rodného čísla jako je v České republice mají rodná čísla na Slovensku.

3.3.1 Pojem rodného čísla a jeho struktura

Zákonná úprava přesně definuje pojem rodného čísla, co se za rodné číslo považuje, a co si lze pod tímto údajem představit. Jak již bylo definováno v první kapitole této diplomové práce, rodným číslem je identifikátor fyzické osoby, která splňuje podmínky pro jeho přidělení podle tohoto zákona.

---

⁹⁰ BÁRTÍK, V., JANEČKOVÁ, E., *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*, 2. vyd., Praha: ASPI, 2009, str. 430

Rodné číslo je svou strukturou jedinečné a je přiděleno jen jedné individuálně určené fyzické osobě. Rodné číslo přidělené na území Slovenské republiky před 1. lednem roku 1993 se taktéž považuje za platné rodné číslo na území České republiky, jestliže splňuje podmínky, jež jsou uvedeny v zákonné definici rodného čísla níže. V praxi by zřídka kdy měla nastat skutečnost, že jedno rodné číslo bude přiděleno více fyzickým osobám. V případě že k tomuto skutečně dojde, je nutno provést změnu rodného čísla.

„Samotné rodné číslo je desetimístné číslo, které je dělitelné jedenácti beze zbytku. První dvojčíslí vyjadřuje poslední dvě číslice roku narození, druhé dvojčíslí vyjadřuje měsíc narození, u žen zvýšené o 50, třetí dvojčíslí vyjadřuje den narození. Čtyřmístná koncovka je rozlišujícím znakem obyvatel narozených v tomtéž kalendářním dnu.“⁹¹ V evidenci rodných čísel se vyskytují i rodné čísla, která jsou namísto desetimístných pouze devítimístná. Tyto devítimístná čísla mají stejnou strukturu jako rodná čísla uvedená v § 13 odst. 3 zákona o evidenci obyvatel, ale rozlišují se třímístnou koncovkou a nesplňují podmínku dělitelnosti jedenácti. Tyto devítimístná rodná čísla byla přidělena fyzickým osobám, jež se narodily před 1. lednem 1954. Státní orgány již po roce 1954 tato devítimístná rodná čísla nepřeváděla na novější systém rodných čísel obsahující deset číslic, a proto se v současné době můžeme setkat se dvěma rozlišnými tvary rodných čísel.

3.3.2 Přidělování rodných čísel

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem, do jehož agendy spadá předávání rodných čísel z registru⁹² výdejovým místům. Dřívějším orgánem, který vydával a vedl

---

⁹¹ §13 odst. 3 zákona o evidenci obyvatel

⁹² § 13b zákona o evidenci obyvatel

(1) Ministerstvo spravuje a pro účely tvorby, určování, předávání, přidělování, ověřování, osvědčování a provádění změn rodných čísel zpracovává registr rodných čísel (dále jen „registr“). Registr obsahuje veškerá určená rodná čísla podle tohoto zákona i podle dříve platných právních předpisů.

(2) Registr je informační systémem veřejné správy, který je samostatnou funkční částí informačního systému, v němž jsou využívána veškerá rodná čísla a další pomocné související údaje. Registr vytváří technické podmínky pro určování, předávání, přidělování, ověřování, osvědčování, provádění změn rodných čísel a vedení jejich evidence.

(3) V registru ministerstvo vede

- a) důvod přidělení rodného čísla
- b) označení výdejového místa, které rodné číslo vydalo
- c) rodné číslo
- d) v případě změny rodného čísla původní rodné číslo, a to jako blokovaný údaj
- e) důvod provedení změny rodného čísla
- f) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení nositele rodného čísla, jejich případné změny

system rodnych čísel, byl Český statistický úřad. Jelikož během doby kdy agenda vydávání rodnych čísel byla pod vedením Českého statistického úřadu, představovalo rodne číslo pouhý statistický údaj a nikoli identifikační číslo jako je tomu dnes, byl celý úsek vytváření a vedení rodnych čísel svěřen Ministerstvu vnitra České republiky. Oblast úpravy rodnych čísel je vedena odborem správních činností, který se ve své struktuře dělí na několik dalších podoborů, jež byly vyjmenovány v předešlé kapitole týkající se občanských průkazů. Tímto oddělením, jenž plní úkoly vyplývající zejména ze zákona o evidenci obyvatel, je oddělení rodnych čísel. Toto oddělení

- 1) vykonává státní správu na úseku rodnych čísel, sleduje stav a aktuálnost právních předpisů na úseku rodnych čísel;
- 2) zpracovává a odpovídá za věcnou správu registru rodnych čísel, podílí se na koncepci jeho rozvoje, zadává projekt změn a vývoje registru rodnych čísel jako součástí informačního systému evidence obyvatel a uplatňuje požadavky na rozvoj, provozní zajištění a uživatelský komfort uvedeného informačního systému;
- 3) zajišťuje výdej údajů z informačního systému evidence obyvatel, včetně manuální evidence, s výjimkou poskytování souborů dat v rámci technické správy informačních systémů;

---

g) datum přidělení rodného čísla; u rodnych čísel přidělených před účinností zákona se tento údaj vede pouze, pokud jej lze zjistit z archivních materiálů,

h) datum, místo a okres narození a u nositele rodného čísla, která se narodila v cizině, místo a stát, na jehož území se narodil; uvedené místo a okres narození na území České republiky jsou uvedeny ve formě referenční vazby (kódu územního prvku) na referenční údaj v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí

i) agendu identifikátor fyzické osoby pro agendu evidence obyvatel.

(4) Pro účely zpracování údajů v registru a pro jejich jednoznačné přiřazení k přesně specifikované fyzické osobě využívá registr z informačního systému tyto údaje:

a) jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení obyvatele,

b) den, měsíc a rok narození

c) místo a okres narození, u fyzické osoby narozené v cizině místo a stát, na jehož území se narodila

d) pohlaví

e) jméno, popřípadě jména rodičů, popřípadě jejich změny, rodné příjmení

f) v případě osvojení jméno, popřípadě jména, příjmení osvojitelů popřípadě jejich změny, rodné příjmení

(5) V registru se vede

a) určená rodná čísla

b) přidělená rodná čísla

c) aktuálně nepřidělená rodná čísla

- 4) spravuje a pro účely tvorby určování, předávání, přidělování osvědčování, ověřování a provádění změn rodných čísel zpracovává registr rodných čísel;
- 5) v oboru svého předmětu činnosti vede správní řízení
- 6) zpracovává statistiku na úseku rodných čísel;
- 7) metodicky řídí výkon činností na úseku rodných čísel zabezpečovaných obecními úřady, koordinuje a kontroluje jejich činnost a spolupracuje s ostatními ministerstvy a úředními správními úřady a orgány územní samosprávy
- 8) zabezpečuje distribuci sestav rodných čísel na výdejová místa;
- 9) vede statistiku čerpání tiskopisů krajskými a obecními úřady obcí s rozšířenou působností v oboru svého předmětu činnosti;
- 10) podílí se na zabezpečování výuky v rámci zvláštní odborné způsobilosti v oblasti výkonu státní správy na úseku evidence obyvatel a rodných čísel.⁹³

V současné době je Ministerstvo vnitra ústředním tvůrcem všech rodných čísel, které poté dále systematicky přerozděluje výdejovým místům, jež tyto pak mohou dále přiřadit konkrétním fyzickým osobám. Tyto sestavy rodných čísel jsou tvořené na jednotlivé kalendářní dny. Soubory sestav jsou poté přiděleny jednotlivým výdejovým místům, tak aby výdejová místa obdržela tyto sestavy nejpozději tři pracovní dny před začátkem prvního kalendářního měsíce, pro něž je tato sestava rodných čísel určena. Ministerstvo vnitra vytváří tyto sestavy rodných čísel na období tří kalendářních měsíců. V případě že by pro jednotlivý den, byla vyčerpána všechna rodná čísla, jež jsou pro tento den vytvořena, Ministerstvo vnitra určí novou sestavu rodných čísel. V této nad rámec vytvořené sestavě rodných čísel bude dvojčíslí vyjadřující měsíc narození u mužů zvýšeno o 20 a u žen o 70. Ovšem i tyto sestavy rodných čísel musí splňovat základní pravidla, jež jsou pro rodná čísla typická, a které byly uvedeny výše.

---

⁹³ *Veřejná správa - vedení a řízení správy věcí veřejných Ministerstvem vnitra*, [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/spravni/index.html#prukazy>

3.3.3 Výdejová místa

Ministerstvo vnitra tedy vkládá vytvořené sestavy rodných čísel do registru rodných čísel a tyto jsou poté přiděleny jednotlivým výdejovým místům, která dále přidělují jednotlivá rodná čísla občanům podle zákonem stanovených podmínek. Ovšem ne všechny výdejová místa mohou vydávat rodná čísla všem osobám, které o rodné číslo požádají. Z tohoto důvodu zákon jasně stanoví, kterým výdejovým místem bude rodné číslo občanovi přiděleno. Takto přidělené údaje je poté výdejové místo povinno zapsat do registru rodných čísel, kde jsou tyto údaje nadále uchovávány. Podle § 14 zákona o evidenci obyvatel, se za výdejové místo považuje

- a) matriční úřad, který přiděluje rodná čísla fyzickým osobám narozeným na území České republiky;
- b) zvláštní matrika, která přiděluje rodná čísla občanům narozeným v zahraničí, s výjimkou případů, kdy došlo k matriční události před 1. lednem 1950, a pokud tato událost byla zapsaná podle právních předpisů platných v době provedení zápisu do matriční knihy, kterou nyní vede matriční úřad na území České republiky;
- c) Policie ČR, která přiděluje rodná čísla cizincům s povolením k pobytu na území České republiky, kterým toto povolení podle zvláštního právního předpisu vydala⁹⁴;
- d) Ministerstvo vnitra, přiděluje rodná čísla
  1. obyvatelům, kteří nejsou uvedeni v písmenech a) až c);
  2. cizincům, kteří o přidělení rodného čísla požádají pro splnění podmínek podle zvláštních právních předpisů⁹⁵;
  3. právníkům osobám, pro které o předělení rodného čísla požádá Česká správa sociálního zabezpečení nebo okresní správa sociálního zabezpečení podle zvláštního právního předpisu⁹⁶;
  4. cizincům, kterým byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany⁹⁷;

⁹⁴ tímto se rozumí zák. č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

⁹⁵ tímto se rozumí zák. č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění a o změně na doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon. č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁶ tímto se rozumí § 11a odst. 5 zák. č. 582/1991 Sb., ve znění zák. č. 265/2002 Sb., zák. č. 53/2004 Sb. a zák. č. 165/2006 Sb.

⁹⁷ tímto se rozumí zák. č. 325/1999 Sb. o azylu a změně zák. č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

5. cizincům s povolením k pobytu na území České republiky, kterým toto povolení podle zvláštního právního předpisu⁹⁸ vydalo;
6. pro potřeby policie, celní správy a zpravodajských služeb podle zvláštních právních předpisů.⁹⁹

Jak tedy celý systém funguje v praxi např. při přidělení rodného čísla nově narozenému dítěti? Matriční úřad je oprávněn přidělit rodné číslo nově narozenému občanovi České republiky, který se na území České republiky narodil. Matriční úřad obdrží od zdravotního zařízení hlášení o nově narozeném dítěti. Na základě tohoto hlášení se oprávněný zaměstnanec matričního úřadu přihlásí pomocí svého elektronického zařízení přes rozhraní CzechPoint do Informačního systému evidence obyvatel, kde jako vstupní údaje zapíše datum narození, pohlaví, jméno, příjmení, místo, okres a stát narození nově narozeného dítěte. Je nutné říci, že jméno a příjmení není podstatným údajem, který musí být vždy uveden. Rodné číslo lze tedy přidělit i v případech, kdy je známo jen datum narození a místo, okres a stát narození. Následně informační systém evidence obyvatel prověří, zda se zapsanými údaji neexistuje již jiný záznam v registru rodných čísel, a tedy zda uvedené rodné číslo nebylo již přiděleno jinému dítěti. Registr rodných čísel,¹⁰⁰ jakož to jeden z informačních systémů evidence obyvatel, poté vygeneruje na základě uvedených údajů rodné číslo, které je přiděleno nově narozenému dítěti. Zaměstnanec matričního úřadu posléze do systému doplní jména, příjmení a rodná čísla rodičů dítěte. Díky tomuto zaměstnanec matričního úřadu ihned vidí údaje o rodičích a narozeném dítěti a dochází tak ke křížové kontrole, která by měla zamezit přidělení téhož rodného čísla více osobám. Následně pak registr rodných čísel pomocí své aplikace automaticky doplní matriční úřad, který požádal o přidělení rodného čísla, datum a důvod přidělení rodného čísla. Rodné číslo je tedy narozenému dítěti přiděleno bezprostředně poté, kdy matriční úřad obdrží hlášení od zdravotního zařízení, ve které se dítě narodilo.

V návaznosti na výše uvedené lze dovodit, že rodné číslo nelze přidělit dítěti, jestliže není známo jeho datum narození. A jak se tedy postupuje v případech tzv. nalezených dětí, jestliže není známo, kdy se dítě narodilo a nejsou o něm nikde vedeny

---

⁹⁸ Tímto se rozumí zák. č. 326/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů

⁹⁹ tímto se rozumí § 29 odst. 1 písm. f zák. č. 101/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁰ K tomu dále Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně čj. 4 As 4/2008-95 ze dne 21. 1. 2009, dle kterého je zřejmé, že výlučná informační hodnota údajů obsažených v registru rodných čísel znamená, že tyto údaje mají ze zákona přednost před údaji pocházejícími z jiných informačních zdrojů, včetně veřejných listin.

žádné záznamy? V tomto případě musí matriční úřad učinit oznámení soudu, který poté na základě zjištěných informací určí datum narození dítěte. Na základě tohoto rozhodnutí přidělí matriční úřad nalezenému dítěti rodné číslo, a to stejným způsobem jak bylo popisováno výše.

3.3.4 Doklad o přiděleném rodném čísle

Jelikož je rodné číslo identifikátorem určité konkrétní osoby, je zapotřebí, aby se daná osoba měla možnost prokázat, ať již například na oprávněnou výzvu policisty České republiky, popřípadě jiné osoby nebo jiného orgánu státní správy. Z tohoto důvodu se občanům vydávají doklady o přiděleném rodném čísle, které rodné číslo obsahují a mají charakter veřejné listiny.

Zákon o evidenci obyvatel a rodných číslech stanoví tři kategorie takových to dokladů. První skupinu tvoří doklady, jež vydávají matriky a obsahují rodné číslo. Mezi takovéto doklady řadíme:

- a) rodný list¹⁰¹;
  - b) oddací list;
  - c) úmrtní list;
- je – li na nich uvedeno rodné číslo;

Druhé hledisko, jež nám umožňuje rozlišovat jednotlivé doklady o přiděleném rodném čísle, je hledisko pomocí dokladů totožnosti. Mezi tyto doklady patří:

- a) občanský průkaz;
- b) cestovní pas, pokud jen v něm uvedeno rodné číslo;
- c) průkaz o povolení k pobytu cizince, potvrzení o přechodném pobytu na území České republiky občana Evropské unie, průkaz o pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie a průkaz o povolení k trvalému pobytu občana Evropské unie;

---

¹⁰¹ § 29 zák. č. 301/2000 Sb. o matrikách jménu a příjmení

Rodný list obsahuje

- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte
- b) den, měsíc a rok narození
- c) rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte
- d) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, datum a místo narození a rodná čísla rodičů dítěte; v případě osvojení dítěte se namísto uvedených údajů o rodičích dítěte uvádějí tyto údaje o osvojiteli, popřípadě o osvojitelích dítěte,
- e) datum, jméno, příjmení a podpis matrikáře, označení matričního úřadu a otisk razítka matričního úřadu, který doklad vydává

- d) průkaz povolení k pobytu azylanta nebo průkaz oprávnění k pobytu osoby požívající doplňkové ochrany.

Třetí a závěrečnou kategorií je hledisko samostatnosti dokladů o přiděleném rodném čísle. Zde řadíme:

- a) samostatný doklad o přiděleném rodném čísle vydaný a potvrzený příslušným výdejovým místem;
- b) doklad o přiděleném rodném čísle vydaný Českou správou sociálního zabezpečení před 1. 1. 2003;
- c) vydaný Ministerstvem vnitra v rámci osvědčování o přidělení rodného čísla.

3.3.5 Ověřování rodného čísla

Zákon o evidenci obyvatel a rodných čísel obsahuje pojem ověřování rodného čísla. I když rodné číslo je vytvářeno přesným postupem a tento postup je nesčetněkrát kontrolován, zákon přiznává nositeli rodného čísla nebo jeho zákonnému zástupci další možnost následné kontroly. Pokud tedy nositel rodného čísla, popřípadě jeho zákonný zástupce zjistí, že rodné číslo obsahuje jakékoliv nesrovnalosti nebo získá pochybnosti o jeho jedinečnosti je oprávněn požádat písemnou žádostí¹⁰² Ministerstvo vnitra o ověření rodného čísla, které je uchováváno v registru rodných čísel. Ministerstvo vnitra rodné číslo ověří v registru rodných čísel a současně ověří i správnost postupu výdejového místa, které rodné číslo vydalo. Následně ministerstvo porovná, zda rodné číslo uvedené v žádosti je správné a bylo přidělené osobě, která je v žádosti uvedená. Po takto provedené kontrole ministerstvo žadateli o ověření sdělí výsledky tohoto ověření.

---

¹⁰² § 17b odst. 1 zákona o evidenci obyvatel

Žádost o ověření rodného čísla musí obsahovat:

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, místo a okres narození nositel rodného čísla, o ověření jehož rodného čísla je žádáno; u nositele rodného čísla narozeného v cizině místo narození a stá, na jehož území se narodil
- b) označení výdejového místa, které nositeli rodného čísla rodné číslo, o jehož ověření je žádáno, přidělilo, pokud je výdejové místo žadateli známo
- c) charakteristiku skutečností, pro něž je podávána žádost o ověření
- d) adresu místa trvalého nebo jiného pobytu anebo bydliště v cizině nositele rodného čísla, o ověření jehož rodného čísla je žádáno; podává-li za nositele rodné čísla žádost jeho zákonný zástupce, uvede se též jméno, popřípadě jména, příjmení a adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu anebo bydliště v cizině zákonného zástupce nositele rodného čísla
- e) datum sepsání žádosti
- f) podpis nositele rodného čísla nebo jeho zákonného zástupce, který žádost o ověření rodného čísla podává

V případě, že rodné číslo je chybné nebo bylo-li přiděleno i další osobě, sjedná ministerstvo nápravu a oznámí to nejen žadateli, ale i osobě, která bylo takto duplicitní číslo přiděleno. Po takto provedeném ověření rodného čísla Ministerstvo vnitra provede záznam v registru rodných čísel s uvedením data jeho provedení.

3.3.6 Osvědčování rodného čísla

„Pro případ, že by nositel rodného čísla nemohl prokázat přidělení rodného čísla žádným ze stanovených dokladů, požádá ministerstvo o osvědčení rodného čísla.“¹⁰³

Na základě písemné žádosti, ministerstvo prověří správnost postupu výdejového místa, které nositeli rodného čísla vydalo, a ve spolupráci se zjištěným konkrétním výdejovým místem poté ověří, zda nositeli rodného čísla,

- a) bylo přiděleno rodné číslo uvedené v žádosti o osvědčení rodného čísla;
- b) bylo přiděleno jiné rodné číslo než uvedené v žádosti o osvědčení, nebo
- c) rodné číslo přiděleno nebylo.

Pokud ministerstvo při kontrole zjistí, že rodné číslo bylo žadateli skutečně přiděleno, vydá o tomto doklad, který bude obsahovat údaje o nositeli, přidělené rodné číslo, uvedení orgánu, kterým bylo přiděleno a datum jeho přidělení. Finálně Ministerstvo vnitra provede o vydání dokladu o rodném čísle záznam v registru s datem jeho vydání.

3.3.7 Přestupky a jiné správní delikty v oblasti rodných čísel

Jelikož rodné číslo slouží jako identifikátor¹⁰⁴ fyzické osoby a je vedeno v určitém evidenčním systému, může při jeho užívání a nakládání dojít k jeho zneužití. I na tuto problematiku zákon o evidenci obyvatel a rodných čísel pamatuje. Pro snadnější orientaci je nutné, definovat základní rozdíly mezi přestupkem, správním deliktem a jiným správním deliktem.

---

¹⁰³ JURNÍKOVÁ, J., SKULOVÁ, S., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., SEDLÁČEK, S., KADEČKA, S., KOLMAN, P., KLIKOVÁ, A., *Správní právo: zvláštní část*. 6. dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, str. 31

¹⁰⁴ K tomu Usnesení Ústavního soudu České republiky čj. ÚS 673/02 ze dne 15. 5. 2003, z kterého je zřejmé, že rodné číslo má identifikační charakter a nemá vliv na právní subjektivitu fyzické osoby.

Obecně se přestupkem rozumí „zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin“¹⁰⁵

Správním deliktem se zpravidla označuje „protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, za které ukládá správní orgán trest stanovený normou správního práva.“¹⁰⁶

Jiné správní delikty jsou ve vztahu k přestupkům speciální, což znamená, že pokud určitě jednání vykazuje jak znaky přestupku, tak znaky jiného správního deliktu, bude takové jednání projednáno jako jiný správní delikt.

Přestupku jakožto jednání, které ohrožuje nebo porušuje zájem společnosti, se může dopustit pouze fyzická osoba, kdež to jiného správního deliktu se může dopustit jak právnická osoba, tak i fyzická osoba vystupující jako podnikatel. Odlišně je, které orgány o této agendě rozhodují. V přestupkovém řízení je v přenesené působnosti v prvním stupni příslušný obecní úřad s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze jsou to úřady městských částí příslušné podle místa pobytu obyvatele, kterých se jich dopustil. K projednávání jiných správních deliktů v prvním stupni je příslušný Úřad pro ochranu osobních údajů. Fyzická osoba se svým jednáním může dopustit přestupky, když ve stanovené lhůtě nepředloží správnímu orgánu požadované doklady pro ověření správnosti a úplnosti, za což lze fyzické osobě uložit pokutu do 25.000,- Kč. Dalšími přestupky, jež se může fyzická osoba dopustit, jsou předložení správnímu orgánu neoprávněné nebo padělané doklady, uvedení nepravdivých údajů správnímu orgánu, anebo neoprávněné nakládání s rodným číslem jiné fyzické osoby. V těchto třech případech lze fyzické osobě uložit pokutu až do výše 100.000,- Kč. Jak již bylo zmíněno výše právnická nebo fyzická osoba vystupující jako podnikatel se může dopustit jiného správního deliktu zejména tím, že neoprávněně nakládá s rodnými čísly nebo neoprávněně využívá¹⁰⁷ rodná čísla. Za toto jednání právníkům osobám a

---

¹⁰⁵ HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B., *Přestupky a správní trestání*. 4. dopl. vyd., Eurounion, 2008, str. 27, dle § 2 odst. 2 Přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací

- a) přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem nebo
- b) nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněného zákone, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.

¹⁰⁶ HENDRYCH, D., POUPEROVÁ, O., *Správní právo: obecná část*, 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 447

¹⁰⁷ § 13c zákona o evidenci obyvatel

- (1) Rodná čísla lze využívat jen

fyzickým osobám vystupující jako podnikatele hrozí stejně jako fyzickým osobám sankce. Tyto sankce mají především charakter finančního postihu. Za správní delikty lze těmto osobám uložit pokuty až do výše 1.000.000,- Kč za neoprávněné nakládání s rodným číslem a za neoprávněné využívání rodného čísla lze uložit pokutu až do výše 10.000.000,- Kč.

-
- a) jde-li o činnost ministerstev, jiných správních úřadů, orgánů pověřených výkonem statní správy, soudů, vyplývající z jejich zákonem stanovené působnosti, nebo notářů pro vedení Centrální evidence závětí
  - b) stanoví-li tak zvláštní zákon, nebo
  - c) se souhlasem nositele rodného čísla nebo jeho zákonného zástupce
- (2) Pro využívání rodných čísel se rodným číslem rozumí i jakákoliv kombinace čísel vyjadřující den, měsíc, rok narození a třímístnou nebo čtyřmístnou koncovku rodného čísla, z níž je možné dovést identifikaci fyzické osoby

4. Vybrané problémy na úseku osobních dokladů a rodných čísel

4.1 Ztráta občanského průkazu

Dle výpovědi zaměstnanců pracujících na úseku občanských průkazu, je ztráta občanského průkazu jedním z nejčastějších případů, kdy správní orgány ukládá pokuty za spáchané přestupky. Z tohoto důvodu je právě ztráta občanského průkazu uvedena jako nejproblémovější okolnost, jež může při držení tohoto průkazu nastat.

V prvé řadě je třeba zmínit, že zákon přímo ukládá držiteli občanského průkazu chránit tento před jeho ztrátou, odcizením, poškozením, zničením nebo zneužitím. Pokud dojde ke ztrátě občanského průkazu, je jeho držitel povinen neprodleně tuto ztrátu ohlásit kterémukoliv obecnímu úřadu s rozšířenou působností nebo matričního úřadu. Zákon o občanských průkazech přikazuje neprodleně ohlásit tuto ztrátu především z toho důvodu, aby případně nalezený občanský průkaz nemohl být dále využit k jiné zákonem zakázané činnosti. Při ohlášení ztráty občanského průkazu je správní orgán povinen vydat jeho držiteli potvrzení o občanském průkazu a taktéž je povinen tuto skutečnost bezodkladně oznámit obecnímu úřadu s rozšířenou působností, který byl k vydání ztraceného občanského průkazu příslušný. Na základě těchto skutečností je následně ztracený občanský průkaz zaevidován do evidence neplatných občanských průkazů. Jak tvrdí zaměstnanci pracující na úseku občanských průkazů, není výjimkou situace, kdy tatáž osoba přijde během jednoho kalendářního roku nahlásit ztrátu až pěti nebo šesti občanských průkazů. V takovýchto případech jsou těmto osobám ukládány pokutu v nejvyšší možné míře. Rovněž může nastat případ, kdy držitel občanského průkazu fiktivně ohlásí ztrátu svého občanského průkazu a ve skutečnosti tento občanský průkaz má neustále u sebe a poté se neoprávněně prokazuje občanským průkazem, jehož ztrátu ohlásil. Tímto jednáním se tato osoba dopouští přestupku, za který je jí možno uložit pokutu až do výše 15.000,- Kč.

4.2 Zadržení cestovního dokladu

Institut zadržení cestovního dokladu slouží především k ochraně cestovního dokladu jako veřejné listiny před jejím následným zneužitím. Povinnost občanů neprodleně odevzdat cizí cestovní doklad, má co nejrychleji přispět k získání základních

informací o případné ztrátě či odcizení cestovního dokladu. Tento institut dává rovněž oprávněným správním orgánům pravomoc zadržet cestovní doklad občanům, kteří nesplnili svou zákonnou povinnost odevzdat cestovní doklad, a tak zabránit dalšímu používání nebo zneužívání cestovního dokladu, který pozbyl doby platnosti.¹⁰⁸ Takovému zadržení nepředchází žádné správní řízení¹⁰⁹, proto správní orgány mohou zadržet cestovní doklad okamžitě, jakmile zjistí, že zde nastal jeden z taxativních důvodů, které zákon o cestovních dokladech vyjmenovává. Účelem zadržení cestovního dokladu je rovněž zajištění cestovního dokladu jako důkazu pro případně řízení o přestupku, který byl spáchán.

Orgány, které jsou příslušné k vydání cestovního dokladu, Policie ČR, matriční úřady nebo zastupitelské úřady jsou oprávněny zadržet cestovní doklad kterékoliv osobě, která není jeho držitelem a nesplnila svou zákonnou povinnost neprodleně jej odevzdat. Tyto orgány, které cestovní doklad zadržely, jsou povinny této osobě vydat potvrzení o zadržení cestovního dokladu a neprodleně odeslat zadržený cestovní doklad orgánu příslušnému k jeho vydání, společně s uvedeným důvodem jeho zadržení. Nebylo-li rozhodnuto o uložení omezení spočívající v zákazu vycestovat do zahraničí a zadržený cestovní doklad nepozbyl platnosti je příslušný správní orgán povinen vrátit cestovní doklad jeho držiteli a to do doby 15 dnů od jeho zadržení. Stejný postup je využíván i v případech, kdy byl cestovní doklad zadržen občanovi, který je podezřelý ze spáchání přestupku na úseku cestovních dokladů.

4.3 Změna rodného čísla

Rodné číslo bývá nositeli obvykle přiděleno na celý život. V průběhu života se však může stát, že podstatnou změnou okolností, které nastaly v životě osoby, je zapotřebí původně přidělené rodné číslo změnit. Touto změnou zákonodárce nemá na mysli např. dodatečnou opravu špatně vydaného rodného čísla. Změnou rodného čísla se rozumí zánik původního rodného čísla a přidělení rodného čísla zcela nového. V § 17

---

¹⁰⁸ K tomu dále Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně čj. 6 As 1/2008-48 ze dne 20. 11. 2008, dle kterého je lhůta „bez zbytečného odkladu“, ve které je stanoveno splnění povinnosti odevzdat neplatný cestovní doklad, lhůtou v řádu dnů, maximálně týdnů. To, že se v dokladu nachází platné vízum, nemá na povinnost jej v této lhůtě odevzdat žádný vliv.

¹⁰⁹ VEDRAL, J., *Správní řád komentář*, 2. Aktualizované a rozšířené vydání, Praha BOVA POLYGON 2012, str. 149, dle § 9 je Správní řízení postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že takové osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá

odst. 2 zákona o evidenci obyvatel, zákon stanoví podmínky, kdy se změna rodného čísla provede. Je to z důvodu kdy:

- a) totožné rodné číslo bylo přiděleno dvěma nebo více nositelům rodného čísla;
- b) bylo přiděleno chybné rodné číslo;¹¹⁰
- c) došlo k osvojení, nebo
- d) došlo ke změně pohlaví.

Ad a) Jestliže jedno rodné číslo bylo přiděleno více osobám, takovýto stav nazýváme duplicitou. V praxi se s tímto nejčastěji setkáváme u občanů staršího věku, jímž bylo v minulosti chybně přiděleno rodné číslo v části před lomítkem. V průběhu života občana si této chyby všiml úředník a provedl opravu rodného čísla před lomítkem, aniž by současně opravil i tu část rodného čísla, která se nachází za lomítkem. Pokud tedy tato koncovka rodného čísla, jenž se nachází za lomítkem, byla oprávněně přidělena osobě stejného pohlaví a totožného data narození, je zapotřebí takto nesprávně opravené rodné číslo změnit, neboť jak je dovoditelné ze zákona o evidenci obyvatel a o rodných číslech, je duplicita rodných čísel zakázána. V případě, že koncovka za lomítkem nebyla přidělena žádné jiné fyzické osobě, lze toto rodné číslo nositeli ponechat, ovšem pouze za předpokladu, že s tímto souhlasí.

Ad b) Dalším případem chybně přiděleného rodného čísla jsou situace, kdy nositeli rodného čísla bylo přiděleno správné rodné číslo, avšak poté mu jej úřední osoba chybně změnila. Na základě takto chybně vydaného dokladu, byly pak nositeli vydávány další doklady, jenž obsahovaly chybné rodné číslo. V tomto důsledku se takto špatně vydané rodné číslo stalo užívaným rodným číslem. I toto chybné rodné číslo je možné nositeli ponechat, a to v případě, že stejné rodné číslo nemá jiná fyzická osoba a nositel s tím souhlasí.

Ad c) Jak již víme z předešlých kapitol, rodné číslo přidělují matriční úřady fyzickým osobám narozeným na území České republiky. Jestliže však změnou okolností v průběhu života došlo k nezrušitelnému osvojení fyzické osoby, je tato skutečnost

---

¹¹⁰ K tomu Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně čj. 6 Aps 4/2007- 65 ze dne 26. 11. 2008, dle kterého provedení změny rodného čísla z roku 1975 v roce 2007 představuje nezákonný zásah správního orgánu podle § 82 s.ř.s.

důvodem pro zrušení dosavadního rodného čísla a přidělení rodného čísla nového. Je to především z důvodů, aby dítě, které bylo osvojeno, nemohli jeho původní rodiče pomocí rodného čísla, které jim bylo známo, dohledat. Proto se dítěti při nezrušitelném osvojení přiděluje nové rodné číslo a dá se říci, že tímto způsobem tak zcela přetrhává své dosavadní vztahy, jež mělo se svou biologickou rodinou.

Ad d) Rodné číslo nám ve své charakteristice vypovídá, zda bylo přiděleno muži nebo ženě. Pro případ že se fyzická osoba rozhodne pro změnu svého pohlaví, je potřeba tuto přeměnu zakomponovat i do rodného čísla. Pokud by totiž tato změna nebyla zanesena do rodného čísla osoby, způsobovalo by původní rodné číslo mnohdy spoustu ne vždy příjemných nedorozumění. Navíc by původní rodné číslo poskytovalo natolik soukromé a osobní informace nositele, na které je jednak vázána ochrana vycházející z právního předpisu týkajícího se ochrany citlivých údajů, a rovněž by dle mého názoru neměla tato osoba další zájem na zveřejnění skutečnosti spočívající v přeměně jejího pohlaví.

5. Závěr a úvahy de lege ferenda

Ve své diplomové práci jsem se zabýval problematikou vnitřní správy na úseku občanských průkazů, cestovních dokladů a rodných čísel. V souvislosti s demokratizací, rozpadem České a Slovenské Federativní republiky na dva samostatné státy a také s ohledem na přistoupení České republiky ke státům Evropské unie, došlo v této oblasti vnitřní správy k zásadním změnám.

S postupným vývojem a modernizací veřejné správy bylo jen otázkou času, kdy se moderní informační prvky ocitnou také v oblasti občanských průkazů. V tomto roce se začal vydávat nový typ občanských průkazu, jehož součástí může být elektronický čip, který by měl zvýšit komfort, urychlit a usnadnit jeho držitelům kontakt s úřady při vyřizování jejich záležitostí. I když jsou tyto občanské průkazy vydávány zatím po velmi krátkou dobu, myslím si, že zatím převládá negativní názor na novou právní úpravu těchto průkazů. Dle mého názoru je tato nová právní úprava cesta správným směrem. Samotní žadatelé o nový občanský průkaz se mohou rozhodnout, který z tzv. nepovinných údajů si nechají zapsat do svého občanského průkazu, a tak mohou významně ovlivnit zveřejňování svých osobních údajů a možnost jejich zneužití. Také tvar, velikost a materiál nových občanských průkazů bych vyzvedl jako jednu z výhod současné právní úpravy. Možnost, že děti mladší 15 let mohou disponovat občanským průkazem, považuji za další z předností proti zamezení páčání trestné činnosti v této oblasti. Samozřejmě téměř jako vždy s příchodem něčeho nového přichází i zavedení nových občanských průkazů sebou přineslo mnoho negativních ohlasů. Tyto odmítavé reakce především vyzdvihují ekonomické hledisko spojené se zavedením nových občanských průkazů a délku čekací lhůty na podání žádosti o jeho vyhotovení. Častá kritika nové úpravy je rovněž spatřována v možnosti samostatné volby občana k zápisu tzv. nepovinných údajů jako např. uvedení rodinného stavu. V prvé řadě je však nutno zdůraznit, že cílem nové úpravy v oblasti občanských průkazů bylo co nejvíce zjednodušit proces jejich vydávání a současně zachovat práva občanů na ochranu jejich osobních údajů. Dle mého názoru je současná právní úprava občanských průkazu zcela vyhovující. V budoucnu lze předpokládat, že informační systémy se budou stále více prolínat s oblastí občanských průkazů.

Oblast cestovních dokladů je názorným příkladem toho, kdy nově přijatá právní úprava činila ve svých počátcích problémy, ale s postupem času ji lze považovat za bezproblémově fungující úsek vnitřní správy. V souladu s právem Evropské unie byla

přijata novela o cestovních dokladech, která zavedla vydávání cestovních dokladů s elektronickým čipem nesoucí biometrické údaje držitele. V současné době platí na úseku cestovních dokladů zásada „jedna osoba, jeden pas“. Ve smyslu této zásady také končí ke dni 26. 6. 2012 platnost zápisů dětí zapsaných v cestovních dokladech svých rodičů, a proto od tohoto okamžiku budou děti moci překračovat státní hranice jen se svým platným cestovním dokladem. Zavedení biometrických údajů a zásady, že každá osoba bude muset mít svůj vlastní pas, je jednoznačným krokem k odstranění trestné činnosti páchané na základě padělání dokladů, dále k zamezení obchodování s lidmi a také nežádoucí migraci osob. V budoucnu lze očekávat, že s vývojem informačních systémů a technologií budou přijaty další bezpečnostní opatření, které by zabránily další zneužití údajů, které jsou obsaženy v cestovních dokladech.

Oblast rodného čísla prošla od doby svého vzniku hned několika změnami. Tyto změny ovšem nebyly tak podstatné, jako v oblasti občanských či cestovních dokladů, ale co do svého obsahu měly přesto zásadní vliv nejen na oblast evidence obyvatel, ale také na smysl a účel používání samotného rodného čísla. Rodné číslo je doposud tím čím mělo ve svém počátku přesně být. I dnes je rodné číslo definováno jako číselný kód, který je vytvořený podle jednoduchých pravidel, který je vlastní každé konkrétní fyzické osobě a slouží především k její identifikaci. V současné době s rostoucí potřebou ochrany osobních údajů, se objevují názory, že by se rodné číslo mělo stát tzv. bezvýznamným identifikátorem, ze kterého by už nebylo patrné datum narození a pohlaví jeho nositele. Také se neustále hovoří o tom, že dochází k postupnému vyčerpání kombinací rodných čísel. Poslední zprávy ovšem hovoří o tom, že k úplnému vyčerpání kombinací rodných čísel by mělo dojít v roce 2020, některé studie hovoří až o roku 2050, což představuje dostatečně dlouhou dobu na vyřešení této skutečnosti. Dle mého názoru systém přidělování rodných čísel představuje jeden z nejlépe fungujících systémů v oblasti vnitřní správy, a proto se domnívám, že v oblasti vnitřní správy je mnoho dalších okruhů záležitostí, jejichž nová úprava je naléhavější, a tak případná úprava, či změna není zásadním problémem hodným k okamžitému řešení.

Při zpracování své diplomové práce jsem také vycházel z poznatků, praktických rad a zkušeností zaměstnankyň pracovníků odboru vnitřní správy Městského úřadu v Bystřici pod Hostýnem, kterým touto cestou za jejich cenné rady a připomínky velice děkuji.

6. Seznam použité literatury

6.1 Knižní publikace

- *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem: zvláštní část*, 3., podstatně rozš. vyd., Bártík, Pouperová, Beckovy odborné slovníky Olomouc 2010, ISBN 978-80-7263-613-6.
- *Lexikon - správní právo: zvláštní část*, 1. vydání, Průcha, Pouperová., Sagit Ostrava 2002, ISBN 80-720-8314-7.
- *Správní právo: zvláštní část*, 6. doplnění vyd., Jurníková, Skulová, Průcha, Havlan, Sedláček, Kadečka, Kolman, Kliková, Masarykova univerzita Brno 2009, ISBN 978-802-1048-478.
- *Právní slovník: zvláštní část*, 3. podst. dopl. vyd., Hendrych, Pouperová, Havlan, Kadečka, 2009, ISBN 978-802-1048-478.
- *Ochrana osobních údajů v aplikační praxi*, 2. vydání, Bártík, Janečková., Linde Praha 2010, ISBN 978-807-2018-130.
- *Statusové věci občanů*, 2. vydání, Bártík, Janečková, ASPI Meritum Praha 2009, ISBN 978-807-3574-475.
- *Správní právo: zvláštní část*, Sládeček, Pouperová, Leges Praha 2011, ISBN 978-808-7212-806.
- *Správní právo: obecná část*, 7. vydání, Hendrych, Pouperová, C.H. Beck Praha 2009, ISBN 978-807-4000-492
- *Správní právo: zvláštní část*, Horzinková, Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-105-2

- *Zákon o Policii České republiky*, Horzinková, Čechmánek, Praha: Eurounion 2005, ISBN 80-7317-041-8
- Sbíрка nálezů a usnesení Ústavního soudu: Svoboda pohybu a pobytu, Ústavní soud, Brno 2002, publikač. číslo 136/2003,
- *Správní řád: komentář*, Vedral, 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2012, ISBN 978-80-7273-166-4
- *Přestupky a správní trestání*, Horzinková, Čechmánek, 4. dopl. vyd., Eurounion, 2008, ISBN 978-807-3170-691.
- *České státní občanství: ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*, Černý, Praha: Linde, 1996, ISBN 80-720-1018-2.

6.2 Články v odborných publikacích a novinovém periodiku

- JURMAN, Miroslav, Odstraňování kontrol na státních hranicích, *Právní rádce*, 2003, roč. 2003, č. 4.
- Kopírování dokladů z pohledu zákona o ochraně osobních údajů, *Věstník ÚOOÚ*, 2004, roč. 2004, č. 35
- HERCZEG, Jiří, Odnětí cestovního pasu obviněnému, *Právní rádce*, 2004, č. 5.

6.3 Elektronické články

- HEJLÍK, Ladislav a Miroslava MATOUŠOVÁ, Osobní údaje a jejich ochrana: Osobní údaje, identifikační údaje, ASPI [online], 2003, č. 50 [cit. 2012-03-21]
- VÁLKOVÁ, Hana, Nemohoucí nezvládnou zadat PIN nové občanky, vnitro musí zákon změnit, *IDNES* [online], 3. 2. 2012[cit. 2012-03-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nemohouci-nezvladnou-zadat-pin-nove-obcanky-vnitro-musi-zakon-zmenit-1ei-/domaci.aspx?c=A120201_131142_domaci_hv
- VÁLKOVÁ, Hana, Údaj ženatý/vdaná z nových občanek zmizel, lidé ho musí doložit jinak, *IDNES* [online], 28. 2. 2012[cit. 2012-03-23], Dostupné z:

http://zpravy.idnes.cz/vymazani-rodneho-stavu-z-obcanky-si-rozmyslete-f58-domaci.aspx?c=A120228_103445_domaci_hv

- VÁLKOVÁ, Hana, Čipy v občankách mají jen jedinou funkci. A platí se za ně pětinasobek, *IDNES* [online], 21. 1. 2012[cit. 2012-03-23], Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cipy-v-obcankach-maji-jen-jedinou-funkci-a-plati-se-za-ne-petinasobek-1pa-/domaci.aspx?c=A120119_170019_domaci_hv
- VÁLKOVÁ, Hana, Úřady začaly vydávat elektronické občanky, systém zkolaboval, *IDNES* [online], 2. 1. 2012[cit. 2012-03-23], Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/urady-zacaly-vydavat-elektronicke-obcanky-system-kolaboval-plb-/domaci.aspx?c=A120102_134035_domaci_hv

6.4 Elektronické informační zdroje

- UHLÍŘ, Aleš, Počátky povinných občanských průkazů v českých zemích, Britské listy [online]. 2010[cit. 2012-03-21], Dostupné z: <http://blisty.cz/art/53204.html>
- Scanzen.cz [online], cit. 2012-03-21, Dostupné z: <http://www.scanzen.cz/dobove-dokumenty/prukazy/cestovni-pasy/historie-cestovni-pas>
- Veřejná správa - vedení a řízení správy věcí veřejných Ministerstvem vnitra, [online], [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/spravni/index.html#prukazy>
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, Neplatné doklady, [online], 23. 3. 2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/neplatne-doklady/>

6.5 Seznam použitých právních zdrojů

- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech)
- Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o evidenci obyvatel)
- Zákon č. 101/2002 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 326/ 1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů
- Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 400/2011 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon Národního výboru československého č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého

- Nařízení vlády Československé republiky č. 481/1919 Sb.,
- Zákon číslo 198/1948 Sb., o občanských průkazech
- Vládní nařízení č. 63/1953 Sb., o občanských průkazech
- Zákon číslo 75/1957 Sb., o občanských průkazech
- Vládní nařízení č. 87/1918 Sb., o vydávání cestovních dokladů
- Zákon číslo 55/1928 Sb., cestovních pasech
- Zákon číslo 63/1965 Sb., o cestovních dokladech
- Zákon číslo 216/1991 Sb. o cestovních dokladech a cestování do zahraničí
- Zákon číslo 29/1946 Sb., kterým se zavádějí pracovní průkazy
- Vyhláška Federálního statistického úřadu č. 55/1976 Sb., o rodném čísle
- Vyhláška Federálního Ministerstva vnitra č. 22/1977 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách
- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ze dne 16. 6. 1999, ASPI ID: LIT19008CZ
- Důvodová zpráva k návrhu zákonu č. Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ze dne 16. 6 1999, ASPI ID: LIT 19017 CD

- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky ze dne 16. 6. 1999, ASPI ID: LIT19026CZ

6.6 Judikatura

- Rozsudek Městského soudu v Praze čj. 9 Ca 12/2007-45 ze dne 31. 10. 2008
- Nález Ústavního soudu České republiky čj. Pl. ÚS 4/02-1 ze dne 30. 10. 2002
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně čj. 4 As 4/2008-95 ze dne 21. 1. 2009
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně čj. 6 As 1/2008-48 ze dne 20. 11. 2008
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně čj. 6 Aps 4/2007- 65 ze dne 26. 11. 2008
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu čj. 13787/31 ze dne 26. 9. 1931
- Nález Ústavního soudu České republiky čj. 277/96 ze dne 22. 10. 1996
- Usnesení Ústavního soudu České republiky čj. ÚS 673/02 ze dne 15. 5. 2003

7. Seznam příloh

Příloha 1	Občanský průkaz vydávaný od ledna 2005
Příloha 2	Občanský průkaz vydávaný do ledna 2012
Příloha 3	Žádost o vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji a s kontaktním elektronickým čipem
Příloha 4	Žádost o vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji bez kontaktního elektronického čipu
Příloha 5	Žádost o vydání občanského průkazu bez strojově čitelných údajů
Příloha 6	Cestovní pas vydávaný od 1. listopadu 2006
Příloha 7	e-Cestovní pas vydávaný od 1. září 2006
Příloha 8	Žádost o vydání cestovního pasu bez strojově čitelných údajů
Příloha 9	Žádost o přidělení rodného čísla
Příloha 10	Žádost o potvrzení změny rodného čísla
Příloha 11	Žádost o ověření rodného čísla
Příloha 12	Žádost o osvědčení rodného čísla

8.3 Žádost o vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji a s elektronickým kontaktním čipem

**ŽÁDOST O VYDÁNÍ OBČANSKÉHO PRŮKAZU
SE STROJOVĚ ČITELNÝMI ÚDAJI A S KONTAKTNÍM ELEKTRONICKÝM ČIPEM**

Úřad, který žádost přijal:	Úřad, který vydává OP:	Úřad, který předává vyhotovený OP:	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Číslo žádosti	<input type="text"/>	Číslo OP	<input type="text"/>
Datum vydání	<input type="text"/>	Platnost do	<input type="text"/>
Vydal	<input type="text"/>		
Příjmení	<input type="text"/>		
Jméno, popř. jména	<input type="text"/>		
Datum narození	<input type="text"/>	Pohlaví	<input type="text"/>
Rodné číslo	<input type="text"/>	Státní občanství	ČESKÁ REPUBLIKA
Místo a okres narození / Místo a stát narození v cizině			
<input type="text"/>			
Adresa místa trvalého pobytu (poslední adresa místa trvalého pobytu v České republice):			
Obec	<input type="text"/>		
Část obce	<input type="text"/>	č.p.(ev.)	<input type="text"/>
Ulice	<input type="text"/>	PSC	<input type="text"/>
Okres	<input type="text"/>	č. or.	<input type="text"/>
Rodinný stav*) / Partnerství*) Pokud si občan nepřeje zápis tohoto údaje, rubrika se nevyplňuje	<input type="text"/>		
Údaj zapisovaný na žádost: Titul (vědecká hodnost, označení)	<input type="text"/>		
Totožnost ověřena podle	<input type="text"/>		
Jméno, příjmení a funkce oprávněné úřední osoby	<input type="text"/>		
	Datum a místo přijetí žádosti	Razítko a podpis	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
	Podpis držitele		
	<input type="text"/>		

Oprávněná osoba, která podává žádost za občana, nebo zákonný zástupce, který dává souhlas s vydáním občanského průkazu pro občana mladšího 15 let (§ 4 odst. 4 zákona č. 328/1999 Sb.)

Příjmení

Jméno, popř. jména

Oprávnění k podání žádosti nebo k vyjádření souhlasu ověřeno podle

Totožnost ověřena podle

.....
Podpis oprávněné osoby, která podává žádost za občana, nebo zákonného zástupce, který dává souhlas s vydáním občanského průkazu pro občana mladšího 15 let

Jiná osoba, která podává žádost za občana (§ 4 odst. 5 zákona č. 328/1999 Sb.)

Příjmení, jméno, popř. jména

Datum a místo narození

Totožnost ověřena podle

.....
Podpis jiné osoby, která podává žádost za občana

Datum

Razítko a podpis

Úřední záznamy

Potvrzení o uhrazení správního poplatku

Potvrzují a svým podpisem stvrzují, že všechny údaje v této žádosti jsou přesné a že jsem byl(a) informován(a)¹⁾, že Ministerstvo vnitra zpracovává a spravuje na základě zákona o občanských průkazech výše uvedené osobní údaje v informačním systému evidence občanských průkazů.

Datum a místo podání žádosti

.....
Podpis žadatele

Žadatel provedl kontrolu

s výsledkem *)

osobních údajů

přesné

nepřesné

funkčnosti čipu

funkční

nefunkční

volné kapacity čipu

volná

plná

Datum a místo převzetí občanského průkazu

Jméno, příjmení, funkce a podpis oprávněné úřední osoby, otisk úředního razítka

Totožnost ověřena podle

Podpis držitele nebo jiné oprávněné osoby

*) Neodpovídající údaj přeškrtněte
i) § 9 zákona č. 101/2000 Sb.

8.4 Žádost o vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji bez kontaktního elektronického čipu

**ŽÁDOST O VYDÁNÍ OBČANSKÉHO PRŮKAZU
SE STROJOVĚ ČITELNÝMI ÚDAJI BEZ KONTAKTNÍHO ELEKTRONICKÉHO ČIPU**

Úřad, který žádost přijal:	Úřad, který vydává OP:	Úřad, který předává vyhotovený OP:	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Číslo žádosti	<input type="text"/>	Číslo OP	<input type="text"/>
Datum vydání	<input type="text"/>	Platnost do	<input type="text"/>
Vydal	<input type="text"/>		
Příjmení	<input type="text"/>		
Jméno, popř. jména	<input type="text"/>		
Datum narození	<input type="text"/>	Pohlaví	<input type="text"/>
Rodné číslo	<input type="text"/>	Státní občanství	ČESKÁ REPUBLIKA
Místo a okres narození / Místo a stát narození v cizině			
<input type="text"/>			
Adresa místa trvalého pobytu (poslední adresa místa trvalého pobytu v České republice):			
Obec	<input type="text"/>		
Část obce	<input type="text"/>	č.p.(ev.)	<input type="text"/>
Ulice	<input type="text"/>	PSČ	<input type="text"/>
Okres	<input type="text"/>	č. or.	<input type="text"/>
Rodinný stav ^{*)} / Partnerství ^{*)} <small>Pokud si občan nepřeje zápis tohoto údaje, rubrika se nevyplňuje</small>	<input type="text"/>		
Údaj zapisovaný na žádost: Titul (vědecká hodnost, označení)	<input type="text"/>		
Totožnost ověřena podle	<input type="text"/>		
Jméno, příjmení a funkce oprávněné úřední osoby	<input type="text"/>		
<input type="text"/>	Datum a místo přijetí žádosti	Razítko a podpis	
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
	Podpis držitele	<input type="text"/>	

Oprávněná osoba, která podává žádost za občana, nebo zákonný zástupce, který dává souhlas s vydáním občanského průkazu pro občana mladšího 15 let (§ 4 odst. 4 zákona č. 328/1999 Sb.)

Příjmení

Jméno, popř. jména

Oprávnění k podání žádosti nebo k vyjádření souhlasu ověřeno podle

Totožnost ověřena podle

Podpis oprávněné osoby, která podává žádost za občana, nebo zákonného zástupce, který dává souhlas s vydáním občanského průkazu pro občana mladšího 15 let

Jiná osoba, která podává žádost za občana (§ 4 odst. 5 zákona č. 328/1999 Sb.)

Příjmení, jméno, popř. jména

Datum a místo narození

Totožnost ověřena podle

Podpis jiné osoby, která podává žádost za občana

Datum

Razítko a podpis

Úřední záznamy

Potvrzení o uhrazení správního poplatku

Potvrzují a svým podpisem stvrzují, že všechny údaje v této žádosti jsou přesné a že jsem byl(a) informován(a)¹⁾, že Ministerstvo vnitra zpracovává a spravuje na základě zákona o občanských průkazech výše uvedené osobní údaje v informačním systému evidence občanských průkazů.

Datum a místo podání žádosti

Podpis žadatele

Žadatel provedl kontrolu

s výsledkem *)

osobních údajů

přesné

nepřesné

Datum a místo převzetí občanského průkazu

Jméno, příjmení, funkce a podpis oprávněné úřední osoby, otisk úředního razítka

Totožnost ověřena podle

Podpis držitele nebo jiné oprávněné osoby

*) Neodpovídající údaj přeškrtněte

¹⁾ § 9 zákona č. 101/2000 Sb.

8.5 Žádost o vydání občanského průkazu bez strojově čitelných údajů

ŽÁDOST																									
O VYDÁNÍ OBČANSKÉHO PRŮKAZU BEZ STROJOVĚ ČITELNÝCH ÚDAJŮ																									
<small>V žádosti vypláte hůlkovým písmem bíle vyznačené rubriky, *) nehodící se škrtněte</small>																									
Číslo žádosti	Číslo OP																								
Datum vydání	Platnost do																								
Vydal																									
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%;">Příjmení</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td>Jméno, popř. jména</td> <td colspan="3"></td> </tr> <tr> <td>Datum narození</td> <td style="width: 10%; text-align: center;"> </td> <td style="width: 10%; text-align: center;"> </td> <td style="width: 20%;">Pohlaví*)</td> </tr> <tr> <td>Rodné číslo</td> <td style="text-align: center;"> </td> <td></td> <td>muž / žena</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Státní občanství</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>ČESKÁ REPUBLIKA</td> </tr> </table>		Příjmení				Jméno, popř. jména				Datum narození			Pohlaví*)	Rodné číslo			muž / žena				Státní občanství				ČESKÁ REPUBLIKA
Příjmení																									
Jméno, popř. jména																									
Datum narození			Pohlaví*)																						
Rodné číslo			muž / žena																						
			Státní občanství																						
			ČESKÁ REPUBLIKA																						
Místo a okres narození / Místo a stát narození v cizině																									
Adresa místa trvalého pobytu (Občan žijící v zahraničí uveďte poslední adresu místa trvalého pobytu v České republice)																									
Obec																									
Část obce	č.p.(ev.)																								
Ulice	PSC																								
Okres	č. or.																								
Rodinný stav*) / Partnerství*)																									
<small>Pokud si nepřejete zápis tohoto údaje, rubriku nevyplňujte</small>																									
Údaj zapisovaný na žádost:																									
Titul (vědecká hodnost, označení)																									
Totožnost ověřena podle																									
Jméno, příjmení a funkce oprávněné úřední osoby																									
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p>Priložte 2 fotografie o rozměru 35 x 45 mm. Na jejich zadní stranu napište rodné číslo.</p> </div>																									

Oprávněná osoba, která podává žádost za občana, nebo zákonný zástupce, který dává souhlas s vydáním občanského průkazu pro občana mladšího 15 let (§ 4 odst. 4 zákona č. 328/1999 Sb.)

Příjmení

Jméno, popř. jména

Oprávnění k podání žádosti nebo k vyjádření souhlasu ověřeno podle

Totožnost ověřena podle

Podpis oprávněné osoby, která podává žádost za občana, nebo zákonného zástupce, který dává souhlas s vydáním občanského průkazu pro občana mladšího 15 let

Jiná osoba, která podává žádost za občana (§ 4 odst. 5 zákona č. 328/1999 Sb.)

Příjmení

Jméno, popř. jména

Datum narození

Místo narození

Totožnost ověřena podle

Podpis jiné osoby, která podává žádost za občana

Datum

Razítko a podpis

Občanský průkaz převzemu u úřadu (název a sídlo)

PROHLAŠUJI A SVÝM PODPÍSEM STVRZUJI, ŽE VŠECHNY MNOU UVEDENÉ ÚDAJE V TÉTO ŽÁDOSTI JSOU PRAVDIVÉ A UPLNÉ.

Datum a místo podání žádosti

Podpis občana

Doklady předložené k vydání občanského průkazu

Občanský průkaz (Potvrzení o OP) Číslo.....Vydal..... Datum vydání.....

Rodný list (vydal)..... Úmrtní list (vydal).....

Oddací list^(*) / Doklad o partnerství (vydal).....

Rozhodnutí soudu o rozvodu manželství^(*) / o zrušení partnerství^(*) č.j. (vydal).....

Doklad o státním občanství (vydal)..... Jiné.....

Údaje z předložených dokladů ověřeny

Jméno, příjmení a funkce oprávněné úřední osoby

Razítko a podpis

Úřední záznamy

Datum přijetí žádosti příslušným úřadem

Datum převzetí občanského průkazu

Podpis občana

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky, Formuláře ke stažení, [online], 1. 1. 2012 [cit. 2012-03-26], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/formulare-ke-stazeni-736999.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

8.8 Žádost o vydání cestovního pasu bez strojově čitelných údajů

ŽÁDOST O VYDÁNÍ CESTOVNÍHO PASU BEZ STROJOVĚ ČITELNÝCH ÚDAJŮ <small>V žádosti vypláte hůlkovým písmem bíle vyznačené rubriky, *) nehodící se škrtněte</small>			
Číslo žádosti	Číslo CP		
Č.j.	Platnost do		
Vydal			
Jméno, příjmení a funkce oprávněné úřední osoby			
<p>Na tuto žádost se vydává cestovní pas bez strojově čitelných údajů ve lhůtě do 15 dnů, a je-li žádost podána u zastupitelského úřadu, ve lhůtě do 60 dnů. Tento cestovní pas se vydává s dobou platnosti 6 měsíců.</p>			
Příjmení			
Jméno, popř. jména			
Rodné příjmení			
Datum narození			
Rodné číslo			
Místo a okres (stát) narození			
Adresa místa trvalého pobytu (Občan žijící v zahraničí uvede poslední adresu místa trvalého pobytu v České republice)			
Obec			
Část obce			
Ulice			
Okres			
		Pohlaví*)	muž / žena
		Státní občanství	ČESKÁ REPUBLIKA
		č.p.(ev.)	
		PSČ	
		č. or.	
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> Piložte 2 fotografie o rozměru 35 x 45 mm. Na jejich zadní stranu napište rodné číslo. </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div> <p style="text-align: center; margin-top: 5px;">Podpis držitele</p>		

1. Jméno (jména) a příjmení zákonného zástupce, popřípadě jiné oprávněné osoby, která podává žádost za občana - vyplnit část A

2. Jméno (jména) a příjmení zákonného zástupce, který dává souhlas s vydáním cestovního pasu pro nezletilého občana - vyplnit části B, C, D

A) Jméno (jména) a příjmení

Oprávnění k podání žádosti ověřeno podle

Totožnost ověřena podle

B) Jméno (jména) a příjmení

Oprávnění k vyjádření souhlasu ověřeno podle

Totožnost ověřena podle

Souhlasím, aby

C) Jméno (jména), příjmení a datum narození nezletilého občana

byl(a) držitelem cestovního pasu.

Datum

D) Podpis zákonného zástupce

Razítko a podpis

Odůvodnění žádosti, pokud občan, který je držitelem platného cestovního pasu, žádá o vydání dalšího cestovního pasu

Cestovní pas převezmu u úřadu - název a sídlo

PROHLAŠUJI A SVÝM PODPÍSEM STVRZUJI, ŽE VŠECHNY MNOU UVEDENÉ ÚDAJE V TÉTO ŽÁDOSTI JSOU PRAVDIVÉ A ÚPLNÉ.

Podpis žadatele

.....

Datum a místo podání žádosti

Totožnost ověřena podle

.....

Datum přijetí žádosti příslušným úřadem

Razítko a podpis

Údaje na žádosti ověřeny podle

Úřední záznamy

Potvrzení o uhrazení správního poplatku

Jméno, příjmení a funkce oprávněné úřední osoby

.....

Datum převzetí cestovního pasu

Totožnost ověřena podle

Podpis držitele nebo jiné oprávněné osoby

Razítko a podpis

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky, Formuláře ke stažení, [online], 1. 1. 2012 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/formulare-ke-stazeni-736999.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

8.9 Žádost o přidělení rodného čísla

ŽÁDOST O PŘIDĚLENÍ RODNÉHO ČÍSLA

V žádosti vyplňte bíle vyznačené rubriky.

Údaje o fyzické osobě, které má být rodné číslo přiděleno:

Jméno, popřípadě jména:

Příjmení,
popřípadě změna příjmení:

Rodné příjmení:

Datum narození ve tvaru DDMMRR (např. 1. srpna 1953 uveďte ve tvaru 010853): Pohlaví:

Místo a okres narození,
pokud se fyzická osoba, které má být rodné číslo přiděleno, narodila v cizině, místo a stát narození:

Státní občanství:

Důvod podání žádosti:

Dne:

Podpis žadatele
(při odeslání žádosti elektronicky nahrazuje zaručený elektronický podpis)

K žádosti je nezbytné vložit tyto přílohy:

- Kopii dokladu o datu a místě narození a státním občanství fyzické osoby; je-li tento doklad vyhotoven v jiném než českém jazyce i jeho úřední překlad do jazyka českého.
- Při elektronickém podání elektronický obraz dokladu o datu a místě narození a státním občanství fyzické osoby ve formátu PDF nebo JPEG; je-li tento doklad vyhotoven v jiném než českém jazyce i elektronický obraz jeho úředního překladu do jazyka českého ve formátu PDF nebo JPEG.

K žádosti přikládám:

Kopii dokladu (dokladů):
Uveďte název dokladu

Úřední překlad tohoto dokladu (těchto dokladů)

Žádost podávám elektronicky a přikládám:

Elektronický obraz dokladu (dokladů):
Uveďte název dokladu

Elektronický obraz úředního překladu tohoto dokladu (těchto dokladů)

8.10 Žádost o potvrzení změny rodného čísla

ŽÁDOST O POTVRZENÍ ZMĚNY RODNÉHO ČÍSLA

V žádosti vyplňte bíle vyznačené rubriky.

Údaje o fyzické osobě, jejíž změna rodného čísla má být potvrzena:

Jméno, popřípadě jména:

Příjmení,
popřípadě změna příjmení:

Rodné příjmení:

Datum narození ve tvaru DDMRRR (např. 1. srpna 1953 uveďte ve tvaru 010853) :

Místo a okres narození, pokud se nositel rodného čísla narodil v cizině, místo a stát narození:

Adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu nebo bydliště v cizině:

Jméno, popřípadě jména, příjmení a adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu anebo bydliště v cizině zákonného zástupce, podává-li žádost za nositele rodného čísla:

Důvod podání žádosti:

Dne:

Podpis žadatele
(při odeslání žádosti elektronicky nahrazuje zaručený elektronický podpis)

K žádosti je nezbytné vložit tyto přílohy:

- Kopii rodného listu nositele rodného čísla, popř. kopii jiného dokladu o datu a místě jeho narození; je-li tento doklad vyhotoven v jiném než českém jazyce i jeho úřední překlad do jazyka českého, a kopii občanského průkazu nebo cestovního dokladu nositele rodného čísla nebo jeho zákonného zástupce, který je žadatelem o potvrzení změny rodného čísla.
- Při elektronickém podání elektronický obraz rodného listu nositele rodného čísla, popř. jiného dokladu o datu a místě jeho narození; je-li tento doklad vyhotoven v jiném než českém jazyce i elektronický obraz jeho úředního překladu do jazyka českého, a elektronický obraz občanského průkazu nebo cestovního dokladu nositele rodného čísla nebo jeho zákonného zástupce, který je žadatelem o potvrzení změny rodného čísla, vše ve formátu PDF nebo JPEG.

K žádosti přikládám:

Kopii rodného listu nebo jiného dokladu o datu a místě narození

Kopii občanského průkazu nebo cestovního dokladu

Úřední překlad dokladu o datu a místě narození

Žádost podávám elektronicky a přikládám:

Elektronický obraz rodného listu nebo jiného dokladu o datu a místě narození

Elektronický obraz občanského průkazu nebo cestovního dokladu

Elektronický obraz úředního překladu dokladu o datu a místě narození

8.11 Žádost o ověření rodného čísla

ŽÁDOST O OVĚŘENÍ RODNÉHO ČÍSLA

V žádosti vypláte bíle vyznačené rubriky.

Údaje o fyzické osobě, jejíž rodné číslo má být ověřeno:

Jméno, popřípadě jména:

Příjmení,
popřípadě změna příjmení:

Rodné příjmení:

Datum narození ve tvaru DDMRRR (např. 1. srpna 1953 uveďte ve tvaru 010853) : Pohlaví:

Místo a okres narození, pokud se nositel rodného čísla narodil v cizině, místo a stát narození:

Státní občanství:

Výdejové místo, které v minulosti rodné číslo přidělilo
(uvádí se v případě, pokud je známo):

Adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu nebo bydliště v cizině:

Jméno, popřípadě jména, příjmení a adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu
anebo bydliště v cizině zákonného zástupce, podává-li žádost za nositele rodného čísla:

Důvod podání žádosti:

Dne:

Podpis žadatele
(při odeslání žádosti elektronicky nahrazuje zaručený elektronický podpis)

K žádosti je nezbytné vložit tyto přílohy:

- Kopii rodného listu nositele rodného čísla, popř. jiný doklad o datu a místě jeho narození; je-li tento doklad vyhotoven v jiném než českém jazyce i jeho úřední překlad do jazyka českého, a kopii občanského průkazu nebo cestovního dokladu nositele rodného čísla nebo jeho zákonného zástupce, který je žadatelem o ověření.
- Při elektronickém podání elektronický obraz rodného listu nositele rodného čísla, popř. jiného dokladu o datu a místě jeho narození; je-li tento doklad vyhotoven v jiném než českém jazyce i elektronický obraz jeho úředního překladu do jazyka českého, a elektronický obraz občanského průkazu nebo cestovního dokladu nositele rodného čísla nebo jeho zákonného zástupce, který je žadatelem o ověření, vše ve formátu PDF nebo JPEG.

K žádosti přikládám:

Kopii rodného listu nebo jiného dokladu o datu a místě narození

Kopii občanského průkazu nebo cestovního dokladu

Úřední překlad dokladu o datu a místě narození

Žádost podávám elektronicky a přikládám:

Elektronický obraz rodného listu nebo jiného dokladu o datu a místě narození

Elektronický obraz občanského průkazu nebo cestovního dokladu

Elektronický obraz úředního překladu dokladu o datu a místě narození

8.12 Žádost o osvědčení rodného čísla

ŽÁDOST O OSVĚDČENÍ RODNÉHO ČÍSLA

V žádosti vyplňte bíle vyznačené rubriky.

Údaje o fyzické osobě, jejíž rodné číslo má být osvědčeno:

Jméno, popřípadě jména:

Příjmení,
popřípadě změna příjmení:

Rodné příjmení:

Datum narození ve tvaru DDMMRR (např. 1. srpna 1953 uveďte ve tvaru 010853): Pohlaví:

Místo a okres narození, pokud se nositel rodného čísla narodil v cizině, místo a stát narození:

Státní občanství:

Výdejové místo, které v minulosti rodné číslo přidělilo
(uvádí se v případě, pokud je známo):

Adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu nebo bydliště v cizině:

Jméno, popřípadě jména, příjmení a adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu
anebo bydliště v cizině zákonného zástupce, podává-li žádost za nositele rodného čísla:

Důvod podání žádosti:

Dne: Podpis žadatele
(při odeslání žádosti elektronicky nahrazuje zaručený elektronický podpis)

K žádosti je nezbytné vložit tyto přílohy:

- Kopii rodného listu nositele rodného čísla, popř. jiný doklad o datu a místě jeho narození; je-li tento doklad vyhotoven v jiném než českém jazyce i jeho úřední překlad do jazyka českého, a doklad o státním občanství (např. kopii občanského příkazu nebo cestovního dokladu nositele rodného čísla).
- Při elektronickém podání elektronický obraz rodného listu nositele rodného čísla, popř. jiného dokladu o datu a místě jeho narození; je-li tento doklad vyhotoven v jiném než českém jazyce i elektronický obraz jeho úředního překladu do jazyka českého, a elektronický obraz dokladu o státním občanství (např. občanského příkazu nebo cestovního dokladu nositele rodného čísla) vše ve formátu PDF nebo JPEG.

K žádosti přikládám:

Kopii rodného listu nebo jiného dokladu o datu a místě narození

Kopii dokladu o státním občanství

Úřední překlad dokladu o datu a místě narození

Žádost podávám elektronicky a přikládám:

Elektronický obraz rodného listu nebo jiného dokladu o datu a místě narození

Elektronický obraz dokladu o státním občanství

Elektronický obraz úředního překladu dokladu o datu a místě narození

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky, Formuláře ke stažení, [online],23. 11. 2010[cit.2012-03-26], Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/formulare-ke-stazeni-736999.aspx?q=Y2hudW09OA%3d%3d>

9. Cizojazyčné resumé

The title of my diploma thesis is „Identity cards, passports and personal identification numbers“. This is an area of public administration that is performed by state authorities and under certain circumstances it concerns of every citizen. As a result of the democratic development of society and because of Czech Republic´s accession to the states of the European Union, this area of public administration has undergone major changes, which has been required by new legislation.

My diploma thesis is divided into five chapters, in which I deal with the current legislation in the field of identity cards, passports and personal identification numbers.

The introductory chapters of my thesis present the definitions of basic terms which are contained in a thesis and also a brief description of the historical development of legislation in the area of citizenship papers, passports and personal identification numbers.

The main part of my diploma thesis is focused on execution of state administration in the area of identity cards, passports and personal identification numbers to the citizens of the Czech Republic and also for foreign nationals residing in the Czech Republic or stateless persons who may in certain cases also apply for the issue of these public documents. This section is also dedicated to scope and activities of state authorities dealing with this section of the public administration, including administrative and legal responsibility based on the statutory regulation. Finally this section is referred to the actual use of information systems, which is with modernization of public administration indispensable element.

The target of this diploma thesis was establish give a contemporary and comprehensive view of the regulatory system of identity cards, passports and personal identification numbers, learn deeper about this issues and think about the future regulation of these institutes.